

PROGRAM ROZVOJA MESTA SLIAČ

na roky 2016-2021

December 2015

Program rozvoja mesta

Obr.: Socha Maríny, autor Tibor Bártfay

MOTTO

Pavol Országh Hviezdoslav SLIAČ

Jak tu slastno, jak tu milo
v šumnom Sliači.
Nebež, nelet' kratochvílo.
Čuj len vtáčí
hlas, jak zväsiad sa prihovára
nám; vidz: jako vetvy stromov
- nebodaj tiež známost' stará.

K sebe zovú, vonne kynú,
pod nimi zdroj žblnkotavý...
zhovej, zhovej kratochvílo.
Nač sa viazat' na hodinu?
Dost' času riect': bud'te zdraví
dost' - a smutne tiahnuť domov...

Program rozvoja mesta

Zadávatel' : Mesto Sliač, zastúpené primátorom mesta Ing. Danielom Dunčkom

Konzultant a spracovateľ: Rudolf Bauer, PhD.

Na tvorbe Programu rozvoja mesta Sliač sa podieľali:

Ing. Daniel Dunčko, primátor mesta

p. Slavomír Ďurčík, podnikateľ

Ing. Michal Gabaš, poslanec MZ

PaeDr. Alica Hancková, riaditeľka Základnej umeleckej školy

Mgr. Lea Janáková, riaditeľka Materskej školy ul. Jána Cikkera

Ing. Milan Julény, vedúci Domova pre seniorov

Mgr. Lucia Kapustová, sociálna pracovníčka Domova pre seniorov

Mgr. Katarína Krutá, riaditeľka Základnej školy Andreja Sládkoviča

Mgr. Ingrid Majerová, riaditeľka Materskej školy ul. SNP

p. Michaela Mašurová, sociálny úsek MsÚ

JUDr. Izabela Martincová, vedúca ekonomického úseku MsÚ

Ing.arch. Roman Turčan, architekt mesta Sliač

Ing.arch. Danica Turčanová, Ateliér Turčan, s.r.o.

p. Renáta Šeniglová, riaditeľka Mestského kultúrneho strediska

Ing. Robert Urbanec, zástupca primátora mesta

Ing. Jolana Zlatníková, vedúca úseku výstavby a životného prostredia MsÚ

Ing. Jozef Žabka, prednosta MsÚ

Program rozvoja mesta

OBSAH

1 ÚVOD	6
A ANALYTICKÁ ČASŤ	7
2 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O MESTE	7
História, poloha a dostupnosť mesta.....	7
Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru	11
Napojenie na cestnú a železničnú sieť.....	11
Zásobovanie mesta.....	15
3 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	17
Prírodné podmienky	17
Pôdne pomery	21
Prírodné zdroje.....	22
Voda a ovzdušie	23
Pôdohospodárstvo a lesné hospodárstvo.....	25
4 ĽUDSKÉ ZDROJE	30
Demografia mesta.....	30
Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta.....	36
5 EKONOMIKA MESTA	41
Priemyselná činnosť	41
Trh práce.....	41
Nezamestnanosť	42
Informačno-komunikačné systémy.....	44
Občianska vybavenosť, sociálna infraštruktúra.....	44
Domový a bytový fond.....	47
6 OSOBNÉ VEREJNÉ SLUŽBY	51
Sociálne a zdravotné služby	51
Opatrovateľská služba	51
Domov pre seniorov	51
Zdravotné služby	52
Vzdelávanie	54
Materské školy	54
Základná škola Andreja Sládkoviča	57
Základná umelecká škola.....	59
7 KULTÚRA, CESTOVNÝ RUCH A KÚPEĽNÍCTVO	61
Kultúra a kultúrne dedičstvo	61

Program rozvoja mesta

Mestské kultúrne stredisko	64
Cestovný ruch.....	65
Kúpeľníctvo	66
8 ŠPORT A AKTÍVNY ODDYCH OBYVATEĽOV	70
Športové kluby v meste	71
9 FINANČNÁ ANALÝZA	72
Analýza rozpočtu mesta.....	72
Stav projektovej pripravenosti investícií	74
Programovacie obdobie 2014-2020	75
Európske štrukturálne a investičné fondy	76
Ďalšie finančné zdroje	77
10 SWOT ANALÝZA	80
B STRATEGICKÁ ČASŤ.....	82
11 VÍZIA ROZVOJA MESTA	82
12 KLÚČOVÉ DISPARITY A FAKTORY ROZVOJA MESTA, KONKURENČNÁ VÝHODA	83
13 STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA MESTA	84
Súlad so strategickými dokumentmi vyššej úrovne	86
14 PROGRAMOVÁ ČASŤ	89
SC1 Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto.....	89
SC2 Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu	91
SC3 Sociálne zodpovedné mesto	94
SC4 Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu	100
SC5 Mesto kultúry, športu a oddychu	104
15 REALIZAČNÁ ČASŤ	109
Monitoring a hodnotenie	110
Aktualizácia Programu rozvoja mesta.....	111
Komunikácia	111
Akčný plán 2016	112
16 FINANČNÁ ČASŤ.....	113
17 ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV A TABULIEK	115
18 SKRATKY	117
Príloha: Zoznam slávnych osôb a osobností, ktorí navštívili kúpele Sliač	119

1 ÚVOD

Program rozvoja mesta (PRM) Sliač je hlavným strategickým dokumentom mesta, ktorý analyzuje a navrhuje akým smerom sa má mesto rozvíjať. PRM vznikol na základe par. 18a Zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, (účinného od 1. Januára 2015) ktorý predpisuje, že obce a mestá sú povinné uviesť svoje programy rozvoja do súladu s ustanoveniami zákona do 31. decembra 2015. PRM je takisto povinnou prílohou ku žiadostiam mesta o poskytnutie dotácií zo štátneho rozpočtu a z finančných prostriedkov z fondov Európskej únie podľa par. 4 ods. 2 Zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja. PRM je vypracovaný v súlade s „Metodikou na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC“ pripravenou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. PRM je strednodobým dokumentom na roky 2016-2021, ktorý reflektuje súčasné programovacie obdobie Európskej únie.

Analytická časť PRM je popisom stavu mesta, ktorý ponúka kvantitatívne a kvalitatívne informácie o jednotlivých oblastiach života mesta nielen v pôsobnosti miestnej samosprávy. Analytická časť PRM je akýmsi profilom - snímkom mesta, ktorá popisuje súčasný stav vnútorného aj vonkajšieho prostredia. Analytická časť PRM je zároveň aj východiskovým podkladom pre spracovanie strategickú časť programu.

Podklady pre analytickú časť boli zozbierané z verejne dostupných zdrojov, zo Štatistického úradu SR, z podkladov mestského úradu a organizácií, poskytujúcich verejné služby. Na kompletizácii podkladov sa podieľali zvolení predstavitelia mesta Sliač, zamestnanci mesta, kompetentní pracovníci mestského úradu, členovia riadiaceho tímu a pracovných odborných skupín pre aktualizáciu Programu rozvoja mesta Sliač. Dôležitým zdrojom podkladov bol existujúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, ktorý bol spracovaný v roku 2010. Údaje, ktoré sa nezmenili za posledných 5 rokov, boli prevzaté z PHSR, prípadne preformulované s cieľom zjednodušenia a precizovania textu.

Strategická časť PRM obsahuje ciele a priority rozvoja mesta v horizonte súčasného programovacieho obdobia až do roku 2021. V súlade s metodikou Ministerstva pozostáva zo strategickú, programovú, realizačnú a finančnú časť. Navyše obsahuje aj víziu rozvoja mesta a súlad so strategickými dokumentmi vyššej úrovne. PRM je vypracovaný v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja, ktorá premieňa súčasnú kohéznú politiku Európskej únie a jej jednotlivé tematické ciele programovacieho obdobia. Preto aj ciele rozvoja mesta sú v súlade s tematickými cieľmi EU.

Proces vzniku PRM bol postavený na princípoch transparentnosti a participatívnosti. Analytická aj strategická časť PRM boli hneď po dodaní zverejnené na web stránke mesta. PRM je spoločným dielom, ktoré vzniklo na základe konzultácií a diskusií so zvolenými reprezentantmi a výkonnými pracovníkmi mesta Sliač. PRM nie je

Program rozvoja mesta

statickým dokumentom, ale flexibilným strategickým dokumentom, schopným reagovať na zmeny a nové podnety.

A ANALYTICKÁ ČASŤ

2 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O MESTE

HISTÓRIA, POLOHA A DOSTUPNOSŤ MESTA

Mesto Sliač - „Perla Pohronia“ má dlhú históriu. Prvá písomná zmienka o dvoch pôvodných obciach Hájniky a Rybáre je v listinách z polovice 13. storočia. Archeologické nálezy dokazujú osídlenie tejto lokality už v 5. storočí nášho letopočtu. Mesto Sliač je dlhodobo známe svojimi liečivými prameňmi a patrí do kategórie kúpeľných miest. Termálne pramene sú už od polovice 15. storočia spomínané na pravidelnej báze a v 16. storočí vznikajú miestne kúpele, ktoré sa postupne stali jednými z najvyhľadávanejších v celom Uhorskom kráľovstve. V priebehu 19. storočia došlo k výraznému rozšíreniu klientely kúpeľov a teda aj k rozvoju sídelnej štruktúry.

Kúpele navštívilo mnoho známych osobností ako napr.: Ján Cikker, Janko Alexy, Martin Benka, Božena Nemcová, Ľudovít Štúr, Pavol Országh Hviezdoslav, Andrej Sládkovič, Ján Kollár, Terézia Vansová, Pavol Dobšinský, Štefan Moyzes, Milan Hodža, Andrej Hlinka, Tomáš Garrigue Masaryk, Alexander Dubček, Hildegarda Bavorská, Ferdinand Coburg, pápež Pius II., kráľ Matej Korvin a ďalší (zoznam známych osobností je v prílohe). Hudobný skladateľ Ján Cikker mal ku kúpeľom hlboký vzťah a venoval im svoju operu Mister Scrooge.

V roku 1959 spojením obcí Hájniky, Rybáre a Sliač-kúpele vzniklo spoločné sídlo Sliač. Štatút mesta mu bol udelený 1.marca 1969. V Sliači v uplynulom období nebola väčšia priemyselná výroba, v období prvej ČSR tu pracovala len kachľová továreň a ľudia pracovali v službách pre kúpele. Poloha mesta je na nasledujúcej mape.

Zdroj: www.spa-sliac.sk

Program rozvoja mesta

Mesto Sliač leží vo Zvolenskej kotline v údolí rieky Hron. Jeho nadmorská výška je 298 m a kúpeľný areál je v nadmorskej výške 373 m. Katastrálne územie mesta má rozlohu 3 983 ha a najvyšší bod tohto územia je vo výške 888 m nad morom. Západnú časť katastrálneho územia mesta tvoria mierne zvlnené lúky prechádzajúce do pahorkatiny podhoria Kremnických vrchov. Ďalej tvorí katastrálne územie odlesnené okolie toku Hrona a západné svahy Zvolenskej vrchoviny s hladko modelovaným povrchom chrbtov, ktoré vznikli v tret'ohornej rovine na východnej strane územia mesta. Obec Sampor leží vo Zvolenskej kotline, doline potoka Lukavica, značne odlesnený pahorkatinný reliéf katastrálneho územia má charakter širokých chrbtov, ktoré sú zvyškami poriečnej rovne.

Nižšia časť Zvolenskej kotliny, v ktorej sa nachádza mesto Sliač patrí do teplej klimatickej oblasti a vyššia pahorkatinná časť do mierne teplej klimatickej oblasti. Ročne v katastrálnom území mesta spadne 670 až 680 mm zrážok. Snehová pokrývka Zvolenskej kotliny trvá v stredných polohách 60 až 80 dní. Cez mesto Sliač preteká rieka Hron, ktorá tvorí nielen hlavný tok mesta, ale aj dôležitý geografický činiteľ, ktorý mesto rozdeľuje na dve územne oddelené časti. Hron pramení pod Kráľovou hoľou a v meste Sliač má upravené koryto, ktoré bolo regulované v osemdesiatych rokoch minulého storočia. Profil koryta v meste tvorí lichobežník s upevnením brehov pätkou a dlažbou z lomového kameňa. Ďalšie vodné toky, dôležité pre mesto sú Lukavica, Samporský potok, Sielnický potok a Kováčovský potok. Svojim rozsahom a významom sú v porovnaní s Hronom len druhoradé.

Poloha okresu v centrálnej časti Slovenska poskytuje optimálne podmienky pre komunikačné a dopravné napojenie územia. Tomu nasvedčuje skutočnosť, že územím okresu prechádzajú dopravné ťahy medzinárodného významu v smere východ - západ aj v smere sever - juh. Dobré predpoklady všestranného rozvoja okresu podporuje aj kvalita prírodného prostredia, formovaného Zvolenskou, Slatinskou a Pliešovskou kotlinou, časťou Kremnických a Štiavnických vrchov, Javoria a Sitnianskej vrchoviny. Územím pretekajú rieky Hron, Slatina a Neresnica a ich prítoky. Vhodné podmienky sa odrážajú aj na štruktúre, lokalizácii a intenzite osídlenia okresu. Priestorom, ktorý zároveň tvorí južný pól Stredoslovenského regionálneho centra a je súčasťou ťažiska osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu (KÚRS II), prechádza severo-južná a východo-západná sídelná a komunikačno-sídelná os (osi sledujú trasy európskych ciest E 77 a E 571).

Mesto Sliač sa nachádza v okrese Zvolen, jednom z centrálnych okresov Banskobystrického kraja. Mesto sa nachádza na toku rieky Hron medzi mestami Zvolen a Banská Bystrica, ktoré sú okresnými, respektíve krajskými centrami. Sliač má výhodnú polohu a dobrú morfológiu terénu. Medzi charakteristické prvky mesta patrí rieka Hron, ktorá ním preteká a letisko Sliač, ktoré dominuje severnej časti zastavaného územia (intravilánu) mesta. Na juhu sa vo vzdialenosti niekoľkých kilometrov nachádza mesto Zvolen, na západe prechádza územím mesta diaľnica R1 a na východe sa kúpeľná časť mesta opiera o zalesnený kopcovitý terén Slovenského Rudohoria.

Program rozvoja mesta

Sliač sa v dôsledku svojej polohy orientuje najmä na Banskú Bystricu a Zvolen, ktoré vytvárajú populačno - priemyselné centrum Banskobystrického kraja a celého stredného Slovenska. Zároveň leží na rieke Hron a stáva sa tak súčasťou Pohronskej osi osídlenia, ktorá tvorí hlavnú os osídlenia Banskobystrického kraja.

Hlavným miestnym hospodárskym odvetvím je prevádzkovanie kúpeľov a vytváranie zázemia pre fungovanie leteckej základne. Hospodársky život mesta je priamo prepojený s mestami Zvolen a Banská Bystrica, kde pracuje veľká časť jeho obyvateľov. Na tieto centrá sa orientuje aj cestné a železnično dopravné spojenie mesta.

Územný plán člení mesto Sliač na urbanizované a neurbanizované územie. Urbanizované územie predstavujú zastavané plochy a plochy navrhnuté pre ďalšiu urbanizáciu. Urbanizované územie je v návrhu územného plánu mesta Sliač rozdelené do týchto urbanistických okrskov : Trebuľa, Hájniky, Rybáre Stred, Rybáre Pod kúpeľmi, Kúpele, Sampor.

Obrázok: Maľovaná mapa mesta Sliač

Zdroj: www.sliac.sk

HÁJNIKY

Mestská časť Hájniky susedí na severe s letiskom/leteckou základňou. Cez Hájniky prechádza v smere sever-juh významná dopravná komunikácia - cesta I. triedy č. 69, ktorá pokračuje na juhozápad smerom do Kováčovej a Zvolena a z jej odbočky smerom na Sielnicu je možné aj najbližšie napojenie sa na diaľnicu. Hájniky sú na východe ohraničené tokom rieky Hron, cez ktorý vedie jediný most a ul. SNP - hlavná mestská komunikačná os, vedúca smerom do areálu kúpeľov.

Program rozvoja mesta

V mestskej časti Hájniky sa nachádza budova mestského úradu a obradnej siene, historický areál kostola sv. Mikuláša z 13. stor., renesančný kaštieľ a viaceré prevádzky podnikateľských subjektov (ubytovanie, obchod, služby,...). K tejto časti mesta patrí aj areál Hotela Kaskády, nachádzajúci sa pri obci Sielnica, ktorý je ubytovacím zariadením s najväčšou lôžkovou kapacitou v Sliači (okrem zariadení kúpeľov). V mestskej časti Hájniky sa nachádza aj Zvonica bývalého evanjelického kostola.

TREBUĽA

Lokalita Trebuľa územne priamo nadväzuje na zastavané územie obce Kováčová, avšak z hľadiska územného usporiadania patrí do katastra mesta Sliač.

Ide o novovybudovanú lokalitu so zástavbou individuálnych rodinných domov (IBV), bez občianskej vybavenosti.

RYBÁRE - STRED

Medzi východným brehom Hrona a železničnou traťou je mestská časť Rybáre Stred, v ktorej sa nachádza centrum mesta Sliač. Hlavným ťažiskom centrálnej mestskej zóny je námestie s fontánou, okolo ktorého sa nachádzajú prevádzky obchodov a služieb a areál moderného kostola ECAV.

V mestskej časti Rybáre Stred je sústredená prevažná časť občianskej vybavenosti mesta:

- objekty škôl: Základná škola A. Sládkoviča, Materská škola, Základná umelecká škola
- Kino Hron - Kultúrny dom
- Športový areál futbalového ihriska
- Domov pre seniorov
- Zdravotnícke zariadenia s ambulanciami i lôžkovou časťou, lekáreň
- Dom služieb (pošta, kaderníctvo, informačné centrum mesta...)
- viaceré prevádzky podnikateľských subjektov (ubytovanie, obchod, služby,...)

V areáli bývalého podniku OTEX je zóna nezávadnej výroby a skladov.

V tejto mestskej časti je zastúpená nielen zástavba panelových domov sídliskového typu (HBV z konca XX. stor. na Rybárskej ulici), ale i zástavba individuálnych rodinných domov (pôvodná zástavba i novovybudované lokality IBV - Lokalita Za školou, Lokalita Rybáre Juh).

RYBÁRE - POD KÚPEĽMI

Cez túto mestskú časť prechádza železničná trať v smere Banská Bystrica - Zvolen a nachádza sa tu železničná stanica mesta. Medzi železnicou a areálom Kúpeľov Sliač je na severnej strane od ul. Kúpeľnej obytná zóna s prevahou HBV, na južnej strane obytná zóna s prevahou IBV. V tejto časti mesta sa nachádzajú viaceré

Program rozvoja mesta

menšie prevádzky podnikateľských subjektov (obchod, služby, ubytovanie,...). Mestská časť Rybáre Pod kúpeľmi bezprostredne susedí s kúpeľným lesoparkom.

KÚPELE

Areál kúpeľov je najvýchodnejšou zastavanou časťou mesta Sliač. Tvoria ho architektonicky hodnotné budovy slúžiace pre poskytovanie služieb kúpeľnej starostlivosti, ubytovania a ďalších služieb, ako aj hospodárske a prevádzkové objekty. Ku kúpeľom prislúcha okrem parkov aj areál kúpaliska. Kúpele sú samostatným podnikateľským subjektom.

SAMPOR

Pôvodne samostatná obec, ležiaca vo vzdialenosti cca 7 km od Sliača, od roku 1979 samosprávne patrí pod mesto Sliač. Sampor charakterizuje urbanistická štruktúra vidieckeho typu so zástavbou starších i novších rodinných domov (IBV).

Najstarším písomným dokladom o osídlení Sampora je metácia z roku 1300, v ktorej sa spomína potok Sampor (Zampur) ako hranica územia zemana Heinza zo Sampora (Hench de Zaym), neskôr spomínaný ako Hench de Zampur. Na prelome 14. a 15. storočia sídlila v Sampore jedna z vetiev zemanov z Poník. Obec sa neskôr dostala do držby ich príbuzných Šóšovcov. V rokoch 1582, 1657 a 1668 bol Sampor poplatný Turkom. V roku 1828 mala táto obec 27 domov a 227 obyvateľov, ktorí sa zaoberali poľnohospodárstvom. K samotnému Kostolu sv. Michala Archanjela sa neviažu žiadne známe stredoveké pramene. Ojedinelé zmienky sú až z obdobia novoveku. Jediná zachovaná historická pamiatka je zvonica z čias cisára Jozefa II. Habsburského.

V roku 2010 bol na okraji Samporu vybudovaný benediktínsky Kláštor Premenenia Pána.

NAPOJENIE MESTA NA DOPRAVNÚ INFRAŠTRUKTÚRU

NAPOJENIE NA CESTNÚ A ŽELEZNIČNÚ SIETĚ.

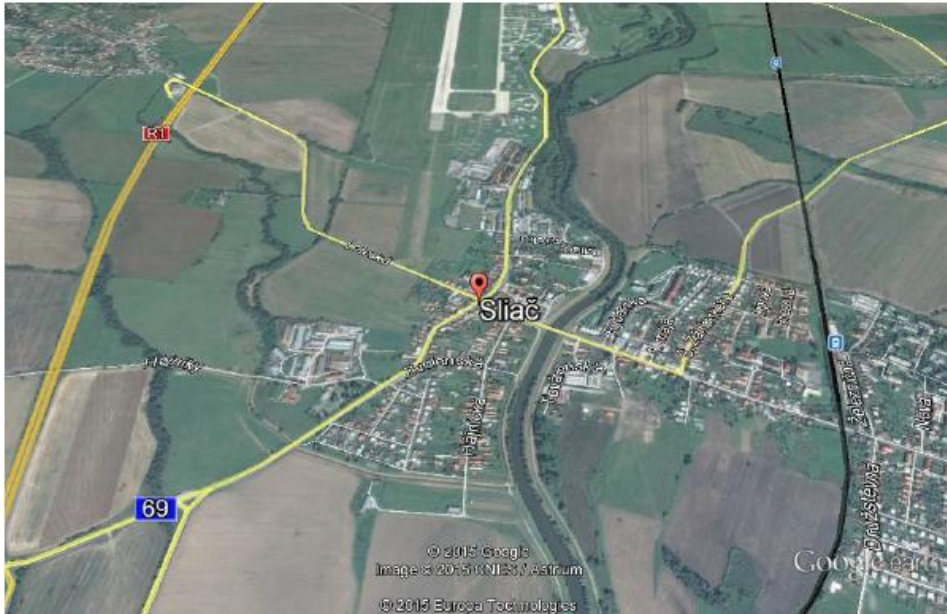
Mesto Sliač má vynikajúce napojenie na dopravnú infraštruktúru. Mesto má napojenie na diaľnicu R1, spájajúcu mestá Banská Bystrica a Zvolen, z ktorých pokračuje cestné a železničné spojenie do celej republiky. Okrem diaľnice je mesto Sliač s týmito mestami spojené aj cestou I/69. Sliač má priame cestné napojenie na všetky susediace obce.

Napojenie na železničnú infraštruktúru je tiež veľmi dobré. Železničná trať prechádza mestom samotným a železničná stanica je dostupná pešo pre obyvateľov všetkých mestských častí. V celom meste je však vybudovaný len jeden prechod železničnej trate, čo mnohým obyvateľom denne komplikuje život, najmä v rannej a popoludňajšej špičke, kedy je hlavná komunikačná os mesta - ul. SNP veľmi preťažená. Plánovaný a projekčne pripravený podchod v priestore vedľa železničnej stanice doposiaľ nie je zrealizovaný. Železničná stanica susedí s autobusovou zástavkou.

Program rozvoja mesta

Mesto je spojené autobusovými linkami so Zvolenom a ďalšími okolitými obcami. Prímestské linky prevádzkuje SAD Zvolen a.s., ktorá zabezpečuje autobusové spojenie medzi oboma mestami zo všetkých zastávok na území mesta Sliač. Priame autobusové spojenie zo Sliača do Banskej Bystrice je obmedzené - niektoré regionálne spoje majú zastávky v časti Hájniky.

Obrázok: Dopravné napojenie mesta Sliač

Zdroj: Google Earth

Blízka vzdialenosť okresného centra, mesta Zvolen, cestnou dopravou 5 km a 4,5 km dopravou železničnou, dáva možnosť vzájomného prepojenia obyvateľov vo výhodnej krátkej časovej dostupnosti 6-8 minút pre všetky druhy dopravy. Mesto Sliač s jeho kúpeľmi a okolitou prírodou sa stáva aj vhodnou prímestskou rekreačnou zónou mesta Zvolen. Pre mesto Sliač je Zvolen so svojou nad mestskou vybavenosťou (školy stredné a vysoké, nákupné strediská, administratíva, priemysel) sústredeným priestorom záujmu jeho obyvateľov. Aj z toho dôvodu je mesto Sliač napojené na linku prímestskej dopravy mesta Zvolen.

Veľmi obľúbenou a v posledných rokoch aj čoraz intenzívnejšie využívanou je cyklistická doprava. Medzi mestami Zvolen a Sliač bola v roku 2015 dobudovaná I. etapa „Rodinnej cyklocestičky“ s asfaltovým povrchom, ktorá v tomto úseku vedie po hrádzi toku Hrona. Táto cyklotrasa je plánovaná zo Zvolena až do Banskej Bystrice.

Program rozvoja mesta

Obrázok: Križovatka ciest I69 (Zvolen - Banská Bystrica) a III06615

Zdroj: PHSR mesta Sliač

Krajské mesto Banská Bystrica je vzdialené 15 km, čo je priemerná časová dostupnosť 15-20 minút pre dopravu individuálnu a 20-25 minút pre dopravu hromadnú. Dostupnosť pre všetky druhy dopravy do krajského mesta do 30 minút, možno hodnotiť ako veľmi dobrú. Mesto Sliač má vhodné spojenie cestnou dopravou aj do kúpeľného miesta Kováčová, vzdialeného 3 km.

Mesto Sliač sa v dôsledku svojej polohy vo Zvolenskej kotline ocitlo v ťažiskovom priestore trás celoslovenského významu. V priestore Banská Bystrica - Zvolen sa križujú cesty I. triedy medzinárodnej siete E 77, I/ 50, E 571, I/59, I/65 a I/66, ktoré pokračujú na sever do Poľska, na juh do Maďarska, na západ do Bratislavy a Rakúska a na východ do Košíc a na Ukrajinu.

Tab.: Prognóza intenzity automobilovej dopravy

Číslo cesty Úsek	Intenzita dopravy v priemere za 24h v roku					
		2000	T %	2020	2020	T %
I/66 R1 Medzi križovatkami Kováčová - Sliač	T	2430	21,6	1,26	3060	14,9
	O	8830		1,97	17395	
	S	11260		1,82	20455	
I/66 R1 Medzi križovatkami Sliač - Sielnica	T	2680	17,0	1,26	3376	11,6
	O	13080		1,97	25768	
	S	15760		1,85	29144	
I/69 Priet'ah mestom	T	1240	18,1	1,26	1562	12,4
	O	5600		1,97	11030	
	S	6840		1,84	12592	
III/06615 Priet'ah mestom	T	450	12,5	1,00	450	11,4
	O	3140		1,11	3480	
	S	3590		1,09	3930	
III/06616 Priet'ah mestom	T	250	31,6	0,95	230	27,7
	O	540		1,11	600	
	S	790		1,05	830	

Zdroj: PHSR mesta Sliač, T-transportná, O-osobná, S-spolu

Program rozvoja mesta

Tab.: Odhad záťaže cesty III/06615, delba dopravy pre deň pracovného pokoja v roku 2020

Druh dopravy	Podiel druhu dopravy v %	Podiel druhu dopravy v počte osôb
Železničná	7	220
MHD, SAD a zázazdy	20	630
Osobné automobily	70	2205
Ostatní, bicykel, peší	3	95

Zdroj: Územný plán mesta Sliač 2005

Tab.: Odhad záťaže cesty III/06615, odhad počtu automobilov pre deň pracovného pokoja v roku 2020

Druh automobilu	Počet osôb	Cestujúci na 1 automobil	Počet automobilov
Autobusy	630	25	50
Osobné automobily	2205	2,2	2000
Spolu	2835		2050

Zdroj: Územný plán mesta Sliač 2005

Podobne ako pri cestnej sieti má Zvolenská kotlina a teda aj mesto Sliač významnú pozíciu aj v prípade železničnej siete Slovenska. V uzlovej železničnej stanici Zvolen sa križujú trate v smere západ - východ, a to: tzv. „južný ťah“ Nové Zámky - Levice - Zvolen - Lučenec - Košice a prepojenie Zvolen - Banská Bystrica - Červená Skala - Margecany. V smere sever - juh prechádzajú trate Trstená - Kraľovany - Vrútky - Banská Bystrica / Kremnica - Zvolen - Šahy. V budúcnosti sa počíta s vysokou mierou elektrifikácie viacerých tratí. Veľká dôležitosť sa tiež prikladá otvoreniu nového železničného spojenia v severo-južnom smere s cieľom prepojiť Poľsko a Maďarsko (Trstená - Šahy).

V minulosti bolo letisko Sliač využívané na prevádzkovanie pravidelných leteckých liniek do viacerých metropol Európy s napojením na ďalšie lety do celého sveta. V súčasnej dobe však nie sú v prevádzke žiadne pravidelné letecké spojenia, čím mesto prišlo o jednu zo svojich veľkých výhod. V letnom období sú sporadicky prevádzkované tzv. charterové lety do niektorých dovolenkových destinácií.

Fyzický stav rieky Hron a prekážky na jej hornom a dolnom toku neumožňujú jej využitie pre lodnú dopravu. Tento vodný tok je však významným prírodným fenoménom v rámci mesta a s obľubou je využívaný na turistické a rekreačné účely (vodácke splavy). V ďalšom období je potrebné podporiť rekreačnú funkciu nábreží rieky v rámci intravilánu mesta, ako aj trasy a podujatia spájajúce viaceré stredoslovenské mestá a obce Pohronia.

Kvalita ciest na ktoré má mesto Sliač napojenie je rôzna. Zatiaľ čo diaľnica R1 je plnohodnotnou cestou, cesta č. 69 je na mnohých miestach v zlom stave a ďalšie cesty, vedúce zo Sliača do okolitých obcí sú na tom ešte horšie. V meste samotnom je väčšina komunikácií vo vyhovujúcom stave, no ich intenzívne využívanie

Program rozvoja mesta

a rastúca motorizácia obyvateľov mesta zvyšuje nároky na ich údržbu a opravy. Cez mesto tiež prechádza značná časť premávky medzi Banskou Bystricou a Zvolenom, pretože cesta I/69 vedúca cez mesto nie je na rozdiel od súbežnej diaľnice spoplatnená. Veľká časť tejto premávky pritom nerešpektuje rýchlostné obmedzenie v obci, čomu má čiastočne zabrániť svetelná signalizácia s meračom rýchlosti, umiestnená na ulici Československej armády.

Vnútoraná dopravná infraštruktúra mesta je nedostatočná najmä v oblasti počtu chodníkov a ich kvality. Viaceré ulice majú vybudované chodníky iba na jednej strane komunikácie.

Nárast motorizácie bude pokračovať aj v ďalších rokoch vzhľadom na rastúcu kúpnu silu obyvateľstva. To bude vytvárať tlak na počet parkovacích miest. Stupeň individuálnej automobilizácie pre výhľadové obdobie do r. 2021 môžeme uvažovať podľa slovenského priemeru, a to 300 OA na 1000 obyvateľov (1: 3,3) až 333 OA na 1000 obyvateľov (1: 3). Potrebnú kapacitu parkovania v lokalitách s hromadnou bytovou výstavbou je potrebné uvažovať minimálne 1 parkovacie miesto na jeden byt.

Sliač ako jedno z mála miest v SR má vypracovanú dokumentáciu Parkovacia politika mesta Sliač (PPMS) pre celé územie intravilánu mestských častí Hájniky, Rybáre Stred a Rybáre Pod kúpeľmi. Jedným z hlavných cieľov parkovacej politiky je zlepšiť parkovacie podmienky v meste, navrhnúť opatrenia za účelom priestorového zaistenia primeraného počtu parkovacích miest na zodpovedajúcej technicko-prevádzkovej úrovni, koordinovať systém dopravy a parkovania v meste a efektívne ho regulovať.

V dokumentácii Parkovacia politika mesta Sliač (PPMS) sú na základe pasportizácie a analýz aktuálneho stavu z r. 2010 (prieskumy a mapovanie v teréne s vyčíslením existujúcich kapacít parkovacích miest) definované ciele, potreby a nároky statickej dopravy a navrhnuté konkrétne systémové riešenia na dosiahnutie požadovaného stavu v meste, v súlade s plánmi jeho rozvoja.

V PPMS sú rozpracované nástroje na dosiahnutie cieľov - t.j. návrh postupných krokov na zabezpečenie potrieb parkovania v meste, vrátane konkrétnych riešení z hľadiska územnoplánovacích podmienok - t.j. aj návrh situovania nových parkovacích plôch (grafická časť dokumentácie).

PPMS je východiskovým rámcovým dokumentom, tvoriacim koncepčný podklad, na základe ktorého mesto môže začať s realizáciou systémového riešenia problematiky parkovania. Je to dokument otvorený a živý, ktorý je potrebné postupne rozpracovať a dopĺňať - navrhnuté riešenia je možné pretransformovať do života v jednotlivých častiach mesta pri zohľadnení konkrétnych podmienok (charakter zástavby, existujúci a výhľadový stav a pod.)

ZÁSOBOVANIE MESTA

ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU A ODVÁDZANIE ODPADOVÝCH VÔD

Program rozvoja mesta

Mesto Sliač nie je sebestačné v zásobovaní pitnou vodou a je odkázané na dodávku pitnej vody z iných katastrálnych území. Zásobovanie mesta a vojenského priestoru pitnou vodou zabezpečuje Pohronský skupinový vodovod (PSV) a prebytky vody z vodovodu Sielnica. V lokalite Trebuľa zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje verejný vodovod obce Kováčová, ktorý je napojený na PSV. Mesto Sliač má len obmedzené možnosti zabezpečenia ďalšieho zdroja pitnej vody. V rámci ďalšieho rozvoja je naplánované zdvojenie prívodu PSV do Zvolena. Pre tento účel sú rezervované časti územia mesta. Pre mesto Sliač je tiež potrebné realizovať výstavbu nového zásobného potrubia DN 200, ktoré bude napojené na vodojem Kováčová a bude slúžiť na zásobovanie miestnej časti Trebuľa.

Kanalizačná sieť mesta Sliač je napojená na sieť skupinovej kanalizácie Sliač - Kováčová - Zvolen. Odpadové vody sú po odľahčení dažďových vôd privádzané zberačom do zberača kanalizácie mesta Zvolen. Ďalšie narábanie a zneškodňovanie odpadových vôd sa zabezpečuje mimo územia mesta Sliač. Koncepcia územného rozvoja z hľadiska širších vzťahov zachováva jestvujúci systém odvádzania odpadových vôd skupinovou kanalizáciou Sliač - Kováčová - Zvolen. Kanalizácia v mestskej časti Hájniky si vyžaduje dobudovanie niektorých úsekov, rovnako si dobudovanie vyžaduje aj splašková kanalizácia s čističkou odpadových vôd v mestskej časti Sampor.

ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIOU

Na území mesta Sliač sa nevyrába elektrická energia, celá spotreba obyvateľstva a podnikov je pokrytá z vedenia, ktoré sem prichádza z Banskej Bystrice. Územie Sliača je elektrickou energiou napájané prostredníctvom rozvodní a transformovní Rz Lieskovec, Rz Vlkanová a Rz Banská Bystrica - Fončorda, z ktorých vyúsťuje 22 kV vzdušné vedenie. Územie mesta je na tieto stanice napojené prostredníctvom vedení č.348, č.301, č.481 a 482. Pre územie mesta Sliač ma najväčší význam linka č. 348 z RZ Lieskovec Zvolen, ktoré napája elektrickou energiou jeho väčšinu. Zo všetkých štyroch vedení sú do mesta vyvedené vzdušné odbočky VN 22kV, ktoré sú napojené na vonkajšie stožiarové a murované trafostanice, kde je vykonávaná transformácia z 22kV na 0,4 kV.

Po kapacitnej stránke sú v súčasnosti existujúce jednotlivé trafostanice v meste Sliač plne vyťažené. Ďalšie zvýšenie ich kapacity nie je možné, čo súvisí aj s technickými parametrami vedení VN a NN. Výška záťaže jednotlivých trafostaníc je do veľkej miery premenlivá a viaže sa na rôzne faktory, akými sú ročné obdobie, vonkajšia teplota, nárast počtu návštevníkov kúpeľov a pod. Vzdušná NN sekundárna sieť a sieť verejného osvetlenia je v niektorých častiach mesta značne preťažená a fyzicky zastaraná. Vyskytuje sa tu množstvo porúch jednak na samotnom vedení NN a taktiež na osvetľovacích telesách a podperných bodoch. V blízkej dobe je nutné počítať s jej rekonštrukciou a výmenou zastaraných svietidiel verejného osvetlenia za modernejšie a úspornejšie svietidlá.

Pre plánovaný rozvoj mesta súčasný stav siete VN a NN nepostačujúci. Nárast počtu obyvateľov a urbanistický rozvoj mesta si vyžiada vybudovanie nových zariadení. Prioritou pri tom bude vybudovanie ďalších trafostaníc v lokalitách, v ktorých je navrhovaná nová výstavba.

Program rozvoja mesta

ZÁSOBOVANIE PLYNOM

Mesto Sliač bolo na plyn pripojené v roku 1970, kedy sa začala aj výstavba miestnej siete plynovodov. V súčasnosti je plynovod plne funkčný a využívaný. Celková dĺžka uličných plynovodov STL je 14,5 km a strednotlakových prípojok 4,8 km. Plynovodná sieť v podstate pokrýva celé kompaktné obývané územie mesta.

Cez územie mesta Sliač prechádza vysokotlakový plynovod o DN 300, 2,5 Mpa, ktorý je vedený od redukčnej stanice plynovodu VTL/VTL 6,4/2,5 Mpa s prietokom 80 000 m³/hod. Regulačná stanica (RS) je umiestnená v katastrálnom území obce Lieskovec. Tento vysokotlakový plynovod je prepojený na Pohronský vysokotlakový plynovod DN 300, 2,5 Mpa a sú z neho napájané distribučné regulačné stanice plynu v katastrálnom území mesta Sliač a v lokalite Podborová v katastrálnom území mesta Zvolen. Do mesta vedú z tohto plynovodu tri prípojky. Prvou je VTL prípojka do regulačnej stanice Kúpele o DN 100 2,5 Mpa v dĺžke 0,528 km, druhou VTL prípojka do regulačnej stanice Hájniky o DN 100 2,5 Mpa v dĺžke 0,292 km a treťou VTL prípojka do stanice Podborová o DN 100 2,5 Mpa v dĺžke 2,44 km.

Z pohľadu územného pokrytia vyhovuje súčasná sieť plynovodov v meste Sliač všetkým požiadavkám. Nedostatkom je pomerne vysoký vek najstarších plynovodných potrubí, ktorých sanácia a výmena bude nutná v dohľadnom horizonte. Pre budúci rozvoj mesta je možné využiť obmedzenú rezervu v kapacite plynovodu STL. Táto rezerva nebude v dlhodobého hľadiska postačovať a urbanistické rozširovanie mesta, spojené aj so zvýšením spotreby zemného plynu, si okrem polozenia nových prípojok vyžiada aj zvýšenie kapacity existujúcich liniek.

Ďalší rozvoj siete plynovodov a jednosmerná orientácia mesta na zásobovanie zemným plynom pre vykurovanie a varenie domácností a chod miestnych firiem nie je v súlade s národným zámerom diverzifikácie využívania energetických zdrojov pre posilnenie energetickej bezpečnosti. Práve z dôvodu možných komplikácií so zabezpečením dodávok zemného plynu je žiaduce, aby mesto sústavne skúmalo alternatívne možnosti zabezpečovania energií pre chod mesta a život jeho obyvateľov. Tieto snahy musia byť koordinované s národnými cieľmi energetickej bezpečnosti.

3 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

PRÍRODNÉ PODMIENKY

PODNEBIE

Celkové podnebie mesta Sliač determinujú faktory jeho polohy a celkovej geomorfologickej situácie vo Zvolenskej kotline. Podnebie je vďaka malej nadmorskej výške a otvorenému terénu teplé, pomerne suché a pokojné. Priemerná ročná teplota je 8,2 °C. Priemerná relatívna vlhkosť vzduchu je 78 %. Ročné množstvo zrážok dosahuje v priemere 750 mm. Vysoké sú aj hodnoty

Program rozvoja mesta

slnečného žiarenia - 1992 hodín ročne. Do roka je iba asi 80 dní bez slnečného svitu.

GEOLOGICKÉ A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Zvolenská kotlina je intermontánný krajinný celok v oblasti Slovenského Rudohoria. Jej vznik sa viaže na staršie Tret'ohory, kedy bola vytvorená ako dôsledok tektonických pohybov. Podklad kotliny tvoria pyroklastiká andezitov Kremnických a Štiavnických vrchov, Poľany a Javoria. Cez tieto miestami prerazili pyroxénické andezity druhej fázy erupcií. V západnej a severozápadnej časti Zvolenskej kotliny tvoria podložie mezozoické útvary krížňanského a chočského príkrovu. Na ňom sa miestami zachovali zvyšky andezitových brekcií. Bazálne zlepenice, tufitické íly a okruhliaky kryštalickej druhohorných, paleogénnych hornín a pliocénna štrková formácia tvoria výplň tejto časti Zvolenskej kotliny. V slatinskej časti kotliny vystupujú miestami na povrch granitoidy s obalovými arkózami, zlepenicami a kremitými porfýrmi. Nad nimi sú tufity a prúdy pyroxénických andezitov, ktoré sú sčasti zakryté pliocénnymi jazernými sedimentmi. Neskôr, v mladších tret'ohorách vyplnili Zvolenskú kotlinu prevažne jazerné a riečne sedimenty. Počas vulkanickej činnosti v tomto období usadzovali vo vodnom a suchozemskom prostredí kotliny mohutné súvrstvia sopečného popola, úlomkov lávy ale aj transportované nánosy Prahrona a jeho prítokov z hornín Nízkyh Tatier a Slovenského Rudohoria.

Tektonickým poklesom rozsiahlej kryhy počas diferenciačných pohybov medzi vulkanitmi Slovenského Stredomoria vznikla západná časť Zvolenskej kotliny. V starších Tret'ohorách sa v strede kotliny vytvoril tektonický zlom, do ktorého sa prevalil Hron a postupne sa vrezával do mlado tret'ohornej výplne. Náplavové kužele Badínskeho, Sielnického a Kováčovského potoka pritláčali Hron k Zvolenskej pahorkatine. Krátke strmé zosuvné svahy pahorkatiny smerujúce do vnútra kotliny v priestore Vlkanová - Sliač - Zvolen vznikli tiež pôsobením vodnej masy Hrona.

Vývin povrchu Zvolenskej kotliny podmienili tektonické pohyby, vplyvom ktorých vzniklo intenzívne rozčlenenie vyššie položeného dna kotliny pomerne hustou sieťou dolín na nepravidelne usporiadané chrby. Dno kotliny sa vyzdvihlo po ústupe pliocénneho jazera, čo dalo podnet k hĺbkovému rozrezaniu povrchu. Korytá riek Hron, Slatina a Zolná sa vytvorili v miestach zlomových línií. Vo zvolenskej časti kotliny sa na obidvoch stranách Hrona rozprestiera 1-2 km široká holocénna niva, popri ktorej vznikla sústava niekoľkých pleistocénnych riečnych terás predovšetkým na pravej strane rieky. Najvýraznejšie viditeľné sú v priestore medzi Banskou Bystricou a Zvolenom. Ploché dno kotliny sa na ľavej strane rieky Hron ostro stretáva so zlomovými stráňami Zvolenskej pahorkatiny. Slatinská kotlina je prevažne eróznodendondačného pôvodu. Vodné toky stekajúce z Poľany a Javoria rozčlenili podhorskú plošinu zloženú z málo odolných tufov a tufitov na široké ploché chrby a doliny. Z pomerne hladko modelovaného pahorkatinného reliéfu vyčnievajú vypreparované kryhy andezitových tvrdošov. Niva rieky Slatina, ktoré tečie v blízkosti južného okraja kotliny je miestami široká 500 až 800 m. Z akumulčných foriem sú dobre vyvinuté náplavové kužele a hrubé deluviálne plášte.

Program rozvoja mesta

Hrebeň Kremnických hôr ohraničuje Zvolenskú kotlinu na západnej strane. Kremnické vrchy tvorí päť podcelkov - Flochovský chrbát, Kunešovská planina, Jastrabská vrchovina, Malachovské a Turovské predhorie. Kremnické hory sú na južnom okraji oddelené od Štiavnických vrchov dolinou Hrona. Kremnické vrchy, ktoré sú sopečným pohorím, predstavujú typ horskej krajiny so sídelnou štruktúrou a subtypom horskej krajiny s lesným hospodárstvom a turisticko-rekreačnou funkciou. Medzi najstaršie vulkanické produkty sa považujú relikty rozsiahleho stratovulkánu pyroxenických a pyroxén-amfibolických andezitov. V centrálnej časti Kremnických hôr je najpočetnejšie zastúpenie lávových telies, ktoré južným smerom postupne ubúdajú. Bazaltoidné andezity, ktoré prenikajú cez ryolitové komplexy sú považované za najmladšie vulkanity. Najvyšším bohom celého pohoria je Flochov, ktorý dosahuje výšku 1318 m.n.m.

Štiavnické vrchy hraničia s údolím Hrona na juhozápadnom okraji Zvolenskej kotliny. Pohorie Štiavnických vrchov z orografického pohľadu sa člení na štyri podcelky - Sitniansku vrchovinu, Skalku, Hodrušskú hornatinu a Kozmálovské vršky. Územie Štiavnických vrchov prešlo v minulosti zložitým geologickým vývojom. V období mladšieho neogénu báden-sarmat-panón vznikala rozsiahla vulkanická stavba, ktorá sa vyvíjala v piatich etapách. Hrasťová stavba v západnej časti Kaldery sa začala vyvíjať v poslednej etape. Zlomy v strednej a východnej časti hraste boli sprevádzané pri výstupe hydrotermických roztokov tiež vývojom rudných polymetalických banskoštiavnických žíl.

KLIMATICKÉ PODMIENKY

Klimatické podmienky vo Zvolenskej kotline sú odstupňované výškovo, najnižšia časť patrí do teplej klimatickej oblasti, vyššia pahorkatinná časť do mierne teplej klimatickej oblasti. Zvolenská kotlina má pomerne malú veternosť s prevládajúcimi severnými, v dolnej časti kotliny východnými až západnými smermi vetra. Typická je menlivosť všetkých klimatických prvkov od centra kotliny smerom k okolitým horstvám a väčšie ročné amplitúdy teplôt oproti kotlinám západného Slovenska vplyvom chladných zím. Januárové priemerné teploty sa pohybujú v rozmedzí od -4 do 5° C, priemerné júlové teploty sú v rozmedzí 17 až 18,8° C. Priemerné ročné zrážky dosahujú 670 až 850 mm. V pahorkatinných častiach kotliny sa snehová pokrývka drží obvykle 60 - 80 dní.

Kremnické vrchy sú zaradené do 2. klimatickej oblasti. Priemerná teplota sa tu pohybuje od najnižších až po najvyššie polohy v januári od -3 do -6 °C, v júli od 17 do 14 °C. Priemerný úhrn zrážok za jeden rok sa pohybuje v rozmedzí od 700 - 1200 mm. Najviac zrážok spadne v letných mesiacoch. V priemere sa tu nevyskytuje viac ako 10 letných dní ročne. V priebehu roka sa tu udrží snehová pokrývka asi 160 dní.

Bližšia klimatická charakteristika riešeného územia a ďalších území sledovaných vybranými meteorologickými stanicami je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Program rozvoja mesta

Tab.: Klimatická charakteristika územia

P.č.	Sledované mesiace	Zvolen 295 m n.m.		Sliač 371 m n.m.		Banská Bystrica 343 m n.m.	
		Ø teplota vzduchu v °C	zrážky v mm/rok	Ø teplota vzduchu v °C	zrážky v mm/rok	Ø teplota vzduchu v °C	zrážky v mm/rok
1	január	- 4,3	43	- 4,0	43	- 4,2	60
2	február	- 1,8	44	- 1,7	45	- 1,8	63
3	marec	3,0	44	3,0	44	2,6	57
4	apríl	9,0	42	8,6	40	8,6	50
5	máj	14,1	77	13,6	74	13,8	88
6	jún	17,6	87	16,9	87	17,1	90
7	júl	19,2	83	18,9	79	18,9	78
8	august	18,1	69	18,0	68	18,9	72
9	september	14,0	48	14,0	47	13,9	58
10	október	8,4	54	8,5	55	8,3	68
11	november	3,6	66	3,5	68	3,4	90
12	december	- 1,1	53	- 1,0	53	- 1,1	79
rok		8,3	710	8,0	703	8,1	853

Zdroj: Územný plán mesta Sliač 2005

HYDROGEOLOGICKÉ POMERY

Do katastrálneho územia mesta Sliač zasahuje päť hydrologických rajónov. Prvým je Kvartér nivy Hrona od Slovenskej Ľupče po Tlmače (označenie Q080). Územie rajónu sa tiahne po oboch stranách Hrona. Jeho niva má šírku 500 až 800 metrov. Kvartérne sedimenty majú mocnosť 4 až 8 metrov. Na štrkopieskovom vodonosnom horizonte je naplavených 0,5 až 3 metrov naplavených hlien. Najväčšiu priepustnosť majú sedimenty na ľavom brehu Hrona severne od mesta.

Ďalším hydrologickým rajónom je západná časť Neogénu Zvolenskej kotliny (označenie NQ081). Rajón sa rozprestiera v podobe pruhu medzi alúviom Hrona a Kremnickými vrchmi. Súvrstvia neogénu majú len slabý výskyt podzemných vôd.

Rajón Neovulkanity Kremnických vrchov (označenie V082) sa rozprestiera na území pohoria Kremnických vrchov. Rajón zasahuje do západnej časti katastrálneho územia, ktoré je hornaté. V tomto rajóne nie sú pramene ktoré by mali väčšiu výdatnosť. Hydrologický rajón Neovulkanity pohoria Poľana a časti Zvolenskej kotliny (označenie V083) sa priestorovo rozprestiera na území Poľany a časti Zvolenskej kotliny, ktorá sa rozprestiera medzi pohorím Poľany a oblasťou Sliač - Veľká Lúka.

Výdatnosť prameňov v tomto hydrologickom rajóne presahuje stupeň 1-2 l.s.-1 len zriedkavo. Časť podzemných vôd skryte prestupuje do Zvolenskej kotliny. Rajón má pre mesto Sliač veľký význam najmä ako nosný prvok pre prírodné liečivé zdroje a zdroje pitnej vody, prameň Pod Vichráčom a vodovod Sampor. Východná časť Neogénu Zvolenskej kotliny tvorí samostatný rajón (s označením NV084). Rajón zahŕňa časť kotliny medzi alúviami Hrona a Slatiny, pohorím Poľana a líniou Veľká Lúka - Očová - Dúbravy. V katastrálnom území mesta Sliaču sa prejavuje v podobe

Program rozvoja mesta

pruhu územia na ľavom brehu rieky Hron. Nemá skoro žiadne zásoby podzemných vôd.

HYDROLOGICKÉ POMERY

Cez mesto preteká rieka Hron, ktorá je hlavným riečnym tokom Zvolenskej kotliny, celej pohronskej oblasti a tiež jednou z najväčších riek na Slovensku. Do povodia tejto rieky spadá aj celé katastrálne územie mesta Sliač. Riečnu sieť na katastrálnom území mesta Sliač tvoria pravostranné prítoky Hrona : Sielnický potok s ľavostranným prítokom Vlčí potok. Kováčovský potok (tvorí čiastočne katastrálnu hranicu) s ľavostranným prítokom Kopanický potok, číslo hydrologického poradia. Do Hrona zaistujú mimo územia mesta. Ďalším tokom, ktorý cez územie prechádza je Lukavica s ľavostranným prítokom Samporský potok v katastrálnom území Sampor a Slatina. Do povodia patrí časť katastrálneho územia Sampor a východný výbežok katastrálneho územia Sliač. Súčasťou siete je aj Hron od Slatiny po odbočenia potoka Perec, číslo hydrologického poradia. Predstavuje pramennú oblasť potokov Bieň, Turová a Breznického potoka. Riečnu sieť tvoria nasledujúce potoky : Bieň, Turová.

Cez mesto preteká rieka Hron, ktorá je hlavným riečnym tokom Zvolenskej kotliny, celej pohronskej oblasti a tiež jednou z najväčších riek na Slovensku. Do povodia tejto rieky spadá aj celé katastrálne územie mesta Sliač. Riečnu sieť v na katastrálnom území mesta Sliač tvoria pravostranné prítoky Hrona : Sielnický potok s ľavostranným prítokom Vlčí potok a Kováčovský potok (tvorí čiastočne katastrálnu hranicu) s ľavostranným prítokom Kopanický potok. Do Hrona zaústujú mimo intravilánu mesta. Ďalším tokom je Lukavica s ľavostranným prítokom Samporský potok v katastrálnom území Sampor. Do povodia Lukavice patrí časť katastrálneho územia Sampor a východný výbežok katastrálneho územia Sliač.

Rieka Hron vďaka svojmu prietoku a šírke dominuje časti územia mesta. Tvar koryta rieky na území mesta zohľadňuje nároky na protipovodňovú ochranu a umožňuje obmedzenú rekreáciu obyvateľom mesta. Využitie brehov rieky, ktorá preteká stredom mesta, na rekreáciu je značne obmedzené skutočnosťou, že brehy a dno nie sú skultúrené do podoby, ktorá by bola pre miestnych obyvateľov dostatočne atraktívna. Nedostatkom je aj skutočnosť, že rieka je na vyššom toku znečistená priemyselnými aktivitami a drobným komunálnym odpadom. Prírodný zdroj vody, ktorý sa nachádza vo veľkej blízkosti obydli obyvateľov mesta v sebe nesie veľký potenciál pre budúce využitie na rekreáciu.

PÔDNE POMERY

Prevládajúce pôdotvorné substráty územia a regiónu, predstavujú najmä svahoviny neogénnych vyvrelín s menšou prímесou sprašového materiálu - vo väčších nadmorských výškach, na miestach budovaných lávovými prúdmi. Ďalej sú to holocénne nívne (aluviálne) usadeniny - karbonátové, sprašový materiál, íly, piesky. Ďalej polygenetické íly až štrky pliocénu, svahové a sprašové hliny, terasové štrkopiesky s vulkanickou a eolickou prímесou a svahoviny karbonátových hornín (travertínov a svetlých vápencov) s prímесou sprašových materiálov a iných susediach hornín.

Program rozvoja mesta

Fluvizem - pôda z holocénnych nivných usadenín, čo determinuje aj jej výskyt na nivách vodných tokov. Je zastúpená subtypmi: typická, psefitická, pelická, glejová, arenická.

Kambizem - je zastúpená subtypmi: typická - nasýtená, nenasýtená, pseudoglejová, luvizemná, andozemná a pelická.

Luvizem - predstavuje pôdu v nižších nadmorských výškach regiónu. Jej substrátom sú prevažne strednozrnné pliocénne sedimenty.

Pseudoglej - má najväčšie rozšírenie vo Zvolenskej kotline. Povrchová vrstva je pritom zrnitostne ľahšia ako nepriepustné podložie, ktoré zadržiava presakujúcu zrážkovú vodu, takže vyššie ležiaca časť profilu trpí občasným zamokrením.

Ranker - mozaikovitý výskyt vo vrchných častiach svahov. Viazá sa na svahoviny a miestami aj zvetraliny in situ andezitových tufových aglomerátov a andezitov. Charakterizuje ho vysoká skeletnosť. Podzol, andozem, kultizem, litozem, regozem, pararendzina, rendzina - tieto sa na území vyskytujú v nepatrných množstvách.

PRÍRODNÉ ZDROJE

Najdôležitejším prírodným bohatstvom mesta Sliač sú zdroje termálnej minerálnej vody s unikátnym zložením. Vďaka týmto prameňom sa mesto etablovalo ako významné kúpeľné centrum. Celkovo tu existuje päť prameňov, ktorých vlastnosti sú výrazne odlišné.

Tab.: Zoznam liečivých prameňov v meste

1	Kúpeľný prameň A1	vyviera priamo pod Kúpeľným domom, a bez akéhokoľvek ďalšieho umelého zásahu sa využíva na všetky liečebné účely. Jeho voda je klasifikovaná ako: Prírodná liečivá voda, stredne mineralizovaná, uhličitá, síranovo-hydrogénuhličitanová, vápenato-horečnatá, so zvýšeným obsahom horčička, so zvýšeným obsahom fluóru, slabo kyslá, teplá, hypotonická. Je izotermickej teploty 33,3 °C. Výdatnosť prameňa je približne 5 litrov vody a 10 litrov žriedlového plynu za sekundu.
2	Štefánik	je najstudenším prameňom (12 °C) s vysokým obsahom oxidu uhličitého a farmakologicky aktívneho železa. Je vhodný na podporenie trávenia a pri chudokrvnosti. Už v druhej polovici 19. storočia vodu tohto prameňa plnili do fliaš a ako liečivú ju predávali po celom Rakúsko - Uhorsku. Je najobľúbenejším prameňom u širokej verejnosti, jeho voda je klasifikovaná ako: prírodná liečivá voda, slabo mineralizovaná, uhličitá, hydrogénuhličitanová, vápenatá, železnatá, so zvýšeným obsahom kyseliny metakremičitej, slabo kyslá, studená, hypotonická.
3	Bystrica	prameň s teplotou vody 23 °C, odporúčaný najmä pri ochoreniach žalúdka. Pôvodný názov Dorothea dostal podľa manželky uhorského palatína Jozefa Habsburského.

Program rozvoja mesta

4	Lenkey	prameň s teplotou 22,5 °C odporúčaný pri nechutenstve, zníženej tvorbe žalúdočnej kyseliny a znížená tvorba žlče a pankreatických enzýmov. Jeho výpary spôsobili v minulosti náhly úhyn vtákov a zvierat v okolí. Až do vykonania povrchových úprav boli prudko jedovatými a nebezpečnými, pretože prameň vyviera v uzavretom priestore malej jaskyne, čím vznikla silná koncentrácia plynu CO ₂ . V roku 1834 prameň upravil prírodovedec a zároveň milovník sliačskej prírody Acacius Lenkey.
5	Adam	prameň s teplotou vody 23 °C, ktorý je odporúčaný pri ochoreniach močového mechúra a črevných kataroch. Je jediným prameňom, z ktorého voda nevyteká, ale eruptuje v pravidelných intervaloch. Pomenovanie má podľa dvorného kancelára Adama Revického, ktorý ho dal v roku 1831 upraviť na štátne trovy. V jeho tesnej blízkosti sa nachádza kaplnka Svätej Hildegardy postavená v roku 1855 v klasicistickom štýle.

Zdroj: PHSR mesta Sliač

Okrem uvedených liečivých prameňov v tabuľke existuje ešte v extraviláne mesta liečivý prameň BO-3, ktorý je klasifikovaný podobne ako Kúpeľný prameň A14 a jeho výdatnosť je 3,5 l za sekundu.

Nemenej zaujímavé z lekárskeho hľadiska je využívanie žriedlového plynu ktorý je z väčšej časti tvorený čistým CO₂ a ktorý sprevádza minerálnu vodu prameňa. Už od 50-tych rokov minulého storočia sa tento žriedlový plyn využíva pri podávaní podkožných injekcií, takých typických práve pre Sliačske kúpele. Plyn sa vyznačuje dlhodobými vynikajúcimi účinkami pri aplikácii v prístroji vákuopress, pracujúceho na báze podtlaku a pretlaku a vo forme tzv. suchého celotelového plynového kúpeľa .

VODA A OVZDUŠIE

Od roku 1990 na Slovensku postupne klesá objem povrchovej vody, ktorú obyvateľstvo využíva, a to v domácnostiach, priemysle aj poľnohospodárstve. Rovnako klesá aj objem znečistenej vody, ktorá je opätovne vypúšťaná. Tento vývoj má pozitívny vplyv na životné prostredie a je dôležitý pre kvalitu života v meste Sliač, ktorého osou je práve rieka Hron. Podľa zistení Slovenského hydrometeorologického ústavu za rok 2007 nedosahuje kvalita vody rieky Hron pod Banskou Bystricou dobrý stav. V roku 2008 boli okrem iného zistené nedostatky v podobe zvýšenej úrovne prítomnosti stopových prvkov Al na toku pod Banskou Bystricou. Objem stopových prvkov Al presiahol 0,2mg na liter. Vplyv na kvalitu vôd v oblasti má aj privádzané znečistenie z hornej časti Hrona, ktorá je recipientom odpadových vôd zo strojárskych, drevárskych, potravinárskych podnikov a tiež z rafinárskeho spracovania ropy a výroby vykurovacích olejov. V okolí mesta Sliač vypúšťané odpadové vody zatažujú Hron priamo, ale časť odpadových vôd je privádzaná do Hrona cez prítoky Slatina a Zolná. V okolí Žiaru nad Hronom a Žarnovice sa prejavuje znečisťovanie odpadovými vodami z drevo a

Program rozvoja mesta

kovospracujúcej činnosti. Kvalita vôd je negatívne ovplyvnená aj vypúšťanými komunálnymi odpadovými vodami z obcí v aj mimo oblasti. Stredný a dolný tok Hrona je v zlom chemickom stave. Prekročené ukazovatele v povrchových tokoch v oblasti v roku 2008 v porovnaní s požiadavkami NV SR č. 296/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd, príloha č. 1: chemická spotreba kyslíka - Cr, biochemická spotreba kyslíka s potlačením nitrifikácie, amoniakálny dusík, dusitanový dusík, NELUV, fluórantén.

Celkovo leží mesto Sliač na území, ktoré je Ministerstvom životného prostredia SR hodnotené ako mierne až stredne narušené, čo platí pre celú Zvolenskú kotlinu. Mesto je súčasťou tzv. Pohronskej záťažovej oblasti. Štruktúra priemyslu v zaťaženej oblasti je zastúpená predovšetkým drevárskym a spracovateľským priemyslom, výrobou tepelnej a elektrickej energie so značným únikom emisií, čo v konečnom dôsledku negatívne vplyva na kvalitu ovzdušia. Na celkovom znečistení ovzdušia sa podieľajú aj stredné a malé zdroje. Hlavné lokálne zdroje znečistenia ovzdušia sú najmä doprava, suspenzia a esuspenzia častíc z nedostatočne čistených komunikácií, stavenísk, skládok sypkých materiálov, vykurovanie domov na tuhé palivá a poľnohospodárstvo, ktoré priamo vplyvajú na úroveň znečistenia. Medzi hlavných znečisťovateľov ovzdušia v Pohronskej záťažovej oblasti dlhodobo patria spoločnosti SLOVALCO, a.s. a ZSNP, a.s. v Žiari nad Hronom, Bučina Zvolen a.s., Bučina DDD, s.r.o. a Zvolenská teplárenská, a.s. vo Zvolene, IZOMAT, a.s. a Knauf s.r.o. v Novej Bani, Smrečina a.s. v Banskej Bystrici. Žiadna spoločnosť však neprodukuje viac ako 100t TZL ročne (Zdroj: NEIS)

Tab.: Emisie základných znečisťujúcich látok najväčšieho prevádzkovateľa v okrese v roku 2013

Rok	Prevádzkovateľ	TZL - tuhé znečisťujúce látky	% v rámci SR	SO ₂ - oxid siričitý	% v rámci SR	NO _x - oxidy dusíka	% v rámci SR	CO - oxid uhoľnatý	% v rámci SR
2013	Zvolenská teplárenská, a.s.	46,47	0,12	1122,39	2,12	533,39	0,66	87,54	0,04

Zdroj: SHMU - Správa o kvalite ovzdušia 2013

Emisná situácia v meste a na celom území Zvolenskej kotliny sa v období posledných rokov výrazne zlepšuje. Dôsledkom je obmedzenie činnosti niektorých veľkých producentov škodlivých emisií na území kraja, modernizácia technológií v automobilovej doprave a priemysle, prechod na iný zdroj paliva a celková transformácia hospodárstva. Tento trend nezmenila ani rastúca motorizácia obyvateľstva, ktorá bola vyrovnaná poklesom v priemyselnej výrobe.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené emisie základných znečisťujúcich látok v tonách v okrese Zvolen.

Program rozvoja mesta

Tab.: Emisie základných znečisťujúcich látok v tonách

Okres Zvolen	TZL - tuhé znečisťujúce látky	Oxid siričitý	Oxidy dusíka	Oxid uhoľnatý	Organické látky
2012	85,1	982,68	667,35	167,71	170,02
2013	83,59	1124,17	693,3	161,16	152,75

Zdroj: NEIS

PÔDOHOSPODÁRSTVO A LESNÉ HOSPODÁRSTVO

PÔDOHOSPODÁRSTVO

Mesto Sliač má vo svojom území pôdny fond vhodný pre poľnohospodárske využitie, čo dovolilo rozvoj tohto hospodárskeho odvetvia. Z celkovej rozlohy mesta Sliač tvorí pôdny fond 42,5 %, čo predstavuje 1692,74 ha.

Tab.: Rozdelenie poľnohospodárskej pôdy v meste Sliač

Druh pozemku	Hájniky		Rybáre		Sampor		Sliač spolu	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Orná pôda	497,18	57,7	214,93	50,5	41,28	10,2	753,39	44,5
Záhrady	14,90	1,8	29,98	7,0	6,79	1,6	51,67	3,0
Trávne porasty	348,86	40,5	180,77	42,5	358,05	88,2	887,68	52,5
Poľnohospodárska pôda spolu	860,94	100	425,68	100	406,12	100	1692,74	100

Zdroj: Územný plán mesta 2005

Zastúpenie druhov pozemkov je v jednotlivých katastrálnych územiach rozdielne. Najvyššie zastúpenie poľnohospodárskej pôdy má k.ú. Sampor (68,0 %), najvyššie zastúpenie lesnej pôdy má k.ú. Hájniky (60,1 %), najvyššie zastúpenie trvalých trávnych porastov k.ú. Sampor (60 %) a najvyššie zastúpenie ornej pôdy k.ú. Rybáre (26,1 %). Z poľnohospodárskej pôdy najvyššie zastúpenie majú orné pôdy v k.ú. Hájniky a Rybáre, trvalé trávne porasty najvyššie zastúpenie má Sampor, rozsah záhrad závisí od veľkosti sídla, pretože sa viažu na stavebné pozemky, ktorých sú prevažne súčasťou.

Pôdny fond mesta Sliač sa rozdeľuje do 5 veľkých lokalít.

Územná časť **Chrastavé - Horné zeme - Kopanice**, sa nachádza v západnej a juhozápadnej časti územia mesta. Podľa Pôdnoekologickej regionalizácie patrí medzi málo produkčné poľnohospodárske oblasti Slovenska, v súčasnej druhovej štruktúre pozemkov sa v rovinatej časti vyskytujú prevažne orné pôdy, v menšom

Program rozvoja mesta

rozsahu aj trvalé trávne porasty, územie tvorí rovina bez prejavu alebo len s malým prejavom plošnej vodnej erózie, značná časť pôdy v tomto priestore bola odvodnená systematickou drenážou, podmienky pre poľnohospodársku výrobu sú dobré a poľnovýroba má intenzívny charakter. V svahovitejšej časti prevládajú trvalé trávne porasty a orné pôdy sa vyskytujú v menšom rozsahu, produkčný potenciál pôd je nízky. Poľnohospodárska výroba je vzhľadom na stredne produkčný potenciál pôd riešená pre intenzívnejšiu poľnohospodársku výrobu zameranú na produkciu poľnohospodárskych výrobkov a krmovín. Štruktúra pozemkov je riešená pre orné pôdy a trvalé trávne porasty a zodpovedá typologicko-produkčnej kategorizácii agroekosystémov.

V územnej časti Brázdy - Kopaniská, ktorá sa nachádza na severe mesta Sliač sa nachádzajú z pôdy s nižším produkčným potenciálom. V súčasnej druhovej skladbe pozemkov prevládajú orné pôdy z časti odvodnené systematickou drenážou, územie tvorí rovina bez prejavu alebo len s malým prejavom plošnej vodnej erózie, podmienky pre poľnohospodársku výrobu sú dobré a poľnovýroba má intenzívny charakter. Poľnohospodárska výroba je vzhľadom na stredne produkčný potenciál pôd riešená pre intenzívnejšiu formu a zameraná na produkciu poľnohospodárskych výrobkov.

Územná časť Na Košiare na juhu mesta patrí do oblasti s nižším produkčným potenciálom. Medzi pozemkami prevládajú orné pôdy z časti odvodnené systematickou drenážou a z časti aj vybudovaným zavlažovacím systémom. Podmienky pre poľnohospodársku výrobu sú dobré a poľnovýroba má intenzívny charakter.

Územná časť Za kúpeľmi patrí do oblasti pohoria a vrchoviny sopečných Karpát s nízkym produkčným potenciálom pôd. Medzi pozemkami prevládajú trvalé trávne porasty s extenzívnejším využitím. Čiastočne sú zarastané krovínami a vegetáciou a nevyužívané na poľnohospodárske účely. Intenzita využívania pôd má extenzívny charakter vzhľadom na blízkosť Kúpeľov Sliač a obmedzenú prístupnosť územia.

Samostatnou územnou jednotkou je priestor katastrálneho územia **Sampor**, ktorý má nízky produkčný potenciál pôd, čo je spôsobené vysokou členitosťou reliéfu a vysokou erodovateľnosťou. Ide o trávnaté porasty využívané na produkciu krmovín. Poľnohospodárskou výrobou sa v meste Sliač zaoberajú najmä súkromné podnikateľské subjekty. Ich zariadenia sa nachádzajú na západnom okraji zastavaného územia Hájnik, na južnom okraji časti Pod kúpeľmi a v juhozápadnej časti zastavaného územia obce Sampor.

V časti **Trebuľa** sa nachádza ovčín a ďalší je umiestnený východne nad areálom kúpeľov. V týchto zariadeniach je realizovaný chov oviec, hovädzieho dobytku a ošípaných. Tri strediská poľnohospodárskej výroby svojou polohou vo vzťahu k zastavanému územiu, druhom hospodárskych zvierat a ich kapacitou ovplyvňujú negatívne prilahlé časti zastavaného územia.

Program rozvoja mesta

Polnohospodárska pôda vytvára na území mesta Sliač 7 samostatných územných jednotiek, ktoré sa líšia svojim produkčným potenciálom a antropickými prvkami.

Územná časť Horné zeme - Chrastové - Na Košiare (P1). V rámci tejto územnej časti je polnohospodárska výroba vzhľadom na stredne produkčný potenciál pôd riešená pre intenzívnejšiu polnohospodársku výrobu zameranú na produkciu poľnohospodárskych výrobkov a krmovín. Tomu zodpovedá aj štruktúra pozemkov, ktorá je riešená pre orné pôdy a trvalé trávne porasty. V rámci územia je navrhované zníženie veľkosti pôdných celkov orných pôd a zvýšenie diverzity pestovaných fytoocenóz pre zvýšenie ochrany pôdy a ekologickej stability územia. Žiaduce je tiež zachovanie existujúcej krajinárskej zelene, ktorá sa nachádza v línii popri vodných tokoch.

Územná časť Brázdy - Kopaniská (P1). Polnohospodárska výroba sa tu orientuje na intenzívnejšiu formu produkcie poľnohospodárskych výrobkov, čo je výsledkom zohľadnenia stredného produkčného potenciálu pôd.

Ochrana pôdy a ekologická stabilita daného územia je riešená zachovaním súčasnej krajinárskej zelene nachádzajúcej sa v línii okolo vodných tokov a komunikácií, návrhom zvýšenia diverzity pestovaných kultúrnych fytoocenóz v rámci osevných postupov a dôsledným dodržiavaním maximálnej ochrany povrchu zeme počas vegetačného obdobia.

Územná časť Kalinovec - Kopanice (Z2). V tejto lokalite majú pôdy nízky produkčný potenciál a sú využívané najmä na produkciu krmovín a chov oviec. Pozemky tvoria najmä trávnaté porasty, ktoré primárne dostatočne zabezpečujú pôdu pred eróziou.

Štruktúra jednotlivých pozemkov sa v tejto lokalite viaže na typologicko-produkčnú kategorizáciu agroekosystémov. V rámci ďalšieho rozvoja je žiaduce posilniť ekologickú stabilitu tejto lokality zvýšením podielu poľnohospodársky nevyužívanej pôdy. Polnohospodársku pôdu je možné nahradiť pôdou s krovinou a stromovou vegetáciou. Polnohospodársku pôdu pod lesom v časti Holý vrch je možné preradiť z kategórie poľnohospodárskej pôdy do lesného pôdneho fondu.

Územná časť Mokrý - Za lazom - Tehelňa (Pš). Polnohospodárska pôda v tejto lokalite je určená pre pasienkové prífarmové hospodárstvo a rastlinnú výrobu. V rámci tejto lokality sa realizuje aj chov dojníc. Vplyv tohto strediska na okolie areálu je nutné minimalizovať technicko-organizačnými opatreniami. V dôsledku blízkosti leteckej základne je nutné dôsledne sledovať vplyv jej prevádzky na rastlinnú a živočíšnu výrobu v tejto lokalite. Týmto vplyvom je následne nutné rozsah a formu využívania poľnohospodárskej pôdy prispôbiť.

Územná časť Pod kúpeľmi (Z2). Lokalita je využívaná najmä na pestovanie trávnatých porastov a produkciu krmovín. Ďalšie využívanie poľnohospodárskej pôdy v tejto lokalite je nutné zosúladiť s navrhovaným rozvojom územia v mestskej časti Rybáre, ale tiež rozvojom širšieho priestoru medzi mestami Sliač a Zvolen. Využívanie poľnohospodárskej pôdy bude nutné prispôbiť plánovanej výstavbe peších a cyklistických chodníkov.

Program rozvoja mesta

Územná časť Za kúpeľmi (Z1). V lokalite je časť pôd silne zarastená stromovou a krovinou generáciou, čo je prospešné pre ekologickú stabilitu územia. V prípade výstavby golfového ihriska nebude v danej lokalite k dispozícii poľnohospodárska pôda, ktorá by svojou rozlohou umožňovala rozsiahlejšie využívanie. Územná časť Sampor (Z2). Lokalita má poľnohospodársku pôdu s nízkym produkčným potenciálom. Využívanie tejto pôdy je zamerané na produkciu krmovín a ovčiarstvo a pozemky sú v stave trvalých trávnatých porastov.

LESNÉ HOSPODÁRSTVO

V rámci katastrálneho územia mesta Sliač sa nachádza lesný pôdny fond s rozlohou 1960 ha, čo predstavuje 49 % celkovej rozlohy mesta. V katastrálnom území mestskej časti Hájniky má lesný pôdny fond 60% podiel na jeho celkovej rozlohe. V katastrálnom území mestských častí Rybáre a Sampor má lesný fond 30% podiel na ich celkovej rozlohe.

Lesné porasty sa ďalej delia do jednotlivých kategórií. V katastrálnom území mestskej časti Hájniky je 487,42 ha lesných porastov zaradených do kategórie hospodárskych lesov, 1050 ha lesných porastov do kategórie lesov osobitného určenia a 3,46 ha lesných porastov zaradených do kategórie ochranných lesov. V katastrálnom území mestskej časti Rybáre tvoria lesy jeden homogénny celok o výmere 244 ha, zaradený do kategórie lesov osobitného určenia. V katastrálnom území mestskej časti Sampor je 174 ha lesných porastov zaradených do kategórie hospodárskych lesov.

Fyzický stav lesného porastu je dobrý. V katastrálnom území mesta Sliač rastú stromy bukovo-dubového vegetačného stupňa, dubovo-bukového vegetačného stupňa, bukového vegetačného stupňa a jedľovo-bukového vegetačného stupňa. Les má vysoký produkčný potenciál, no jeho využívanie je obmedzené skutočnosťou, že jeho primárna funkcia súvisí s jeho umiestnením v okolí kúpeľných zariadení. Lesy v katastrálnom území Hájniky vytvárajú homogénny priestor, ktorý je súčasťou celku Kremnické vrchy. V katastrálnom území Rybáre vytvárajú lesy len menšiu územnú časť za kúpeľmi, sú súčasťou kúpeľného lesa a navrhovaného lesoparku Kúpele Sliač - Baková jama.

KOMUNÁLNY ODPAD

V rámci okresov Zvolen a Banská Bystrica existujú tri veľké legálne skládky, ktorých spoločná kapacita dosahuje 443 611 m³ odpadu, a ktoré budú otvorené do rokov 2020-2028. Aj keď kapacitne postačujú obyvateľom mesta Sliač momentálne otvorené skládky okresov Banská Bystrica a Zvolen, je vhodné orientovať sa v budúcnosti na priority riešenia problému komunálneho odpadu v duchu programu hospodárenia s odpadmi Banskobystrického samosprávneho kraja z roku 2008. Ten kladie dôraz na predchádzanie vzniku odpadov, ich recykláciu a zhodnocovanie.

Mesto Sliač vyprodukovalo v roku 2014 1264 t komunálneho odpadu, ktorý bol odvezený na skládku v Kalnej nad Hronom súkromnou spoločnosťou SITA Slovensko, a.s. so sídlom v Bratislave.

Program rozvoja mesta

V roku 2007 bola do prevádzky uvedená kompostáreň odpadu, ktorej ročná kapacita dosahuje hodnotu 800 ton organického odpadu. V danom roku bola začatá skúšobná prevádzka, pri ktorej bolo spracovaných 297 ton organického odpadu a v roku nasledujúcom už 423 ton. Výsledný produkt kompostárne, vyzretý kompost, sa stáva kvalitným substrátom pre údržbu zelene v samotnom meste Sliač. Je ponúkaný miestnym obyvateľom, ale obyvateľom iných obcí. Okolité obce tiež využívajú kapacitu kompostárne. Na základe laboratórnych analýz vykonaných na pracovisku CVRV VÚTPHP Banská Bystrica vyplýva, že kompost vyhovuje požiadavkám STN 465735 na kvalitu zrelého kompostu. Vysoký obsah organickej hmoty umožňuje jeho použitie na pôdach s vyššou kyslosťou pôdneho roztoku, na regeneráciu pôdnych vlastností a procesov, zvýšenie obsahu humusu na ľahkých aj ílovitých pôdach.

ŠPECIFICKÉ ENVIRONMENTÁLNE ZÁŤAŽE

Medzi hlavné špecifické environmentálne záťažové faktory mesta Sliač patrí trvalé poškodenie životného prostredia mesta a jeho okolia v dôsledku prítomnosti okupačných jednotiek armády Sovietskeho zväzu v rokoch 1968 -1990 a poškodzovanie životného prostredia v dôsledku pretrvávajúcej prevádzky leteckej základne a letiska v susedstve mesta. Environmentálna záťaž z tohto plynúca svojim rozsahom a charakterom presahuje hranice mesta a nadobúda regionálny charakter. Oblasť znečistenia podstúpila v rokoch 1991-2006 viaceré opatrenia, ktoré mali viesť k zníženiu environmentálnych škôd a zabrániť vzniku ďalších. Správa, ktorú predložilo o stave environmentálnych škôd Ministerstvo životného prostredia v roku 2006 identifikovala nasledovné skutočnosti.

Znečistenie podzemných vôd nad sanačný limit 1 mg/l je v súčasnej dobe obmedzené na niektoré priestorovo malé oblasti. Znečistenie zemín je vplyvom posunu sanačného limitu na 1000 mg/kg, realizácie doterajších sanačných prác a vplyvom prírodnej atenuácie (odborný odhad) redukované na objem 14 950 m³ (pôvodne 43 701 m³). Pri jeho priemernej hrúbke 3 m je jeho celková plocha cca 5 000 m². Ide o rozptýlené znečistenie lokálneho charakteru lokalizované na ploche cca 1 250 000 m² a predstavuje teda z tejto plochy 0,4%. Rizikovou analýzou (SAŽP, 2002) identifikované riziko šírenia znečistenia z dvoch čiastkových oblastí výskytu znečistenia zemín A1 a B1 bolo posudzované ako jedno súvislé znečistenie, aj keď sa v skutočnosti jedná o viac menších oblastí s konštatovaním, že neexistuje receptor tohto znečistenia.

Na základe výsledkov monitorovania kvality podzemnej vody za obdobie rokov 1991-2002 a spracovaných časových priebehov možno konštatovať, že kvalita podzemnej vody sa prirodzenými prírodnými procesmi (atenuácia) zlepšuje aj bez aktívnych sanačných prác. Existujúce zvyšky voľnej fázy sú v podobe ganglií naviazané na horninové prostredie, sú nepohyblivé a jej výskyt z časového hľadiska v priebehu roka obmedzený. Z vybudovaných drénov je do určitej miery účinný len drén L 1, ale aj v tomto prípade je priemerný obsah NEL v čerpanej vode pod sanačným limitom pre podzemné vody (0,69 mg/l v roku 2000). Do značnej miery je to podmienené skutočnosťou, že drén v prevažnej časti prechádza neznečisteným územím.

Program rozvoja mesta

Problematickým miestom v sanovanej lokalite je dolná časť drénu L 1, kde dochádza v dôsledku drenážneho účinku drénu k akumulácii vody v jeho najnižšej časti a jej výstupu nad úroveň terénu. Na základe týchto ale aj ďalších skutočností rozhodla Vláda SR o pokračovaní aktivít smerujúcich k obmedzeniu šírenia znečistenia a k jeho postupnému odstráneniu v plnej miere. Pre tento účel vyčlenilo Ministerstvo obrany SR a Ministerstvo životného prostredia SR potrebné množstvo finančných prostriedkov. Zámer vlády v tejto oblasti bol vyjadrený v uznesení vlády č.483 z 1. júla 2009. Vláda v ňom schvaľuje zabezpečenie nevyhnutného čerpania drénu L1 v lokalite Sliač, ktoré v roku 2010 zabráni vzniku škôd na životnom prostredí, zabezpečenie pokračovania realizácie sanačných prác na lokalite Sliač v jej časti: Letisko Sliač - Sever II - rajón 3, ohnisko 1 a ohnisko 2, v zmysle záverov rizikovej analýzy a schváleného projektu, zabezpečenie monitorovania stavu životného prostredia a stavu znečistenia horninového prostredia v zmysle návrhu Ministerstva životného prostredia SR a rizikovej analýzy v lokalitách Sliač a Vlkanová znečistených pobytom sovietskych vojsk.

Okrem pretrvávajúcich environmentálnych záťaží, ktoré vznikli v minulosti, na leteckej základni pokračuje prevádzka, čo má negatívny vplyv na životné prostredie a obyvateľov mesta. Letecká základňa sa nachádza vo veľkej blízkosti obývaných oblastí mesta Sliač a jej poloha medzi dvoma mestami krajského významu - Banskou Bystricou a Zvolenom je nevýhodná z pohľadu vplyvu na obyvateľstvo. Prevádzkou leteckej základne vzniká vysoká miera hluku, ktorej sú vystavení najmä obyvatelia mestskej časti Hájniky. Obyvatelia iných mestských častí, ale aj návštevníci kúpeľov sú vystavení zvýšenému hluku pri preletoch lietadiel krúžiacich pri čakaní na pristátie. Z výsledkov staršej hlukovej štúdie vyplýva, že miera hluku civilných lietadiel je zanedbateľná. Miera hluku, produkovaná vojenskou prevádzkou letiska prekračuje prípustnú hlukovú záťaž vonkajšieho priestoru pre obytné útvary a dennú dobu (50 dB) a maximálne hladiny hluku z vojenskej aj zmiešanej prevádzky prekračujú medznú hranicu hluku stanovenú pre obytné zóny v dennej dobe (60 dB).

4 ĽUDSKÉ ZDROJE

DEMOGRAFIA MESTA

Z pohľadu územných zmien prešlo mesto Sliač búrlivým vývojom. Zatiaľ čo v roku 1950 ešte ako Rybáre sa skladalo z dvoch častí: Rybáre a Sliač-kúpele, pri sčítaní v roku 1961 pribudla časť Hájniky, pri SLDB v roku 1991 Sampor. Do 23.11.1990 bola súčasťou mesta Sliač aj Lukavica. Veľká Lúka sa 1.1.1996 osamostatnila.

Mesto Sliač zaznamenávalo v histórii v podstate sústavný nárast počtu obyvateľov s výnimkou 70-tych rokov 19. storočia a 80-tych rokov 20. storočia. Najrýchlejší nárast zaznamenávalo mesto v 40-tych až 70-tych rokoch 20. storočia a pomerne prekvapujúco aj v 90-tych rokoch 20. storočia. Ukazovateľ za 90-te roky je však skreslený údajom za rok 1993, kedy vplyvom extrémne vysokej imigrácie (až 782

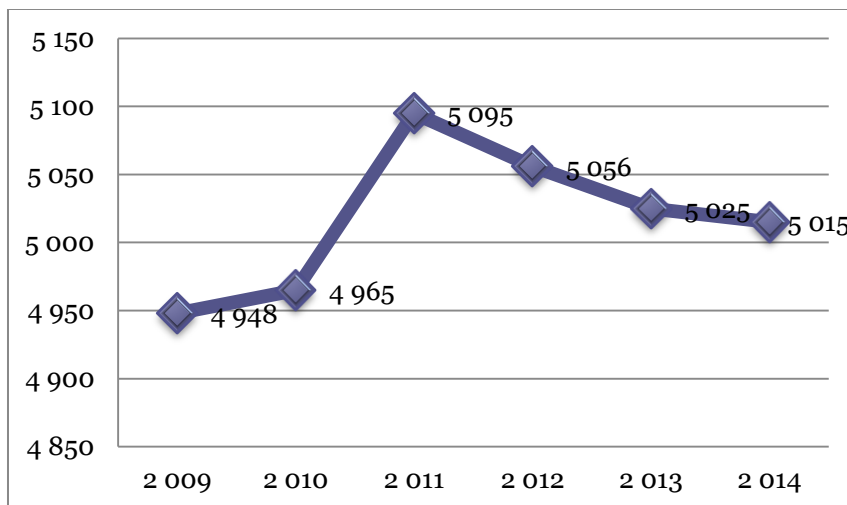
Program rozvoja mesta

prist'ahovaných osôb) pribudlo v meste až 720 obyvateľov, t.j. viac ako za celé 90-te roky spolu.

Od 1.1.1996 sa od mesta Sliač osamostatnila obec Veľká Lúka s cca 400 obyvateľmi, čo znamená, že počet obyvateľov mesta poklesol o zhruba 8%.

Počet obyvateľov mesta Sliač bol ku dňu 31.12.2014 celkom 5015 osôb. Vo vzťahu ku počtu obyvateľov Slovenska je to necelé promile (0,926 ‰). Od roku 2009 do roku 2011 počet obyvateľov stúpol až na 5095 v roku 2011, odvtedy každý rok klesá. Hustota obyvateľstva mesta bola 125,91 obyvateľov/km², priemer Slovenska bol k tomu istému dátumu 110 obyvateľov/km².

Graf: Počet obyvateľov mesta Sliač v rokoch 2009 - 2014

Zdroj: údaje zo Štatistického úradu SR

V meste Sliač žije drvivá väčšina obyvateľov Slovenskej národnosti - 89,74%. Nezistená národnosť je podľa posledného sčítania domov, obyvateľov a bytov v roku 2011 u 7,52%, k českej národnosti sa hlási 57 obyvateľov, čo je 1,11%, ku maďarskej národnosti sa hlási 20 obyvateľov, t.j. 0,39% a ku rómskej národnosti 5 obyvateľov, t.j. 0,1% z celkového počtu 5117 obyvateľov mesta.

Tab.: Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Sliač

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu	%
Slovenská	2 218	2 374	4 592	89,74
Maďarská	10	10	20	0,39
Rómska	4	1	5	0,10
Rusínska	0	2	2	0,04
Ukrajinská	1	3	4	0,08
Česká	24	33	57	1,11
Nemecká	1	1	2	0,04
Poľská	1	3	4	0,08
Srbská	1	1	2	0,04

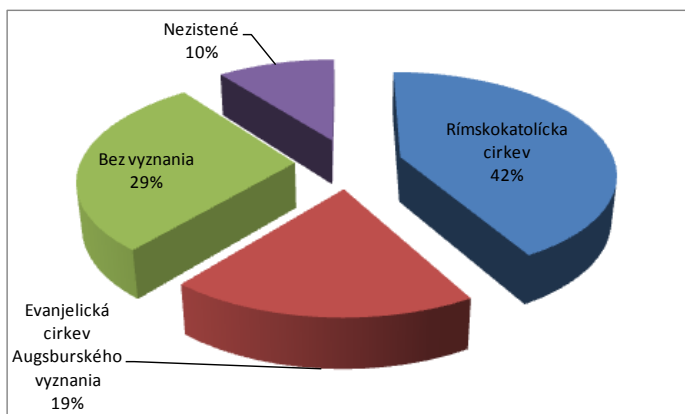
Program rozvoja mesta

Ruská	4	2	6	0,12
Židovská	1	0	1	0,02
Moravská	11	11	22	0,43
Bulharská	1	1	2	0,04
Iná	7	6	13	0,25
Nezistená	206	179	385	7,52
Spolu	2 490	2 627	5 117	100,00

Zdroj: SODB 2011

V meste sa hlási najviac obyvateľov ku rímskokatolíckej cirkvi - 2079, t.j. 42% obyvateľov, z toho je 906 mužov a 1173 žien. K evanjelickej cirkvi augsburského vyznania sa hlási 952 obyvateľov t.j. 19%, z toho je 432 mužov a 520 žien. Bez vyznania je 1422 obyvateľov t.j. 29%, z toho 796 mužov a 626 žien. Nezistené vierovyznanie pri SODB 2011 bolo u 1422 obyvateľov t.j. 10%. Ostatné cirkvi majú malé zastúpenie, napr. ku gréckokatolíckej cirkvi sa hlási 27 obyvateľov, z toho je 18 mužov a 9 žien.

Graf: Náboženské zloženie obyvateľov mesta Sliač

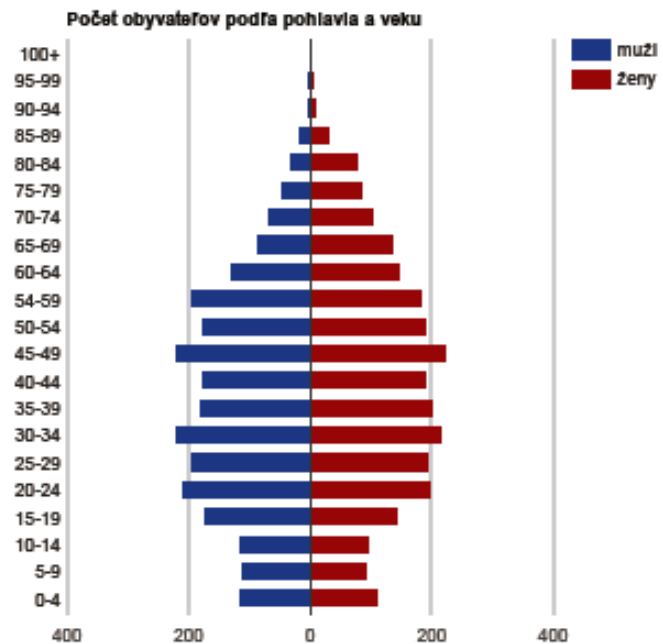
Zdroj: SODB 2011

Veková štruktúra je v ďalšom zobrazená v tzv. „strome života“ a podľa vekových skupín.

Program rozvoja mesta

Graf: Počet obyvateľov podľa pohlavia a veku v roku 2011

kategória	muži	ženy	spolu	rozdiel (M-Ž)
0 - 4	114	110	224	4
5 - 9	111	91	202	20
10 - 14	116	96	212	20
15 - 19	173	142	315	31
20 - 24	211	198	409	13
25 - 29	198	194	392	4
30 - 34	220	215	435	5
35 - 39	181	202	383	-21
40 - 44	178	190	368	-12
45 - 49	222	222	444	0
50 - 54	177	189	366	-12
55 - 59	196	183	379	13
60 - 64	130	148	278	-18
65 - 69	89	136	225	-47
70 - 74	70	103	173	-33
75 - 79	48	86	134	-38
80 - 84	32	76	108	-44
85 - 89	20	33	53	-13
90 - 94	2	9	11	-7
95 - 99	2	4	6	-2
100 a viac	0	0	0	0
nezistené	0	0	0	0
spolu	2490	2627	5117	-137

Zdroj: SODB 2011

Hlavné vekové skupiny sú:

- Predproduktívny vek (0 - 14 rokov)
- Produktívny vek (15 - 64 rokov)
- Poproduktívny vek (65 a viac rokov)

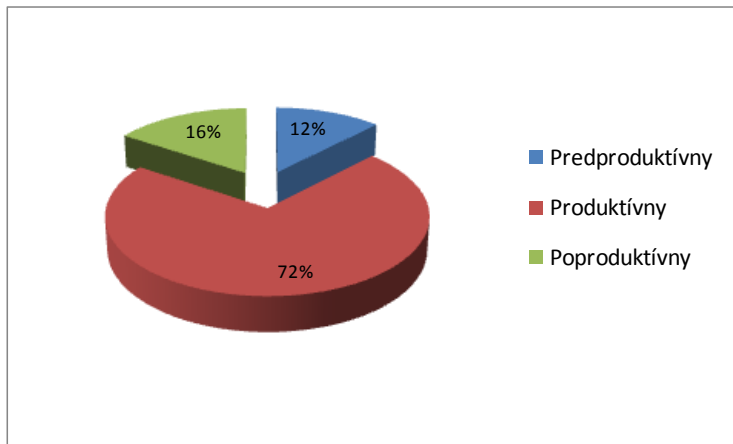
V predproduktívnom veku žilo k 31.12.2014 v meste Sliač 618 ľudí, čo je 12,32% z celkového počtu obyvateľov v meste k tomu istému dátumu; z toho bolo 317 ľudí mužského a 301 ženského pohlavia. V produktívnom veku žilo v meste 3609 ľudí, čo je 71,96% z celkového počtu obyvateľov, z toho bolo 1797 mužov a 1812 žien. V poproduktívnom veku žilo v meste 788 ľudí, čo je 15,74%, z toho bolo 308 mužov a 480 žien.

Priemerný vek bol ku dátumu 31.12.2014 42,01 roka a index starnutia¹ 127,51. Inak povedané na 1 obyvateľa do 15 rokov je v meste 1,27 obyvateľa nad 65 rokov. Podľa prognózy Štatistického úradu SR má index starnutia do roku 2050 rásť, v strednom variante 3 násobne, to znamená na 1 mladého obyvateľa až 3 seniори nad 65 rokov. Veková štruktúra mesta Sliač k 31.12.2014 je uvedená na nasledujúcom grafe:

¹ $(O_{65+}/O_{0-14}) \cdot 100$ v percentách
Mesto Sliač

Program rozvoja mesta

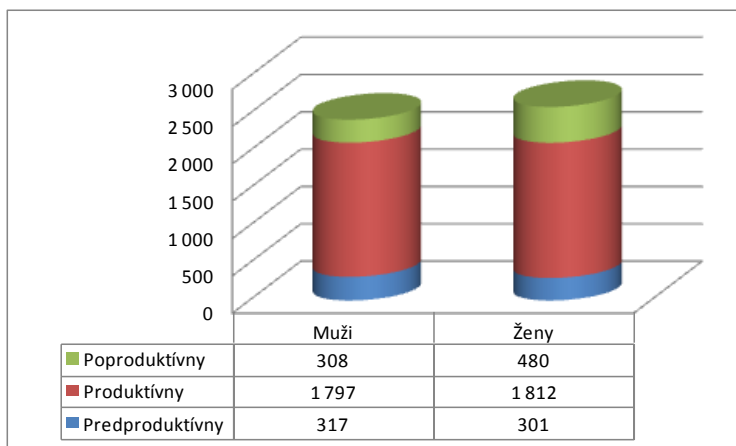
Graf: Veková štruktúra obyvateľov mesta k 31.12.2014

Zdroj: údaje zo Štatistického úradu SR

Ak rozlíšime u týchto vekových skupín mužov a ženy, je vidno, že v skupine poproduktívneho veku žien je zhruba o jednu tretinu viac, čo súvisí s dlhším vekom dožitia u žien.

Graf: Veková štruktúra mužov a žien mesta k 31.12.2014

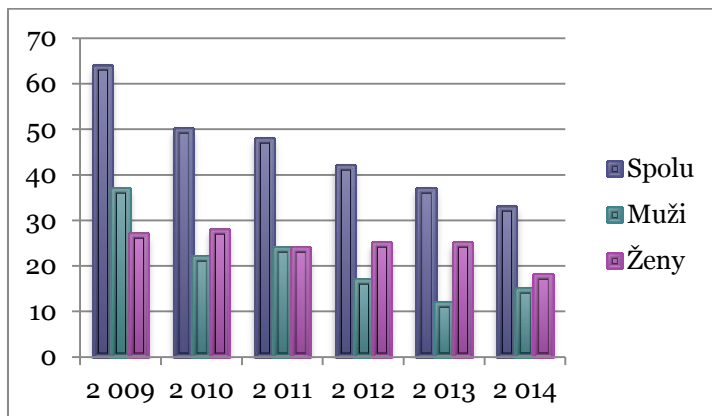

Zdroj: údaje zo Štatistického úradu SR

Prirodzený prírastok obyvateľstva sa v rokoch 2009-2012 pohyboval v kladných hodnotách, od roku 2013 žiaľ už v záporných, v roku 2013 -2 osoby a v roku 2014 - 11 osôb. Pre porovnanie v okrese Zvolen prirodzený prírastok v období 2009-2014 každá rok v záporných hodnotách. Základné údaje o natalite a mortalite v meste za roky 2009-2014 sú znázornené na nasledujúcich grafoch.

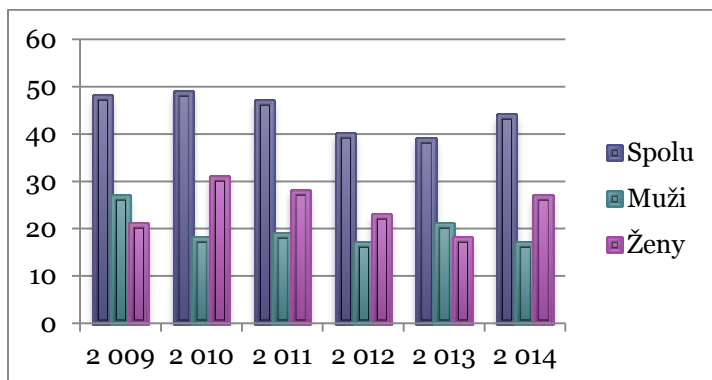
Program rozvoja mesta

Graf: Počet živonarodených osôb v meste v rokoch 2009 - 2014

Zdroj: údaje zo Štatistického úradu SR

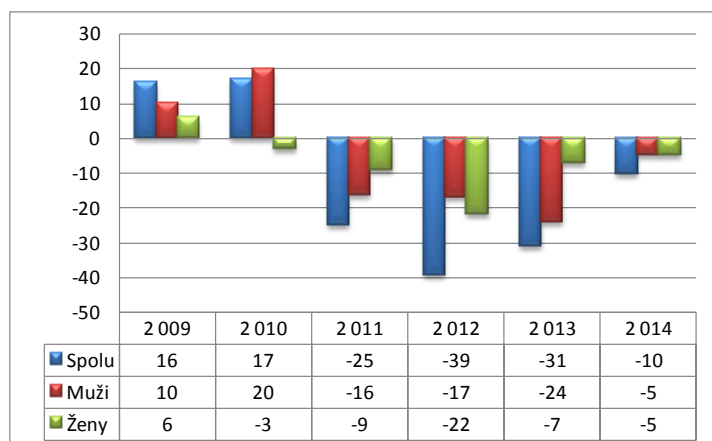
Graf: Počet zomrelých osôb v meste v rokoch 2009-2014

Zdroj: údaje zo Štatistického úradu SR

Migračné saldo bolo v rokoch 2009, 2010 kladné, v rokoch 2011 - 2013 v záporných hodnotách a v roku 2014 opäť kladné. Celkový prírastok resp. úbytok obyvateľov mesta aj s členením na mužov a ženy je znázornený na nasledujúcom grafe.

Graf: Celkový prírastok/úbytok obyvateľov mesta v rokoch 2009-2014

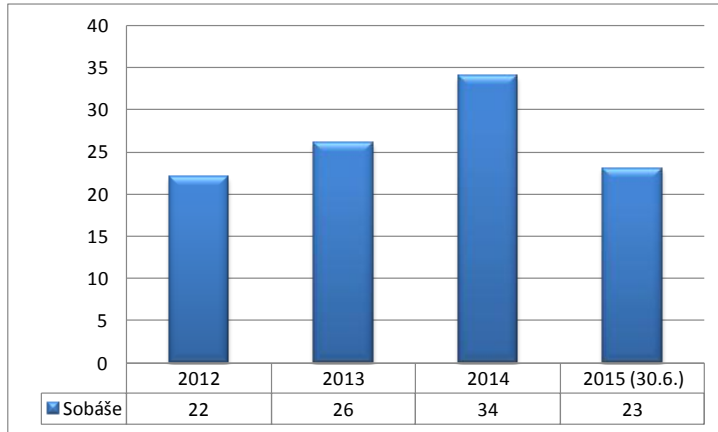
Zdroj: údaje zo Štatistického úradu SR

Program rozvoja mesta

SOBÁŠE

Celkový počet sobášov, evidovaných na matrike Mestského úradu v Sliači bol 22 v roku 2012, 26 v roku 2013, 34 v roku 2014 a 23 k 30.6.2015.

Graf: Počet sobášov v meste Sliač za roky 2012-2014

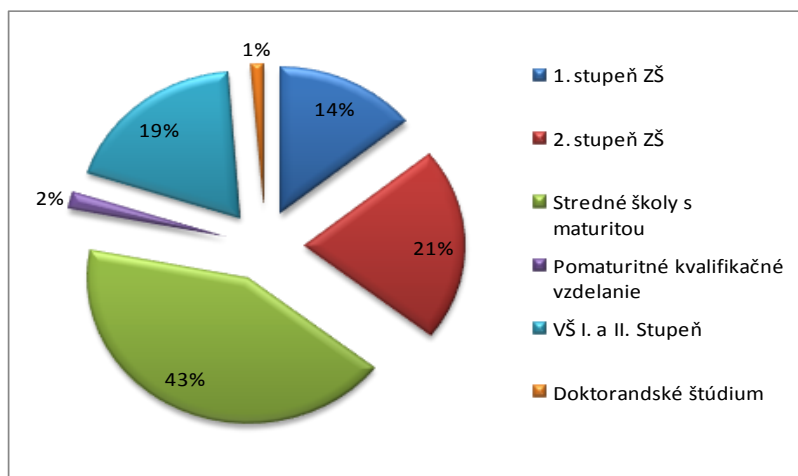

Zdroj: Matrika MsÚ Sliač

VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV MESTA

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov s trvalým pobytom v okrese Zvolen, tak ako vyplynulo zo SODB v roku 2011 je nasledovná: základné vzdelanie má ukončené 29,91% obyvateľov, stredné s maturitou má ukončených 35,74%, pomaturitné kvalifikačné vzdelanie má 1,6% obyvateľov, vysokoškolské vzdelanie I. (bakalárske) a II. (magisterské) stupňa ukončilo 15,81% a vysokoškolské vzdelanie III. Stupňa (doktorandské) má ukončených 1,02% obyvateľov². Vzdelanostná štruktúra je znázornená na nasledujúcom grafe.

Graf: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov okresu Zvolen v percentách

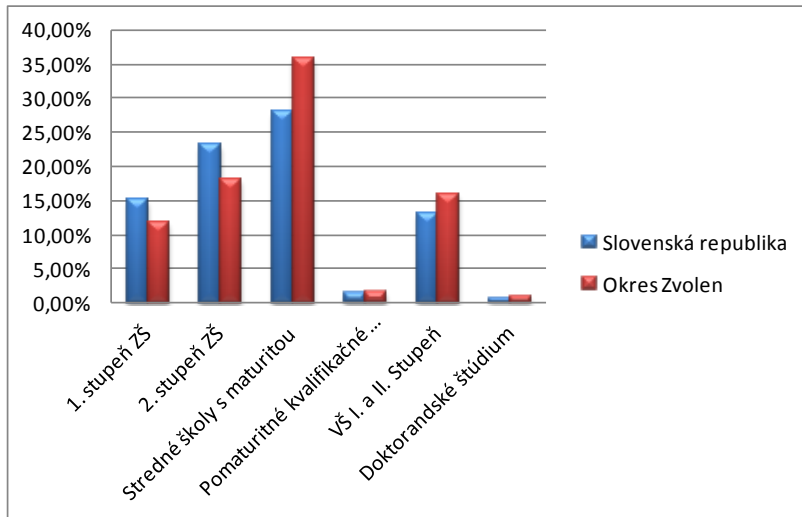
Zdroj: Štatistický úrad SR, sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

² Obyvatelia bez formálneho vzdelania 0,01% a nezistené vzdelanie 2,35% neboli brané do úvahy. Pri sčítaní bola použitá klasifikácia ISCED.

Program rozvoja mesta

V porovnaní s obyvateľmi na celom Slovensku sú obyvatelia okresu Zvolen lepší pri strednom vzdelaní s maturitou 35,74% voči 28,09% (SR), v pomaturitnom vzdelaní 1,6% voči 1,49% v SR, pri vysokoškolskom vzdelaní I. a II. stupňa 15,81% voči 13,11% v SR a tiež pri doktorandskom štúdiu 1,02% voči 0,75% ako vidno na nasledujúcom grafe.

Graf: Porovnanie dosiahnutého stupňa vzdelanie obyvateľov okresu Zvolen a SR

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Pokiaľ ide o porovnanie vzdelania mužov a žien, ženy sú na tom lepšie pri 1., 3., 4. a 5. úrovni ISCED³ - 1. Stupeň ZŠ, ženy - 7,36% a muži 4,54%, stredné školy s maturitou 19,11% - ženy voči 16,63% - muži, pomaturitné kvalifikačné vzdelanie ženy - 1,08% a muži - 0,52%, VŠ vzdelanie I. a II. Stupňa 8,18% - ženy voči 7,62% - muži. Muži sú lepší pri 2. a 6. stupni ISCED: 2. Stupeň základnej školy, muži 9,94% a ženy 8,07%, doktorandské štúdium, muži 0,65% a ženy 0,36%.

³ Medzinárodné štandardné členenie vzdelávania (angl.: The International Standard Classification of Education (ISCED))

ISCED 1. Stupeň = primárne vzdelanie - 1. Stupeň ZŠ

ISCED 2. Stupeň = nižšie sekundárne vzdelanie - 2. Stupeň ZŠ

ISCED 3. Stupeň = vyššie sekundárne vzdelanie - stredné školy s maturitou

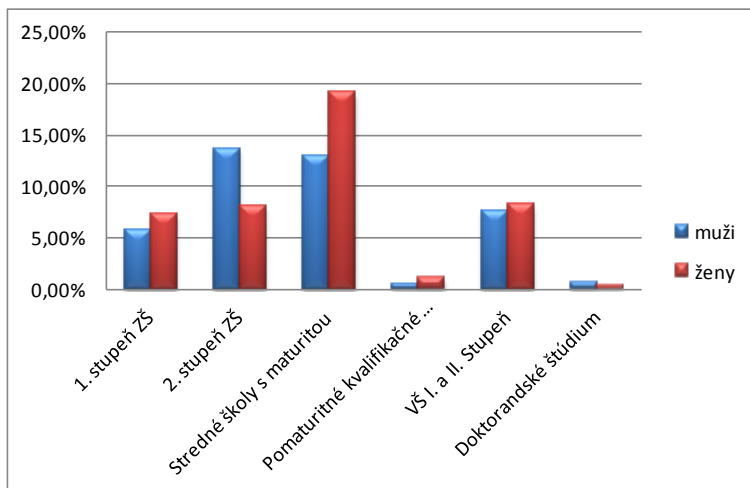
ISCED 4. Stupeň = post sekundárne neterciárne vzdelania - pomaturitné kvalifikačné vzdelanie

ISCED 5. Stupeň = prvý stupeň terciárneho vzdelania - bakalárske a magisterské štúdium

ISCED 6. Stupeň = druhý stupeň terciárneho vzdelania - doktorandské štúdium

Program rozvoja mesta

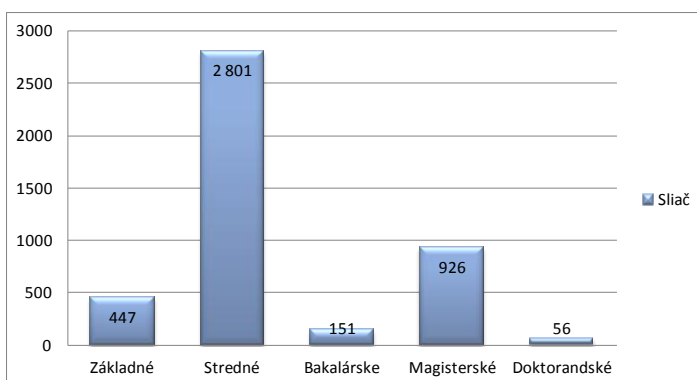
Graf: Porovnanie vzdelania mužov a žien okresu Zvolen

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Základné vzdelanie má v meste Sliač 447 osôb, učňovské bez maturity 425, stredné odborné bez maturity 322 osôb, úplné stredné učňovské s maturitou 150 osôb, úplné stredné všeobecné vzdelanie má 276 osôb, vyššie odborné vzdelanie 110, vysokoškolské bakalárske 151, vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorandské má 926 osôb, vysokoškolské doktorandské 56 osôb, bez školského vzdelania je 639 osôb a nezistené pri Sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 bolo u 97 obyvateľov. Nasledujúci graf ukazuje dosiahnutý stupeň vzdelania v upravenej štruktúre ISCED, kde I. a II. Stupeň sú spojené a nezistení a bez vzdelania neboli braní do úvahy.

Graf: Dosiahnutý stupeň vzdelania obyvateľov mesta Sliač

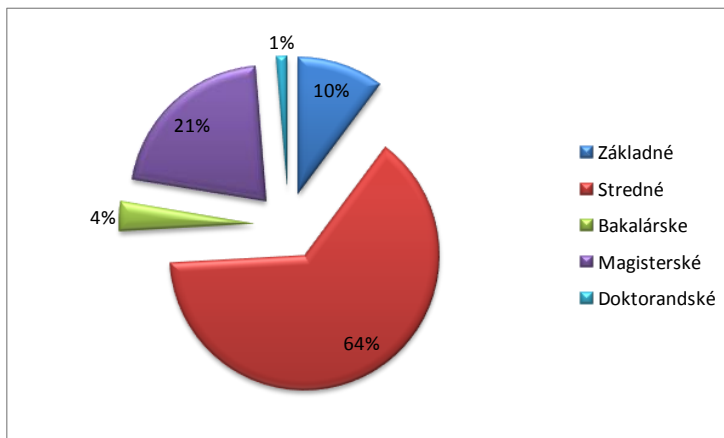
Zdroj: SODB 2011

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov s trvalým pobytom v meste Sliač, tak ako vyplynulo zo SODB v roku 2011 je nasledovná: základné vzdelanie má ukončené 8,74% obyvateľov, stredné vzdelanie (učňovské, stredné odborné, úplné stredné učňovské, úplné stredné odborné, úplné stredné všeobecné) má ukončených 54,74%, vysokoškolské vzdelanie I. (bakalárske) stupňa ukončilo 2,95% obyvateľov, vysokoškolské II. (magisterské) stupňa ukončilo 18,10% a vysokoškolské vzdelanie

Program rozvoja mesta

III. stupňa (doktorandské) má ukončených 1,09% obyvateľov⁴. Vzdelanostná štruktúra je znázornená na nasledujúcom grafe.

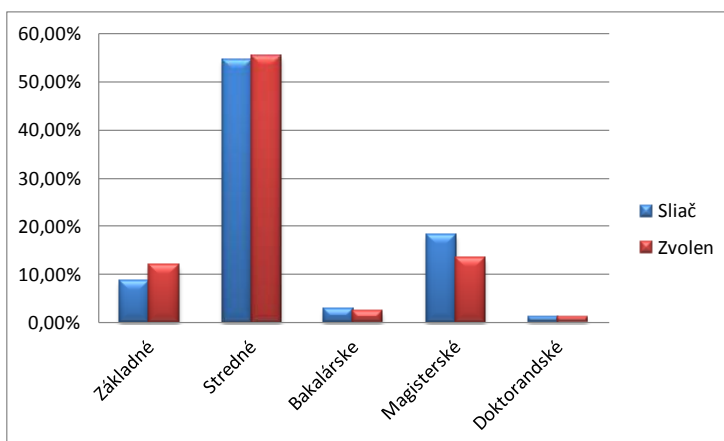
Graf: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Sliač v percentách

Zdroj: SODB 2011

V porovnaní s obyvateľmi okresu Zvolen sú obyvatelia mesta Sliač lepší pri vysokoškolskom vzdelaní I. stupňa 2,95% voči 2,35%, pri vysokoškolskom vzdelaní II. stupňa 18,10% voči 13,46% v SR a tiež pri doktorandskom štúdiu 1,09% voči 1,02% ako vidno na nasledujúcom grafe.

Graf: Porovnanie dosiahnutého stupňa vzdelanie obyvateľov mesta Sliač a okresu Zvolen

Zdroj: SODB 2011

CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE

Celoživotné vzdelávanie je systémový prístup ku vzdelávaniu od útleho detstva až po aktívny život v seniorskom veku, ktorý v sebe zahŕňa oblasť aktívneho pôsobenia a začlenenia jednotlivca v spoločnosti a jeho vnútorného naplnenia v oblasti osobných záujmov. V centre pozornosti celoživotného vzdelávania je jednotlivec,

⁴ Obyvatelia bez formálneho vzdelania 12,49% a nezistené vzdelanie 1,9% neboli braní do úvahy. Pri sčítaní bola použitá upravená klasifikácia ISCED.

Program rozvoja mesta

ktorý má prístup tak k školskému vzdelávaniu, ako aj k ďalšiemu vzdelávaniu so zachovaním princípov kvality a rovnosti príležitostí v každom veku a bez ohľadu na jeho vzdelanie.

Legislatívne je celoživotné vzdelávanie vymedzené zákonom č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

OBČIANSKE ZDRUŽENIA

Tab.: Zoznam občianskych združení so sídlom v meste

	Občianske združenie	Aktivity
1	"Obyvatelia pre Sliač"	Životné prostredie
2	"SP"	Iné mládežnícke
3	ART MUSICAL	Iné umelecké kultúrne
4	Asociácia slovenských vojakov	Vojenské
5	BEDMINTONOVÝ KLUB KÚPELE SLIAČ	Kluby
6	Bežecký klub Sliač	Kluby
7	CELÉ SLOVENSKO ČÍTA DEŤOM	Umelecké kultúrne, detské
8	Delta klub Sliač	Letectvo, parašutizmus
9	DOST - Dáma obyvateľom Sliača ticho	Životné prostredie
10	FISH, občianske združenie	Športové, zdravotnícke
11	Futbalový klub Slovan Kúpele Sliač	Kluby
12	Horná Trebuľa	Rozvoj obce, regiónu, cestovný ruch
13	Kanoe Klub HRON	Kluby
14	KARDIOKLUB Sliač Kúpele	Zdravotne postihnutí
15	KST Sliač	turistické
16	kvet "AbvvoB"	Cirkevné, náboženské
17	Medzinárodné vzdelávacie a poradenské centrum	Vzdelávacie, EU
18	Občianske združenie "RIAVA"	Rozvoj obce, regiónu, cestovný ruch
19	Občianske združenie MODRÝ KLÚČ	Mládežnícke, mentálne a duševne postihnutí
20	Otvorený Sliač - OS	Rozvoj obce, regiónu, cestovný ruch
21	OZ SPOLU PRE VŠETKÝCH	Životné prostredie
22	Rodinné centrum Pod prameňmi	Rodinné
23	Šachový klub Slovan Sliač	Kluby
24	ŠK ORLÍK SLIAČ	Kluby
25	ŠK RTVŠ Rytmik Sliač	Kluby
26	Sliačske pramene	Mládežnícke
27	Slovenský letecký zväz gen.M.R.Štefánika - odbočka Sliač	Letectvo, parašutizmus
28	Športový klub - Absolútne závodný tím	Kluby
29	ŠŤASTNÉ MESTO	Učiteľské, školské, predškolské
30	SVAL, občianske združenie	Športové
31	Tenisový klub Sliač	Kluby
32	Tigria letka	Letectvo, parašutizmus
33	VPH Zvolen	Kluby
34	Zdravé jedlo na Slovensku	Iné združenia
35	Združenie Montana	Rozvoj obce, regiónu, cestovný ruch
36	ŽI ZNOVA	Sociálne, opatrovateľské

Zdroj: MV SR

5 EKONOMIKA MESTA

PRIEMYSELNÁ ČINNOSŤ

Hospodárska podnikateľská, obchodná a výrobná činnosť na území mesta Sliač je okrem areálu kúpeľov sústredená najmä v dvoch samostatných areáloch. Prvý sa nachádza na pravom brehu Hrona v severnej časti Hájniky (firma Belspol). V mestskej časti Rybáre sa nachádza v bývalom areáli OTEX zóna nezávadnej výroby a skladov, vrátane prevádzky autoservisu a malej stavebnej výroby. Na Hronskej ulici sa nachádzajú viaceré prevádzky drobných podnikateľov a nezávadnej výroby.

V priestore areálu bývalého roľníckeho družstva na juhozápadnom okraji intravilánu mesta sú umiestnené aj ďalšie prevádzky komunálneho hospodárstva, ako aj prevádzky súkromných podnikateľov - nezávadnej výroby a skladov.

Nová zóna nezávadnej výroby a služieb je situovaná do priestoru južne od Vlčieho potoka v mestskej časti Hájniky Juh. Dopravne je napojená na cestu I/66 smer Zvolen. Do tohto priestoru je možné umiestniť nezávadnú výrobu, ktorá nebude mať negatívny vplyv na životné prostredie (najmä s ohľadom na blízkosť kúpeľov a charakter kúpeľného mesta).

Tab.: Zoznam vybraných podnikateľských subjektov so sídlom na území mesta

Názov	Počet zamestnancov	Tržby za 2014	Zisk/strata
Pohoda Sliač, s.r.o.	2	20 166	1 580
Pekáreň a cukráreň u Alexa. sro	25-49	465 995	-24 561
Gynpor Sliač s.r.o.	26	234 943	-39 224
Letisko Sliač a.s.	25-49	1 509 531	57 905
Kúpele Sliač a.s.	150-199	3 106 209	-605 511
SAD Sliač s.r.o.	1	131 101	-21
Green property s.r.o.	2	27 947	1203
Green investments s.r.o.	2-4	102 659	5198
B.T.SERVIS SK s.r.o.	24	1 043 076	32 213
OTTES SLOVAKIA	1	4 659 025	68 855
Roman Satmar PRIVAT	4	-	-
Juraj Trebuľa	10-19	-	-
COOP JEDNOTA	19	-	-

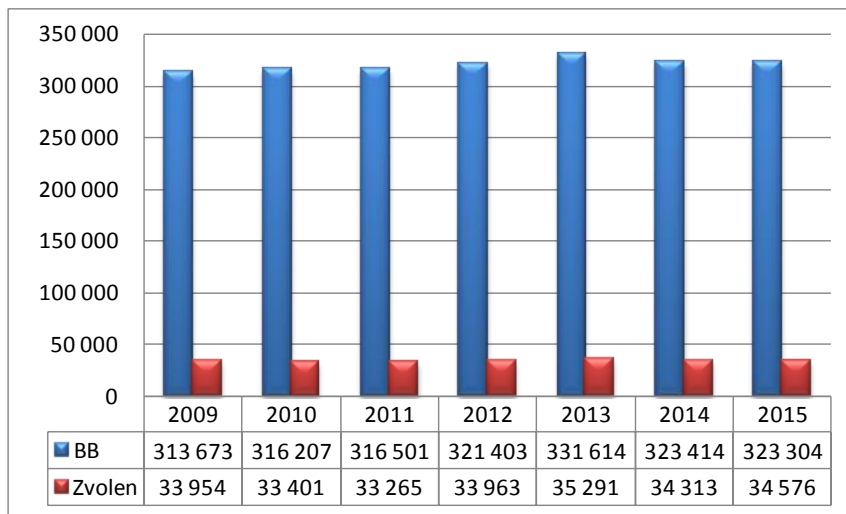
Zdroj: www.finstat.sk a MsU Sliač

TRH PRÁCE

Ekonomicky aktívne obyvateľstva okresu Zvolen v porovnaní s ekonomicky aktívnym obyvateľstvom v Banskobystrickom kraji. Údaje za rok 2015 sú ku 31. marcu.

Program rozvoja mesta

Graf: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo okresu Zvolen a Banskobystrického kraja

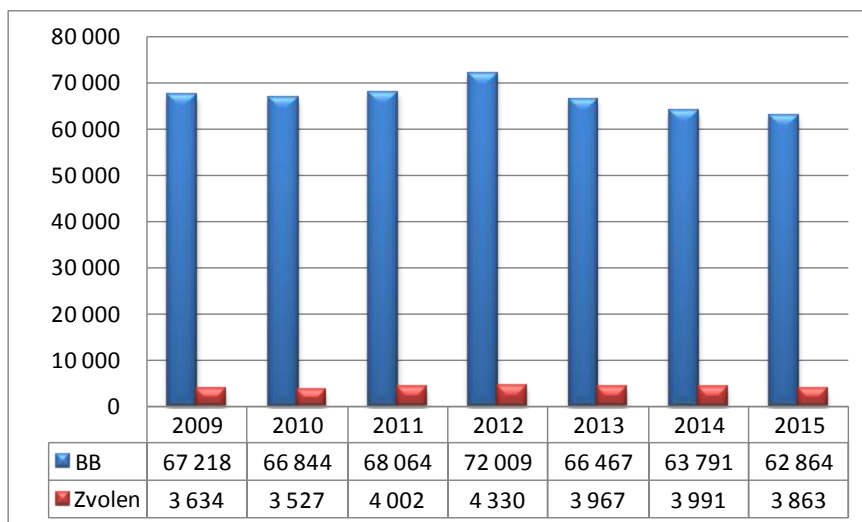

Zdroj: ŠÚ SR

NEZAMESTNANOSŤ

Počet evidovaných nezamestnaných v okrese Zvolen bol ku 31.3.2015 3863 osôb, z toho počet disponibilných nezamestnaných 3454. Miera evidovanej nezamestnanosti bola v okrese Zvolen ku 31.3.2015 9,99%, čo je v porovnaní s mierou nezamestnanosti 16,84% v Banskobystrickom kraji veľmi dobré číslo. Miera evidovanej nezamestnanosti od roku 2009 do roku 2012 mierne rástla až na 11,69% v roku 2012 a potom opäť klesala až na hodnotu 9,99% v roku 2015.

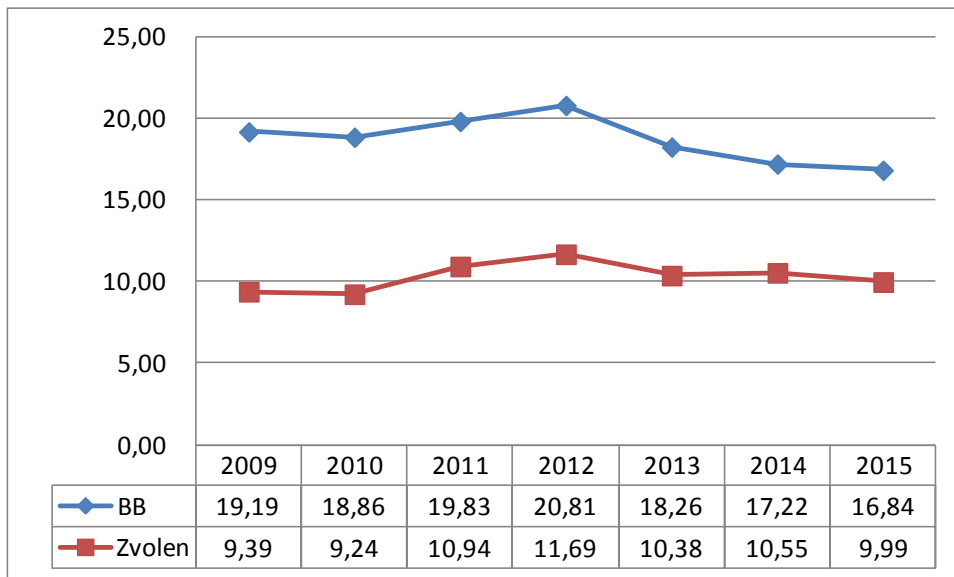
Graf: Počet evidovaných nezamestnaných v okrese Zvolen a v SR v rokoch 2009-2015

Zdroj: ŠÚ SR

Program rozvoja mesta

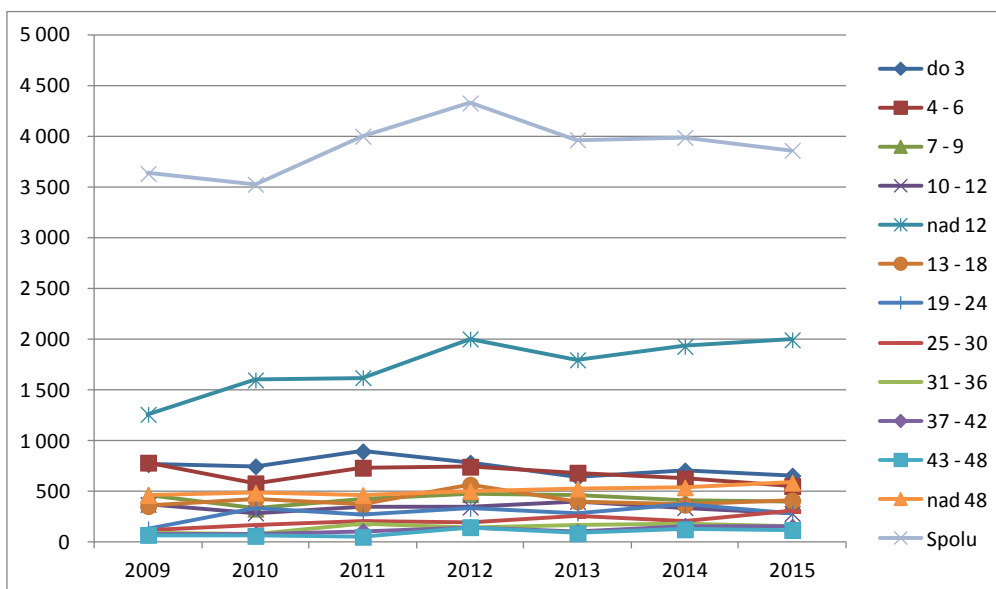
Graf: Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Zvolen a v Banskobystrickom kraji v rokoch 2009-2015

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa doby evidencie tvorili uchádzači o zamestnanie do 1 roka 48,41% v okrese Zvolen a len 37,93% v Banskobystrickom kraji ku 31.3.2015.

Tab.: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okrese Zvolen v rokoch 2009-2015.

Zdroj: ŠÚ SR

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu a disponibilných v meste bol v roku 2012 262, z toho disponibilných 141.

Program rozvoja mesta

Tab.: Počet uchádzačov o zamestnanie v meste za obdobie 2009-2012

Rok	Disponibilní	Spolu
2009	87	203
2010	108	223
2011	112	235
2012	141	262

Zdroj: ŠÚ SR

INFORMAČNO-KOMUNIKAČNÉ SYSTÉMY

Mesto Sliač má napojenie na pevnú telefónnu sieť a služby telefónnych operátorov sú dostupné na celom jeho území. Pokrytie signálom mobilných telefónnych operátorov je tiež úplné. Na katastrálnom území mesta je signál 3G/HSDPA, EDGE, GSM/GPRS. Aj v tomto prípade je výhodou mesta jeho poloha, ktorá je priaznivá pre príjem signálu mobilných operátorov. Len v prípade siete 3G/HSDPA sa na území mesta nachádzajú lokality, kde je jej signál obmedzený. Ide najmä o miesta s lesným porastom v okolí kúpeľov.

Mesto zatiaľ nemá optickú sieť na celom území a rýchlosť a kvalita pripojenia na internet je preto obmedzená. Rýchle a kvalitné pripojenie na internet je kľúčovým predpokladom pre budúci hospodársky a spoločenský rozvoj mesta. Mesto v spolupráci s firmou SnailNet, s.r.o. Sliač realizuje postupne zavedenie optickej siete v meste. V súčasnosti je už optickým pripojením FTTH pokrytých 296 domácností a objekt Domu služieb. V rokoch 2015 a 2016 budú postupne napájané všetky bytové domy a niektoré rodinné domy v trase. Takisto budú napojené všetky mestské inštitúcie: Mestský úrad, ZŠ A. Sládkoviča, vrátane školskej jedálne a školskej haly, ZUŠ, Materské školy, MsKS, Domov pre seniorov a tiež futbalové ihrisko. Cena pre jedno pripojenie pre obyvateľov mesta je 13,24 euro/mesiac a zriadenie novej prípojky je zadarmo. Mestské inštitúcie budú mať pripojenie na optickú infraštruktúru počas obdobia 10 rokov zadarmo. Ponuka pre obyvateľov bude rozšírená na tzv. „triple play“ službu t.j. internet, televízia a telefón.

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ, SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra mesta Sliač je determinovaná fyzickým usporiadaním mesta, rozmiestnením jeho hlavných „blokov“ osídlenia a ich umiestnením vzhľadom na hlavné dopravné tepny a prírodné danosti. Hlavné oblasti osídlenia tvoria mestské časti Hájniky a Rybáre.

MESTSKÁ ČASŤ HÁJNIKY

Hájniky sa tiahnu od južného konca letiska s leteckou základňou pozdĺž cesty I/69 (ulice Československej armády) až po koniec zastavanej oblasti na juhu mesta (Clementisova ulica). Zástavba v časti Hájniky má nerovnomerný charakter a viaže sa na ulicu Československej armády. Mestská časť tak získala charakteristický pretiahnutý tvar, kde dĺžka zástavby niekoľkonásobne presahuje jej šírku, ohraničenú na východe tokom rieky Hron. Na severnom okraji hraničí zástavba Mesto Sliač

Program rozvoja mesta

s priestorom leteckej základne (ulica Mládežnícka), na juhu je hranicou vodný kanál, bežiaci rovnobežne s Clementisovou ulicou až ku Hronu. Na východe ohraničuje mestskú časť Hájniky tok rieky Hron. Na západe sa zástavba pridrža osi ulice Československej armády, ktorú prekračuje len na hlavnej križovatke s Leteckou ulicou, a tiež južne od nej na ulici Kalinčiakova. Zástavba pokračuje na západ iba v bývalom areáli poľnohospodárskeho družstva (areál menších podnikateľských prevádzok) a mestského cintorína.

Občianska vybavenosť v mestskej časti Hájniky je sústredená predovšetkým do centrálnych priestorov vo väzbe na hlavné urbanistické osi osídlenia, ktorými sú ulica Československej armády, ktorú križujú ulice SNP a Letecká.

Historickým centrom Hájník bol v minulosti areál farského kostola sv. Mikuláša s rímskokatolíckym farským úradom na ulici Československej armády. Kostol z 13. storočia spolu so zvonnicou je národnou kultúrnou pamiatkou. Od komunikácie je priestorovo oddelený malým mestským parkom, ktorý bol nedávno zrekonštruovaný a v súčasnosti je prirodzeným centrom tejto mestskej časti. Vedľa areálu kostola sa nachádza aj pastoračné centrum „Fatima“.

Najvýznamnejšou budovou je mestský úrad - dvojpodlažný objekt s dominantnou polohou na nároží ulice Československej armády a Leteckej, na hlavnej urbanistickej osi mesta, ktorou je ulica SNP. Za mestským úradom v parkovo upravenej zeleni sa nachádza moderná architektúra objektu Obradnej siene, ktorá je využívaná najmä pri slávnostných príležitostiach. Nedostatkom v jej blízkom okolí je absencia parkovacích miest a nevyhovujúci technický stav zúženej vozovky na Leteckej ulici.

Na rohu ulice Československej armády a ulice SNP je najvýraznejším objektom penzión „Na rožku“ . Dvojpodlažný objekt s rôznymi prevádzkami (turistická ubytovňa, reštaurácia, predajňa potravín) bol nedávno zrekonštruovaný. Jeho hendikepom je nedostatok parkovacích miest na vlastnom pozemku a v okolí.

Nezastavaný trávnatý priestor pred mestským úradom je perspektívne určený na vybudovanie občianskej vybavenosti mestotvorného charakteru. Na rohu ulíc SNP a Hronskej, na západnom brehu Hrona sa nachádzajú ďalšie objekty občianskej vybavenosti (cukráreň s pekárňou a hostinec). Oproti nim je umiestnené bližšie nešpecifikované ihrisko. Hronská ulica má potenciál využitia pre oddych a rekreáciu, čo si vyžaduje komplexnú úpravu nábrežia (rekonštrukcia ihriska, vybudovanie parku,...).

Na juh od ulice SNP sa v mestskej časti Hájniky nachádza obytná zóna so zástavbou rodinných domov. V tejto lokalite, ktorá je od centra vzdialená len minimálne, nie je skoro žiadna občianska vybavenosť (objekt pôvodného zdravotného strediska prestavaný na penzión v súčasnosti nie je v prevádzke).

K časti mesta Hájniky patrí aj zmodernizovaný areál **** Hotela Kaskády, nachádzajúci sa pri obci Sielnica, ktorý je ubytovacím zariadením s najväčšou lôžkovou kapacitou v Sliači (okrem zariadení kúpeľov).

Program rozvoja mesta

MESTSKÁ ČASŤ RYBÁRE-STRED

Medzi východným brehom Hrona a železničnou traťou je mestská časť Rybáre Stred, v ktorej sa nachádza centrum mesta Sliač. Hlavným ťažiskom centrálnej mestskej zóny je námestie s fontánou, okolo ktorého sa nachádzajú prevádzky obchodov a služieb a areál moderného kostola ECAV.

V mestskej časti Rybáre Stred je sústredená prevažná časť občianskej vybavenosti mesta:

- objekty škôl: Základná škola A.Sládkoviča, I. Materská škola, Základná umelecká škola
- Kino Hron - Kultúrny dom
- Športový areál futbalového ihriska TJ Slovan Sliač
- Domov seniorov AMICUS
- Zdravotnícke zariadenia s ambulanciami i lôžkovou časťou, lekáreň
- Dom služieb (pošta, kaderníctvo, mestské informačné centrum,...)
- viaceré prevádzky podnikateľských subjektov (ubytovanie, stravovanie, obchod, služby,...)

V areáli bývalého podniku OTEX je zóna nezávadnej výroby a skladov.

V tejto mestskej časti je zastúpená nielen zástavba panelových domov sídliskového typu (HBV z konca XX. stor. na Rybárskej ulici), ale i zástavba individuálnych rodinných domov (pôvodná zástavba i novovybudované lokality IBV - Lokalita Za školou, Lokalita Rybáre Juh).

Hlavnými prioritami v centrálnej časti mesta je potreba prestavby Kina Hron na moderné kultúrno-spoločenské centrum mesta a rekonštrukcia objektu Domu služieb. Obidve nehnuteľnosti sú vo vlastníctve mesta a ich obnova prinesie do života obyvateľov i návštevníkov novú kvalitu.

Obytné zóny v časti Rybáre Stred (HBV aj IBV) sú v blízkosti centra a využívajú najmä vybavenosť sústredenú okolo ul. SNP.

MESTSKÁ ČASŤ RYBÁRE - POD KÚPEĽMI

V mestskej časti Rybáre pod Kúpeľmi je ťažiskovým priestorom zóna od železničnej stanice pozdĺž ul. B. Nemcovej. Táto je zároveň dopravnou spojnicou medzi železničnou stanicou a kúpeľmi. Na rohu ulice B. Nemcovej a Na brázdach sa nachádza Penzión s reštauráciou, oproti železničnej stanici je areál bývalého Hotela Hron. Dlhodobu nevyužívaný trojpodlažný objekt v súkromnom vlastníctve je v zlom stavebno-technickom stave, na spustnutom pozemku. Vzhľadom na jeho polohu by bolo vhodné vrátiť hotelu komplexnou rekonštrukciou pôvodnú funkciu.

Ďalší nevyužívaný súkromný objekt je na rohu ulíc B. Nemcovej a Novej. Na pomerne rozsiahlom pozemku so zeleňou nadväzujúcou na parkovú úpravu mestskej zelene po oboch jeho stranách sa nachádza trojpodlažný objekt v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave. V tejto lokalite by bolo okrem bývania vhodné doplniť aj zariadenie občianskej vybavenosti.

Program rozvoja mesta

Základná občianska vybavenosť (menšie prevádzky obchodov so základným sortimentom potravín a zmiešaného tovaru) je vo všetkých obytných lokalitách mesta vo vyhovujúcich dostupných vzdialenostiach, s výnimkou lokality Trebuľa, ktorá je viazaná na vybavenosť obce Kováčová.

DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 bolo v meste Sliač 946 domov, z toho 709 rodinných domov a 121 bytových domov. Obývaných rodinných domov bolo 846, čo je 89,42%, Počet bytov bol 2069, z toho obývaných bolo 1876, čo je 91,59%. Najväčší podiel majú trojizbové byty - je ich 800, t.j. 42,21% zo všetkých obývaných bytov. Nasledujú dvojizbové byty, ktorých je 386 t.j. 20,37%. Počet štvorizbových bytov je 315 čo je 16,62% a počet jednoizbových bytov je 75 t.j. len 3,96% zo všetkých obývaných bytov.

Tab.: Domový a bytový fond mesta Sliač

Domy spolu	946	Byty spolu	2069
Podľa obývanosti		Podľa obývanosti	
Obývané	846		1895
Neobývané	100		159
Nezistené	0		14
Podľa typu		Obývané byty podľa počtu obytných miestností	
Rodinné domy	709	1	75
Bytové domy	121	2	386
Iné	7	3	800
		4	315
		5+	314

Zdroj: SODB 2011

Najviac domov a bytov je v súkromnom vlastníctve, mesto vlastní len 12 domov a 64 mestských bytov (podľa SODB 2011). Najviac domov - až 544 bolo postavených v období 1946-1990, po roku 2001 bolo v meste postavených 95 domov, t.j. 11,23% (SR len 6,6%).

Tab.: Štruktúra obývaných domov a bytov podľa formy vlastníctva, obdobia výstavby a veľkosti obytnej plochy miestností

Domy spolu	846	Byty spolu	1895
Podľa formy vlastníctva		Podľa formy vlastníctva	
Fyzické osoby	725	Vlastné byty v bytových domoch	879
Štát	2	Byty vo vlastných RD	728
Mesto	12	Obecné byty	64

Program rozvoja mesta

Iná právnická osoba	9	Družstevné byty	31
Kombinácia vlastníkov	51	Iné	157
Iné	2		
Podľa obdobia výstavby		Podľa veľkosti obytnej plochy miestností v m ²	
Do roku 1945	98	Do 40	312
1946-1990	544	40-80	1223
1991-2000	47	81-100	158
2001 a neskôr	95	100+	197

Zdroj: SODB 2011

Kvalita bytového fondu je veľmi dobrá, počet bytov I. kategórie bol pri sčítaní 1525 bytov t.j. 80,47% a II. kategórie 196 t.j. 10,34%.

Tab.: Obývané byty v domovom fonde podľa typu domu a kategórie bytu

Typ domu	I.	II.	III.	IV.	Nezistené	Spolu
RD samostatné	523	112	8	41	33	717
RD dvojdomy	74	12	0	2	6	84
RD radové domy	34	3	0	0	1	38
Bytové domy	889	69	2	34	33	1027
Ostatné	5	0	0	0	3	8
Spolu	1525	196	10	77	75	1895

Zdroj: SODB 2011

Tab.: Štruktúra podľa počtu obytných miestností na obyvateľa a počtu osôb v byte

Obytné miestnosti na obyv.	Počet bytov	Počet osôb	Počet bytov
< 0,5	38	1	439
0,5 - 1,0	413	2	453
1,0 - 1,5	563	3-5	885
1,5 - 2,0	251	6+	69
2,0 - 2,5	250		
2,5 - 3,0	36		
> 3,0	292		
Nezistené	3		
Spolu	1846	Spolu	1846

Zdroj: SODB 2011

Mobilný telefón vlastní podľa sčítania 80% obývaných bytov, osobný počítač 58,55%, osobné auto 55,19%. Pripojenie na telefónnu linku má 45,75% obývaných bytov a pripojenie na internet 54,25%.

Program rozvoja mesta

Tab.: Typ vybavenia domácností

Typ vybavenia	Obývané byty v RD	%	SR %	Obývané byty v BD	%	SR %	Spolu	%
Mobilný telefón	685	80,78	77,71	840	79,47	76	1525	80,01
Osobný počítač/notebook	506	59,6	49,4	610	57,71	52,2	1116	58,55
Osobné auto	520	61,25	55	532	50,33	44,4	1052	55,19
Pripojenie na pevnú telefónnu linku	452	53,24	45,1	420	39,74	40,3	872	45,75
Pripojenie na internet	475	55,95	46,2	559	52,89	49,9	1034	54,25
Spolu	849			1057			1906	

Zdroj: SODB 211

ODPORÚČANIA Z ÚZEMNÉHO PLÁNU MESTA

Pre ďalší rozvoj sídla je potrebné zo strany mesta podporovať obnovu bytového fondu a výstavbu nových bytov a rodinných domov. Mesto sa prostredníctvom dostatočného počtu voľných priestorov na bývanie môže stať atraktívnym pre obyvateľov susedného Zvolena a Banskej Bystrice, s ktorými má dobré cestné a železničné spojenie.

V zmysle UPN je v katastrálnom území mesta Sliač k dispozícii dostatok priestoru pre realizáciu hromadnej bytovej výstavby aj individuálnej bytovej výstavby. Mesto by malo podporiť výstavbu nájomných a sociálnych bytov, pričom by sa malo pri ich rozdeľovaní orientovať najmä na mladé rodiny. Z priestorového hľadiska je žiadúce vytvoriť mestskú triedu v severnej časti ulice Československej armády a na ulici SNP. V mestskej časti Rybáre je nutné rozvíjať ulicu SNP ako mestskú triedu a centrum občianskej vybavenosti. Občiansku vybavenosť je potrebné riešiť aj mimo hlavnej komunikačnej osi (ul. SNP) a to na ulici B. Nemcovej (napr. prestavbou existujúcich nevyužívaných objektov) a na ul. Š. Záhorského.

Mesto Sliač má vhodný územný potenciál pre možnú výstavbu bytového fondu v nasledovných lokalitách:

Tab.: Navrhovaný bytový fond mesta Sliač

Lokalita	č.	Druh zástavby	Počet bytov	Počet obyvateľov
Rybáre Juh	1	HBV	312	936
Rybáre pod Kúpeľmi	2	HBV	151	453
Rybáre Stred	3	IBV	60	180
Rybáre pod kúpeľmi	5	IBV	20	60
Rybáre Juh	6	IBV	17	51
Sampor		IBV	29	87
Spolu			589	1 767

Zdroj: Územný plán mesta Sliač 2005

Program rozvoja mesta

V dlhodobejšom horizonte je v zmysle ÚPN plánované nové mestské centrum s pešou zónou v mestskej časti Rybáre Juh, ktoré sa stane ťažiskom pre ďalší rozvoj mesta.

Pre podporu rozvoja kúpeľov v meste je nutné vytvoriť priame prepojenie železnice s kúpeľným areálom prostredníctvom ulice B. Nemcovej. Toto prepojenie by malo zároveň obsahovať bezbariérovú komunikáciu pre chodcov.

Pre udržanie vysokej estetickej hodnoty verejných priestorov je nutné zachovať existujúcu zeleň a podporovať vytváranie nových zelených plôch, ktoré prispievajú k zvýšeniu atraktivity jednotlivých mestských častí.

V rámci existujúcej výstavby je žiaduce znížiť energetickú náročnosť prevádzky prostredníctvom nových a environmentálnych technológií, zateplovania a využívania slnečnej energie. Úlohou mesta v tomto smere má byť podpora implementácie takýchto opatrení formou poradenstva, finančnej a technickej podpory, daňovej politiky a pod.

V súvislosti s rozvojom infraštruktúry je okrem orientácie na domáce obyvateľstvo nutné vyriešiť aj orientáciu na turistický ruch a kúpeľníctvo. Jedným z chýbajúcich článkov občianskej vybavenosti je sieť predajní s rýchlym občerstvením. Priestorovo by bolo vhodné umiestniť jej jednotlivé články na hlavných dopravných ťahoch mesta a na hlavných trasách pohybu (letisko - centrum - železničná stanica - kúpele). Realizácia takejto siete, ktorá by okrem bežných druhov potravín mohla predávať aj tradičné slovenské produkty by predstavovala prínos aj pre miestnych obyvateľov.

Skvalitnenie ponuky kultúrno-spoločenského života pre obyvateľov mesta pri náraste ich počtu si v budúcnosti vyžiada riešiť v novo navrhovanom centre Rybáre Juh výstavbu nového kultúrno-spoločenského zariadenia (spoločenská sála, kino, kluby, kaviarne, výstavné priestory...). V navrhovaných súboroch HBV a IBV bude vhodné umiestniť zariadenia základnej kultúrno-spoločenskej vybavenosti podľa potrieb obyvateľov. Rozvoj územia si vyžiada realizáciu nových obchodných prevádzok predovšetkým v nových lokalitách bývania, v ťažiskách obytných zón a popri hlavných peších trasách v centrálnej časti mesta (ul. Československej armády, ul. SNP, Kúpeľná ul., centrum a obytné zóny v lokalite Rybáre Juh, Rybáre Pod kúpeľmi - juh). Do navrhovaného centra v lokalite Rybáre Juh a na mestskú triedu - ul. SNP, je možno umiestňovať vyššiu obchodnú vybavenosť. Obchod je jednou z najčastejšie meniacich sa funkcií občianskej vybavenosti, ktorá plne podlieha požiadavkám trhu. Pri stanovovaní potrebných kapacít sa vychádza zo zásady, že na jedného obyvateľa je potrebné počítať s cca 1 m² predajnej plochy.

Nové ubytovacie kapacity sú plánované v lokalitách Rybáre Juh a Rybáre Pod kúpeľmi. Po uskutočnení rekonštrukcie hotela pri železničnej stanici by sa rozšírili kapacitné možnosti ubytovacích zariadení v meste, ale nedá sa predpokladať, že budú postačovať. Preto je do navrhovaného centra Rybáre Juh lokalizovaný aj nový hotel so sprievodnou vybavenosťou.

Program rozvoja mesta

Lokalizácia ubytovacích zariadení je najvhodnejšia do mestských centier a popri hlavných trasách a nástupných priestoroch do kúpeľov.

6 OSOBNÉ VEREJNÉ SLUŽBY

SOCIÁLNE A ZDRAVOTNÉ SLUŽBY

OPATROVATEĽSKÁ SLUŽBA

V Meste Sliač je poskytovaná opatrovateľská služba v zmysle zákona č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Opatrovateľská služba je forma terénnej sociálnej služby, ktorá sa poskytuje občanovi s nepriaznivým zdravotným stavom, ktorý potrebuje pomoc pri zabezpečení nevyhnutných prác v domácnosti, zabezpečenie kontaktu so spoločenským prostredím. Výhodou opatrovateľskej služby je, že je poskytovaná v prirodzenom sociálnom prostredí klienta, na ktoré je zvyknutý, a ktoré veľmi dobre pozná. O rozsahu poskytovania opatrovateľskej služby a výšky úhrady rozhoduje mesto podľa VZN č.22 o bližších podmienkach poskytovania sociálnych služieb. Priemerne je táto služba poskytovaná 5 občanom nášho mesta a zabezpečujú ju kvalifikované opatrovatelky v pracovnom pomere s Mestom Sliač, ktorých je vo fyzickom počte priemerne 5.

DOMOV PRE SENIOROV

Domov pre seniorov Sliač je zariadenie mesta Sliač, ktoré ako verejný poskytovateľ ponúka nasledovné druhy sociálnej služby:

- **Domov pre seniorov** (podľa § 35 zákona č. 448/2008) pre osoby, ktoré dovърšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, alebo osoby ktoré ju potrebujú z iných vážnych dôvodov.
- **Zariadenie opatrovateľskej služby** (podľa § 36 zákona č. 448/2008) pre plnoleté fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, ak im nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu. Sociálna služba sa poskytuje na určitý čas.
- **Denný stacionár** (podľa § 40 zákona č. 448/2008) pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a sú odkázané na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa.

Sociálne služby sú poskytované pobytovou alebo ambulantnou formou.

Program rozvoja mesta

DS Sliač má kapacitu 31 lôžok: 14 dvojposteľových izieb a 3 jednoposteľové, z toho 8 izieb t.j. 15 lôžok má samostatnú kúpeľňu a opatrovateľské lôžko určené pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu.

DS Sliač je v prevádzke od januára 2013. Investičný náklad budovy bol 1 270 000 eur, z toho 62% zo štrukturálnych fondov EU. DS je financovaný z príspevku od štátu vo výške 320 eur. V nasledujúcej tabuľke je uvedená štruktúra klientov a ich priemerný vek.

Tab.: Veková štruktúra a priemerný vek klientov v Domove pre seniorov

Klienti	Muži	Priemerný vek	Ženy	Priemerný vek	Celkom	Priemerný vek
k 31.12.2013	4	77,5	8	83,7	12	81,6
k 31.12.2014	4	79,2	22	80,7	26	80,5
k 30.6.2015	7	82,8	24	81,2	31	82,0

Zdroj: DS Sliač

Prijímateľom sociálnych služieb je poskytovaná 24 hodinová komplexná starostlivosť, vykonávaná odborne spôsobilým personálom. DS má k 30.6.2015 12 zamestnancov, z toho 7 opatrovateľiek. Prijímatelia sociálnych služieb majú zabezpečenú pravidelnú zdravotnú starostlivosť priamo v zariadení. V spolupráci s praktickým lekárom pre dospelých, psychiatrom a ostatnými špecialistami sú zabezpečené lekárske vyšetrenia, predpisovanie a dodávanie liekov a zdravotných pomôcok.

Foto: Domov pre seniorov Sliač

Zdroj: www.sliac.sk

ZDRAVOTNÉ SLUŽBY

Zdravotné služby v meste sú poskytované v dvoch zariadeniach: vo Vojenskej poliklinike a vo Všeobecnej nemocnici a centre jednoduchovej chirurgie.

VOJENSKÁ POLIKLINIKA

Poliklinika MO SR Sliač na Mládežníckej ulici vznikla ako moderné vojenské zdravotnícke zariadenie poskytujúce zdravotnícku starostlivosť pre vojenských profesionálov, zamestnancov útvarov, vojenských dôchodcov a všetkých obyvateľov regiónu - poistencov zdravotných poisťovní.

Program rozvoja mesta

Je spektrom všeobecných a špecializovaných ambulancií na plnohodnotné zabezpečenie zdravotníckej starostlivosti všetkých obyvateľov mesta Sliač a regiónu tak, aby v rámci jednej budovy našli všetky potrebné lekárske odbornosti na ambulantné riešenie ich zdravotného stavu. Poliklinika má ambulancie uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab.: Ambulancie Polikliniky mesta Sliač

	Ambulancia
1	Všeobecného lekárstva
2	Chirurgická
3	Ortopedická
4	Rehabilitačná
5	Detská hematologická
6	Alergológie a klinickej imunológie
7	Interná
8	Neurologická
9	SONO
10	RTG
11	Urologická
12	Kardiologická
13	ORL a audiometrická
14	Diabetologická a endokrinologická
15	Kožná
16	Očná
17	psychiatrická

Zdroj: www.sliac.sk

VŠEOBECNÁ NEMOCNICA A CENTRUM JEDNODŇOVEJ CHIRURGIE

V zrekonštruovanom objekte z roku 2014 na ul. SNP pôsobí firma Gynpor, s.r.o. ktorá poskytuje široké spektrum gynekologických operačných zákrokov a operácií v odboroch chirurgia, plastická chirurgia, ortopédia, traumatológia a urológia. Zariadenie disponuje 3 operačnými sálami a 36 lôžkami. Je zároveň aj školiace pracovisko pre Slovenskú zdravotnícku univerzitu v odbore gynekologická urológia. V objekte je aj stomatologická ambulancia.

V polyfunkčnom objekte lekárne na Rybárskej 9 sú ešte umiestnené ambulancie:

- praktický lekár pre dospelých a
- detský lekár.

LEKÁRNE

V meste sú v súčasnosti v prevádzke dve lekárne:

Mesto Sliač

Program rozvoja mesta

- Lekáreň Srdce, Rybárska 9
- Lekáreň Medovka, Mládežnícka 12

VZDELÁVANIE

Mesto Sliač je zriaďovateľom týchto školských zariadení:

- Materská škola na ul. Jána Cikkera
- Materská škola na ul. SNP
- Základná škola A. Sládkoviča
- Základná umelecká škola

MATERSKÉ ŠKOLY

MATERSKÁ ŠKOLA UL. JÁNA CIKKERA

MŠ sa nachádza v prízemnej budove pavilónového typu, ktorá bola postavená v 60-tych rokoch minulého storočia. Okolo celej budovy je zatravnená školská záhrada s množstvom drevín. Priestranný areál je vybavený preliezačkami, hojdačkami, dreveným autom, dvomi pieskoviskami, altánkom a ohniskom. Toto príjemné prostredie slúži na rekreačný pobyt, deti trávajú veľa času na čerstvom vzduchu. Okolo celej záhrady je oplotenie po obvode ktorého sú vysadené ihličnany. MŠ má priestranné triedy, spálne, hygienické zariadenia, šatne pre deti, sklad a miestnosti pre personál. MŠ má tri triedy s kapacitou 69 detí. Je v tichom zdravom prostredí Sliača, neďaleko je kúpeľný park, ktorý vytvára mnoho podnetov a nápadov súvisiacich s environmentálnou tematikou.

Cieľom školy je rozvíjať samostatné a zdravo sebavedomé deti cestou prirodzenej výchovy, položiť základy celoživotného vzdelávania a vytvárať podmienky všetkým deťom pre aktívne učenie sa podľa ich možností, záujmu a potrieb s prihliadnutím na ich doterajšie životné a edukačné skúsenosti.

MŠ kladie veľký dôraz na environmentálnu výchovu - ochrana životného prostredia, triedenie odpadu, úspora materiálov a energií. Snahou školy je vytvorenie antistresového prostredia a zvelaďovanie okolitého prostredia.

Vo vzdelávaní detí škola uprednostňuje rozvíjanie zmyslového vnímania ako základ prirodzeného poznania. Celé snaženie všetkých zamestnancov školy smeruje k tomu, aby tu bolo dieťa šťastné a spokojné.

Prioritou MS je dať deťom dostatok príležitosti na ich telesný a duševný rozvoj, rozvíjanie emocionálnej inteligencie, posilňovať schopnosť seba hodnotenia a hodnotenia, rozvoj grafomotorických a komunikačných schopností.

MŠ je zapojená do projektov:

- Zdravý úsmev
- Minko Špínko
- Elektronizácia vzdelávacieho systému - Digiškola

Program rozvoja mesta

Všetky aktivity MŠ sú tradičnými podujatiami, väčšina z nich sa realizuje v spolupráci s rodičmi a širokou verejnosťou. Pravidelnou organizáciou aktivít sa škola prezentuje, dostáva sa do povedomia verejnosti a celkovo zvyšuje imidž školy. Akcie MŠ sú zverejňované na nástenkách školy, na webovej stránke školy a v mestských novinách Sliach. Na všetkých podujatiach je vysoká účasť rodičov, ale aj hostí, čo nasvedčuje tomu, že materská škola poskytuje veľké množstvo možností a dáva priestor na spoluprácu nielen s rodičmi, ale aj so širokou verejnosťou obce.

Krúžková činnosť:

- Základy tvorivosti vo výtvarnom krúžku
- Základy anglického jazyka

Nadštandardné aktivity MŠ:

- Plavecký výcvik
- Škola v prírode

MŠ pravidelne organizuje nasledovné aktivity:

Výstavy:

- Jeseň pani bohatá
- Svet šarkanov
- Výstava tekvic
- Moja kniha
- Zimné radosti

Koncerty v MŠ:

- Zábavný koncert s gitarou
- Fugarová šou

Športové podujatia:

- Olympiáda školy
- Branno-turistické vychádzky školy /jesenná, zimná, jarná /
- Bicyklovanie
- Plavecký výcvik
- Športové hry v rôznych disciplínach

Kultúrne podujatia:

- Divadielka v MŠ podľa ponuky
- Hudobné dopoludnie
- Besiedky Deň matiek
- Kultúrny program pre dôchodcov
- Vianočná besiedka
- Lampiónový sprievod
- Mikuláš v kine Hron
- Návšteva knižnice
- Karneval

Program rozvoja mesta

- Literárne dopoludnie
- Záhrada zdravia
- Cesta rozprávkovým lesom
- Návšteva farmy
- Záhradná slávnosť spojená s rozlúčkou s predškólakmi
- Míľa pre mamu

Iné aktivity:

- Exkurzia do skleníkov, exkurzia do kúpeľného domu,
- ochutnávka ovocia a zeleniny,
- Deň zeme v ZŠ,
- deň otvorených dverí pre rodičov novoprijatých detí,
- vzájomné divadelné predstavenia,
- spolupráca s CHKO Poľana /environmentálne aktivity/
- ukážka cvičenia psov - kynológia,
- sokoliarske vystúpenie /život vtákov/

MATERSKÁ ŠKOLA, UL. SNP

MŠ sa nachádza v zrekonštruovanom trojpodlažnom objekte na ulici SNP a patria k nej aj alokované priestory v parteri obytného domu na Rybárskej ulici. Od 1.9.2014 má MŠ štyri triedy s kapacitou 77 detí. Od 1.1.2014 má MŠ právnu subjektivitu.

Výchovne - vzdelávací proces sa realizuje podľa platného Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0 - pred primárne vzdelávanie, v súlade s ktorým má MŠ vypracovaný Školský vzdelávací program „Múdra sova“. Od 1.9.2015 je MŠ zapojená do pilotnej fázy overovania Štátneho vzdelávacieho programu pre pred primárne vzdelávanie v materských školách. MŠ má 8 kvalifikovaných pedagogických zamestnancov a 4 nepedagogických zamestnancov.

Tab.: Počet detí v Materskej škole, ul. SNP v rokoch 2013-2016

Školský rok	I. trieda	II. trieda	III. trieda	IV. trieda	Spolu
2013/2014	25	25	23	0	73
2014/2015	14	21	24	22	81
2015/2016	12	22	22	22	78

Zdroj: MŠ

Vyšší počet detí je spôsobený zapísaním detí (predškólakov s odloženou povinnou školskou dochádzkou) po zápise na aktuálny školský rok.

MŠ získala v roku 2015 Grant vo výške 3.000 euro od nadácie Volkswagen na rozvoj základných informácií a poznatkov v dopravnej výchove S múdrou sovou bezpečne na ceste, ktorý prezentovali aj verejnosti na Míli pre mamu a športovom dni.

Krúžková činnosť:

- Základy tvorivosti vo výtvarnom krúžku
- Základy anglického jazyka

Program rozvoja mesta

Projekty:

- S múdrou sovou bezpečne na ceste - dopravná výchova,
- Digitalizácia školstva- IKT pre MŠ,
- Žijeme zdravo - zdravý životný štýl.

MŠ pravidelne organizuje nasledujúce aktivity:

- tradičná Šarkaniáda pri rieke Hron
- športové dopoludnie s vlastnoručne vyrobenými šarkanmi,
- environmentálna vychádzka v areáli kúpeľov,
- zimná športová olympiáda na ihrisku Slovan Sliač
- literárne dopoludnie „Pipi dlhá pančucha“
- jarné environmentálne hry pri rieke Hron,
- vynášanie Moreny ulicami mesta a privítanie jari pri rieke Hron,
- celodenný výlet do Bojníc, spojený s návštevou ZOO- školy a následnou adopciou sovy snežnej,
- „Týždeň detskej radosti“ pri príležitosti Dňa detí, zábavno - súťažný športový polden na dvore MŠ, kreslenie na múr, letná športová olympiáda na ihrisku Slovan Sliač, /letná olympiáda/,
- „Noc bez mamy“ s predškólakmi - čítanie rozprávky na dobrú noc, ktorú prečítala deťom princezná

ZÁKLADNÁ ŠKOLA ANDREJA SLÁDKOVIČA

Sliačska škola má bohatú históriu. Najstarší záznam o nej pochádza ešte z roku 1561, keď tunajšiu farnosť v bývalých Hájnikoch navštívil ostrihomský kanonik. Vo vizitačnom zázname sa spomína i škola, v ktorej sa žiaci učia počiatkom vedy a hudby. Prvá obecná škola bola postavená v roku 1912 v Rybároch (terajšia Rybárska krčma). Druhá obecná škola bola premiestnená v roku 1933 do Hájnik. Tretia obecná škola sa vrátila do obce Rybáre 1936 a sídlila v budove terajšej ZUŠ Sliač.

Súčasná budova ZŠ A. Sládkoviča Sliač je postavená v rokoch 1958-1962.

20. október 1995 je pamätným dňom pre žiakov a učiteľov Základnej školy v Sliači. V tento deň v kinosále Hviezda v kúpeľoch Sliač prevzal vtedajší riaditeľ školy Mgr. František Adámek z rúk zástupcu Ministerstva školstva SR listinu, v ktorej ministerstvo prepožičiava tunajšej škole čestný názov ZÁKLADNÁ ŠKOLA ANDREJA SLÁDKOVIČA SLIAČ.

Nutnosť rozšírenia školy vznikla po dislokovaní jednotiek slovenskej armády na Sliači. Keď sa po revolúcii 1989 vrátili na Sliač rodiny vojakov žijúce v Čechách, počet detí v škole rapídne stúpol. Situáciu riešili dvojzmennou prevádzkou, vyučovanie presunuli dokonca do školských dielní a jedálne. V roku 1997 sa začalo s výstavbou nového pavilónu, ktorý bol dokončený v roku 2001.

Na škole sa v súčasnosti vyučuje 9 ročníkov, škola má 5 oddelení ŠKD, umiestnená je v strede mesta Sliač, katastrálne územie Sliač Rybáre, cca 200 m od hlavnej komunikácie smerom do kúpeľov. Je veľmi dobre dopravne previazaná s blízkym okolím. Prímestská autobusová doprava má autobusovú zastávku na križovatke ulíc Mesto Sliač

Program rozvoja mesta

SNP (hlavná komunikácia v meste) a Pionierskej (prístupová komunikácia ku škole). Železničná stanica je vzdialená vzdušnou čiarou od školy cca 150 m. Prístupová komunikácia do školy je novovybudovaná s obojstrannými chodníkmi, ukončená kruhovou križovatkou pre zabezpečenie bezpečnosti žiakov s komfortným priestorom pre zhromaždenie žiakov školy pred začatím školského roka a každodenného vyučovania.

Areál školy je dostatočne veľký, vrátane zelene pred školou, školskej záhrady, trávnatého futbalového ihriska s dostatkom zelených plôch a stromov. Objekty školy tvoria tri učebné pavilóny (A,B,C), v samostatnom objekte je školská kuchyňa s jedálňou, na prízemí budovy s priestormi pre školské dielne, malá telocvičňa, futbalové mini ihrisko s umelou trávou, asfaltové basketbalové ihrisko, asfaltová bežecká dráha pre beh na 60 m, športová hala (vo vlastníctve mesta s užívaním do 16.00 h. školou) a spevnená asfaltová plocha vedľa športovej haly.

Škola sa v súčasnosti zameriava na rozvoj umeleckej, vedomostnej aj športovej prípravy. Zaznamenané sú v týchto oblastiach mnohé úspechy. Školský vzdelávací program je druhý rok rozšírený o športovú triedu v piatom ročníku a o voliteľný predmet regionálna výchova v piatom, šiestom a deviatom ročníku.

Poslanie školy: rozvíjať modernú kalokagatiu čo znamená okrem telesnej a duševnej dokonalosti aj čerpanie z múdrej minulosti a obohatenie o novodobé možnosti dokonalejšieho vzdelávania a výchovy v podmienkach dnešnej spoločnosti.

Hlavnými uznávanými hodnotami školy sú:

- slušnosť
- dôvera
- kreativita
- radosť
- sloboda
- vzdelanie

Vízia: Slušnosť, úcta a viera v svoje schopnosti je víziou budúcnosti.

Zdroj: www.sliac.sk

Program rozvoja mesta

Odkedy sa uskutočňuje testovanie žiakov na školách, je zaujímavé porovnanie školy s priemerom na Slovensku.

Tab.: Porovnanie ZŠ AS s priemerom SR v rámci Testovania 9 v rokoch 2013-2015

	2013			2014			2015		
	ZŠ	SR	Rozdiel	ZŠ	SR	Rozdiel	ZŠ	SR	Rozdiel
Slovenský jazyk a literatúra	69,8	67,6	+2,2	59,8	62,1	-2,3	58,8	62,6	-3,8
Matematika	62,7	60,1	+2,6	53,6	54,7	-1,1	54,3	52,7	+1,6

Zdroj: NUCEM

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA

Zdroj: www.sliac.sk

Základná umelecká škola Sliač je vzdelávacou inštitúciou s 50 ročnou tradíciou. Od roku 2002 má právnu subjektivitu, jej zriaďovateľom je Mesto Sliač. Škola sídli v širšom centre mesta na ulici SNP a disponuje budovou s parkovou úpravou. Je situovaná v tesnej blízkosti základnej školy, čo je pozitívum pre rýchly presun žiakov do základnej umeleckej školy. V ZUŠ Sliač sa nachádza 10 učební individuálneho vyučovania nástrojovej hry, koncertná sála, ktorá je zároveň aj tanečnou sálou, trieda hudobnej náuky a výtvarného odboru.

Vyučovanie prebieha podľa Školského vzdelávacieho programu „Krása - umenie - vzdelanie - povolanie“ v 3 umeleckých odboroch:

- hudobný,
- výtvarný a
- tanečný

pre takmer 300 žiakov, študentov a dospelých vo veku od 5 rokov. Poslaním školy je objavovanie a rozvoj umeleckého cítenia mladých talentov, ale i dospelých. Koncepcia školy sa opiera o kreatívne formy vzdelávania, približujúce umenie a hudbu rýchlejším a modernejším spôsobom.

Program rozvoja mesta

V hudobnom odbore sa vyučuje hra na klavíri, hra na bicie, hra na husliach, hra na zobcovej a priečnej flaute, hra na akordeóne, hra na gitare a spev.

V tanečnom odbore môžu žiaci študovať tanečnú prípravu, klasický tanec, ľudový, moderný, jazzový tanec, scénický tanec a tanec s prvkami streetdance a hip-hop.

Vo výtvarnom odbore rozvíjajú žiaci manuálne zručnosti prostredníctvom klasických výtvarných techník - napr. kreslenie, maľba, keramické práce, grafické zručnosti, práca s materiálom, ale aj práca s digitálnym fotoaparátom a grafickým softvérom.

V ZUŠ Sliač aktívne pracujú viaceré komorné telesá:

- Komorný sláčikový orchester,
- ZUŠ Band,
- Detský spevácky zbor,
- Ľudová hudba,
- Jazzové trio a
- ďalšie menšie komorné zoskupenia.

Výnimočné postavenie má Komorný sláčikový orchester ZUŠ, ktorý pravidelne účinkuje na domácich i zahraničných pódiumoch a participuje na umeleckých projektoch s takými osobnosťami, ako sú Lucie Bílá, Michal David, Katka Koščová či vokálne zoskupenie Fragile.

ZUŠ Sliač je neoddeliteľnou súčasťou kultúrneho a spoločenského života v miestnej komunite. K najvýznamnejším tradičným umeleckým podujatiam školy patria:

- Hudobné slávnosti v Záhrade umenia ZUŠ,
- Koncerty zábavnej hudby,
- Zámocká hudobná jar a Lesnícke dni vo Zvolene,
- koncerty v rámci Dní mesta Sliač a mesta Zvolen,
- Jesenný koncert,
- adventné a vianočné koncerty Anjelské Vianoce so ZUŠ,
- novoročné koncerty,
- fašiangový koncert,
- koncerty v Chráme sv. Mikuláša a iné.

Škola úspešne vykonáva koncertnú činnosť a umelecky sa prezentuje na rôznych hudobných, tanečných a výtvarných súťažiach po celom Slovensku. Za všetky súťažné ocenenia je treba spomenúť: titul Absolútny víťaz na celoslovenskej súťaži Schneiderova Trnava, Zlaté pásmo na celoslovenskej súťaži Piano v modernom rytme v Bojniciach, zlaté pásmo v celoslovenskej speváckej súťaži Bojnická Perla, 1. miesto v súťaži Slávik Slovenska, 1. miesto v súťaži ROCK-POP-STAR, či prvé miesto na regionálnej súťaži Zlatá struna vo Zvolene.

Prezentuje sa výrazne i v zahraničí prostredníctvom projektovej činnosti v krajinách, ako napríklad: Nemecko, Švédsko, Írsko, Česká republika a i. Ako jedna z prvých umeleckých škôl sa zapojila do európskych programov Comenius a

Program rozvoja mesta

Erasmus+. V rámci týchto medzinárodných projektov získala v rámci mimorozpočtových zdrojov pre školu grant vo výške 22 000 EUR. Vďaka tomuto

grantu mohla škola vycestovať do zahraničia a umelecky sa prezentovať vo švédskom Göteborgu, írskom meste Galway a v nemeckom Paderborne.

ZUŠ Sliač v rámci nadnárodných aktivít spolupracuje s holandským študentským orchestrom z Amsterdamu, či so ZUŠ Příbyslav z Českej republiky. Špecifickou črtou školy je, že svojou atraktívnou obsahovou náplňou - koncerty, výstavy, tvorivé dielne, scénické projekty - motivuje nielen žiakov, ale aj ich rodičov a široké okolie k intenzívnejšej spolupráci.

Základná umelecká škola v Sliači je školskou inštitúciou vplývajúcou na formovanie pozitívneho vzťahu detí a mládeže k umeleckému vzdelávaniu, s kvalifikovaným a láskavým kolektívom zamestnancov. Ponúka kvalitný školský vzdelávací program, profesionalitu pedagógov, tradíciu a hodnoty. Upriamuje svoju pozornosť na individualitu žiaka a formuje ho aj ako človeka.

Škola má ambíciu byť kľúčovou nositeľkou a šíriteľkou kultúry a umenia predovšetkým v meste svojho pôsobenia v Sliači, ale aj v rámci Slovenska. Profiluje sa na inštitúciu, ktorá spolupracuje s profesionálnymi umeleckými telesami, orientuje sa na cezhraničnú spoluprácu a pracuje aj na medializácii projektov, čím zviditeľňuje samotnú školu, ako aj jej zriaďovateľa.

7 KULTÚRA, CESTOVNÝ RUCH A KÚPEĽNÍCTVO

KULTÚRA A KULTÚRNE DEDIČSTVO

Kultúra je neopakovateľná, originálna hodnota, ktorá sa nedá ekonomicky vyjadriť. Je zdrojom rozvoja a kvality života i životného prostredia obyvateľov miest a obcí, ich návštevníkov i potenciálnych investorov. Hodnoty kultúrneho dedičstva sú v malej miere zachované, sú však trvalo ohrozované nielen prirodzenými príčinami, ale aj zmenami životného štýlu, transformáciou spoločenských a ekonomických podmienok, úpadkom a zánikom tradičných zvykov, remesiel a techník a uplatňovaním technológií často nezlučiteľných s podstatou a charakterom týchto hodnôt.

Jedným zo základných predpokladov pre zachovávanie a rozvíjanie kultúrnych hodnôt v meste je dostatočné množstvo finančných prostriedkov potrebné na realizáciu rôznorodých kultúrnych aktivít a ľudí ochotných a „zanietených“ pre vec, ktorí pre dosiahnutie stanovených cieľov sú ochotní a schopní obetovať vlastné

Program rozvoja mesta

pohodlie a čas. Jednou z priorít kultúrneho rozvoja v meste by malo byť, aby sa aj kultúrne dianie stalo v čo najväčšej miere prvkom sociálno-ekonomického rozvoja regiónu.

Najväčším problémom z pohľadu rozvoja kultúrneho života v meste je skutočnosť, že Sliach nemá zodpovedajúci kultúrny stánok. Funkciu kultúrno-spoločenského centra v meste čiastočne plní Kino Hron s kapacitou 189 sedadiel.

Obrázok: Evanjelický kostol a.v.

Podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území upravuje Zákon č. 104/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Ochrana pamiatkového fondu je v zmysle tohto zákona súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

V mestskej časti Hájniky je to najmä kostol sv. Mikuláša na ulici Československej armády. Ide o ranogotickú stavbu, ktorej vznik sa datuje do roku 1263. Kostol bol v roku 1627 zničený Turkami. Kostol má nepravidelný pôdorys, na jeho severnej strane bola pristavaná gotická kaplnka so širokým lomeným oblúkom. Bočná kaplnka z 15. storočia na severnej strane kostola bola pôvodne karnerom. Pri obnove v r. 1668 bol kostol v lodi zaklenutý na stredný stĺp z kamenných kvádrov. Štvorcová loď je zaklenutá lunetovou klenbou. Z gotických detailov sa zachoval kamenný portál z presbytéria do sakristie s neskorogotickým oblúkom tvaru oslieho

Program rozvoja mesta

chrbta a južný portál lode s gotickým kamenným oblúkom. Objekt stojí na parcele č. 149.

Obr.: Kostol sv. Mikuláša

Pri kostole sa nachádza zvonica zo 17. storočia. Jej dolná časť je murovaná, horná je drevená. Zvony v zvonici sú z rokov 1513, 1635 a 1924. V areáli kostola sa nachádza aj hrob významného rodáka, Štefana Záhorského a v blízkom parku pomník padlým v SNP a v druhej svetovej vojne.

Kostol a zvonica sa nachádzajú pri komunikácii vedúcej v smere Zvolen - Banská Bystrica. Kostol je obklopený revitalizovaným parkom, v blízkosti je verejné priestranstvo s možnosťou parkovania.

Ďalším historickým objektom v mestskej časti Hájniky je ranno-renesančný kaštieľ a záhrada na Sládkovičovej ulici. Ide o objekt postavený v prvej polovici 16. storočia. Nevýhodou pre turistické sprístupnenie tejto pamätihodnosti je zlý prístup k nej a skutočnosť, že je v súkromnom vlastníctve a nevyužíva sa na kultúrne aktivity. Ďalšou nevýhodou je prítomnosť priemyselne využívaných objektov v susedstve, ktoré znižujú atraktivitu okolia kaštieľa. Budova je vhodná napr. na umiestnenie malej expozície, ktorá by mapovala históriu mesta a významných osobností, ktoré tu žili a pôsobili.

Z ďalších mestských častí majú kultúrnohistorický a prírodný potenciál kúpele s okolitým areálom. V areáli kúpeľov je viacero pamiatkovo chránených objektov.

Najvýznamnejším je komplex kúpeľného hotela PALACE postavený v 30-tich rokoch XX. storočia. Funkcionalistický komplex, dielo významného českého architekta Rudolfa Stockara, obsahuje lôžkovú a spoločenskú časť (spoločenskú dvoranu s barom, jedálne, divadlo s kapacitou 350 sedadiel,...). Dnes je hotel PALACE vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku a zachoval si v areáli kúpeľov dominantné postavenie.

Program rozvoja mesta

Pamiatkovo chránené sú aj ďalšie kúpeľné objekty v areáli, vrátane klasicistickej kaplnky sv. Hildegardy z prvej tretiny 19. storočia, nachádzajúcej sa v kúpeľnom parku s prírodnými liečivými prameňmi.

V riešení rozvoja územia mesta Sliač je plošný rozsah kúpeľného parku v plnej miere akceptovaný, ako aj funkcie a priestorové usporiadanie objektov kúpeľov a komunikačných väzieb medzi nimi. Pamiatkovo chránené objekty sú zachované v svojom pôvodnom prostredí bez akéhokoľvek zásahu a požiadaviek, ktoré by menili, alebo ohrozovali ich stavebno-technický stav.

V mestskej časti Rybáre na križovatke ulíc SNP a Š. Záhorského sa nachádza pamätník obetiam I. a II. svetovej vojny a SNP. Pamätník je udržiavaný a vďaka svojej polohe ľahko dostupný aj pre turistov.

MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO

Mestské kultúrne stredisko v Sliači (MsKS) bolo zriadené Mestským národným výborom v Sliači dňa 1. januára 1985 ako štátna príspevková organizácia. Po vzniku miestnej samosprávy v roku 1990 a nadobudnutí účinnosti Zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí sa organizácia transformovala na príspevkovú organizáciu zriadenú Mestským zastupiteľstvom v Sliači uznesením č. 2/90 zo dňa 28. decembra 1990.

MsKS je základnou organizačnou jednotkou podieľajúcou sa na rozvoji mestskej kultúry. Organizačne je v nej začlenená

- Mestská knižnica,
- Kino Hron a
- Vlastivedná sieň Štefana Hudáka.

MsKS má sídlo na Kúpeľnej ulici č. 11 a zamestnáva 3 zamestnancov.

V súčasnosti je MsKS hlavným organizátorom všetkých celomestských kultúrno-spoločenských podujatí, koordinuje činnosť kolektívov záujmovo-umeleckej činnosti, zabezpečuje prevádzku mestskej knižnice a kina. Jeho poslaním je v čo najširšom spektre zabezpečovať kultúrne služby na základe potrieb a záujmov pre obyvateľov Sliača a jeho návštevníkov.

Mestské kultúrne stredisko organizuje v meste rôzne druhy kultúrnych podujatí celomestského charakteru, akými sú Mestský ples, Karneval masiek, Deň matiek, Cesta rozprávkovým lesom, Dni mesta, Sliačske kultúrne leto, Šarkaniáda, Mikuláš v meste, Sliačske vianočné hody, burzy šatstva a obuvi. Na akciách organizovaných MsKS v roku 2014 sa zúčastnilo 14 697 návštevníkov, z toho na Sliačskom kultúrnom lete 4533 návštevníkov.

Program rozvoja mesta

Obr.: Mestské kultúrne stredisko

CESTOVNÝ RUCH

Ubytovacie služby poskytuje v meste deväť subjektov. Počet prenocovaní za posledné tri roky je uvedený v nasledujúcej tabuľke. Je vidieť, že počet prenocovaní v rokoch 2013 a 2014 klesol oproti roku 2012, čo má vplyv aj na príjmovú časť mestského rozpočtu, keďže za každé prenocovanie sú poskytovatelia povinní zaplatiť 0,60 euro.

Tab.: Počet prenocovaní v meste Sliač za roky 2012-2014

Daňovník	Počet prenocovaní			Celkom
	2012	2013	2014	
Kasáš Stanislav	184	337	409	930
GREEN INVESTMENTS s.r.o. VILLA GREEN	2 044	462	629	3 135
BAD s.r.o.	33 760	22 924	29 868	86 552
KÚPELE SLIAČ a.s.	75 974	70 485	78 070	224 529
OTTES SLOVAKIA, s.r.o. Villa Golf	576	638	944	2 158
POHODA Sliač, s.r.o.	836	810	815	2 461
Roman Satmar PRIVAT - ubytovanie	322	168	32	522
Satmarová Eva CLUB EM	0	0	379	379
Trebuľa Juraj	2 283	2 729	2 852	7 864
CELKOM	149 739	121 477	143 866	415 082

Zdroj: MsÚ Sliač

Program rozvoja mesta

KÚPEĽNÍCTVO

Prírodné vlastnosti katastrálneho územia mesta Sliač a prítomnosť prírodných liečivých zdrojov boli základnými predpokladmi pre vývoj kúpeľníctva, ktoré sa postupne stalo prioritným odvetvím celého sídla mesta. Doplnkovou funkciou, ktorá má v katastrálnom území mesta Sliač významné postavenie predovšetkým z hľadiska ponuky prírodného prostredia a existencie termálnych a minerálnych vôd pre obyvateľov mestských štruktúr Sliača, Zvolena a Banskej Bystrice, je rekreácia a cestovný ruch.

Kúpeľníctvo je sústredené do areálu Kúpeľov Sliač, a.s. kde sa nachádza hneď niekoľko prírodných zdrojov vysokej hodnoty. Prvá písomná zmienka o sliačskych liečivých prameňoch pochádza z roku 1244, z čias kráľa Bela IV., t.j. pred viac ako 770 rokov. V polovici 19. storočia bola vybudovaná jednoposchodová budova so 4 bazénmi. Následne boli v roku 1930 dobudované reštauračné priestory a zahájená výstavba liečebného domu Palace. Súčasnú podobu nadobudli kúpele v tridsiatich rokoch 20. storočia a stali sa najvýznamnejšími kúpeľmi zameranými hlavne na liečbu srdcovo-cievnych ochorení.

Od polovice 15. storočia sa o sliačskych prameňoch zmieňuje mnoho významných učencov a spisovateľov a v 16. storočí tu už fungovali kúpele, ktoré sa postupne stali jednými z najvyhľadávanejších v Uhorsku. V polovici 19. stor. stála v kúpeľoch Sliač aj jednoposchodová kúpeľná budova so štyrmi bazénmi, ktoré boli postavené priamo na prameňoch. Okrem toho boli postavené dva hotely: dnešná Bratislava a Detva a obľúbe sa tešili aj súkromné domy, prispôsobené na ubytovanie hostí. V 30-tych rokoch XX. storočia sa začalo s výstavbou komplexu modernej reštaurácie (dnešná Spoločenská dvorana) a liečebného domu Palace od českého architekta Rudolfa Stockara. V roku 1931 bol prestavaný aj hotel Slovensko, ktorý bol pôvodne postavený už v roku 1873.

Ani po II. svetovej vojne kúpele Sliač nestratili svoje významné postavenie a dobré meno. V roku 1960 bola dokončená výstavba modernej balneoterapie - Kúpeľný dom a Sliač sa stal najvýznamnejšími kúpeľmi zameranými hlavne na liečbu srdcovo-cievnych ochorení. Koncom 80-tych rokov XX. storočia sa začalo s výstavbou novej balneoterapeutickej budovy s hotelovým ubytovaním, ktorá však zostala nedokončená.

Program rozvoja mesta

Obrázok: Mapa areálu kúpeľov

Zdroj: www.spa-sliac.sk

V areáli kúpeľov s rozlohou 405 143 m² sú 2 kúpeľné domy a ďalších 22 objektov. Z toho sú štyri budovy národnými kultúrnymi pamiatkami. Najvýznamnejšou z nich je komplex Palace***, ktorý sa skladá z ubytovacej časti, jedální, kaviarní a služieb. Bol vybudovaný v štýle funkcionalizmu podľa návrhu pražského architekta Rudolfa Stockara. Keďže zatiaľ neprešiel komplexnou rekonštrukciou je v ňom možné nájsť veľa pôvodných historických prvkov - od pôvodných okien až po nábytok. Ďalšími národnými kultúrnymi pamiatkami sú liečebný ústav Detva, Detský liečebný ústav Slovensko a Kaplnka sv. Hildegardy.

Tab.: Kapacita kúpeľných domov

	Liečebný dom	Kapacita lôžok	Postavený v roku	Poznámka
1	Palace	395	1934	
2	Slovensko	136	1873	Vyradený
3	Poľana	59	1819	
4	Detva	60	1845	Vyradený
5	Bratislava	55	1819	Vyradený
6	Amália	31	1860	Vyradený
7	Sliáč	230	1985	Nedokončený
		454*		

Zdroj: MsÚ Sliáč, * bez vyradených LD a nedokončeného LD

Program rozvoja mesta

Výnimočnosťou je okolitý park, ktorý voľne prechádza do lesoparku a nachádza sa v nadmorskej výške 320 - 380 m nm. v bukovo-dubovom lesnom vegetačnom stupni. Je to najväčší kúpeľný park na Slovensku s množstvom vzácnych drevín, ktorý je tiež národnou kultúrnou pamiatkou. Jeho vývoj súvisí s vývojom kúpeľov, keď pri budovaní kúpeľných objektov boli priestory medzi nimi a v ich okolí upravené do pravidelného parku. Pre turistov sa tu nachádzajú časovo a fyzicky nenáročné 3 značkové „srdiečkové“ trasy s odstupňovanou záťažou - trasa A 2500 m, trasa B 3600 m, trasa C 5300 m.

V Kúpeľoch Sliač vyviera celkovo 5 liečivých prameňov. Prameň Kúpeľný (1244) je jediný minerálny prameň na Slovensku, ktorý má izotermickú teplotu 33,3°C a súčasne aj maximálnu koncentráciu oxidu uhličitého 1400mg/l. Bez akejkoľvek úpravy má preukázateľné vysoké liečebné účinky pri ochoreniach srdcovo-cievneho systému, pohybového ústrojenstva, gynekologických a onkologických ochoreniach. Prameň Štefánik (1595) má vysoký obsah oxidu uhličitého a železa a je vhodný na podporu trávenia a liečbu chudokrvnosti. Prameň Bystrica je vhodný na ochorenia žalúdka. Lenkey je prameň s vysokým obsahom jódu, odporúčaný pri ochoreniach štítnej žľazy a očí. Voda z prameňa Adam je odporúčaná pri ochoreniach močového mechúra a črevných kataroch. Tabuľkový zoznam liečivých prameňov je uvedený v časti 3 Životné prostredie - Prírodné zdroje.

Na základe rozhodnutia Štátnej kúpeľnej komisie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z roku 2010, je indikačné zameranie prírodných liečebných kúpeľov Sliač, u pacientov, ktorí dovŕšili 18. rok veku nasledovné:

Ústavná a ambulantná starostlivosť:

- I. Onkologické choroby - prislúchajúce k indikáciám II. a XI. (I/1),
- II. Choroby obehového ústrojenstva (II/1 - II/11),
- VII. Choroby pohybového ústrojenstva (VII/1 - VII/10),
- XI. Ženské choroby (XI/1 - XI/5).

Program rozvoja mesta

Kúpele Sliač poskytujú viac ako 45 druhov liečebných procedúr z oblasti hydroterapie, balneoterapie, teplotnej terapie, fyzioterapie a elektroliečby. Základom celej liečby je uhličitá terapia, ktorá je založená na prirodzenom vstrebávaní oxidu uhličitého kožou.

V Kúpeľnom dome 1 sú podávané procedúry najmä z oblasti hydroterapie. Nachádza sa tu vaňové krídlo, kde sú poskytované vaňové kúpele na báze minerálnej vody, bazénová a vodoliečebná časť, na prízemí pri vstupe sa nachádza kancelária časovania pacientov na procedúry. V Kúpeľnom dome II. sú poskytované procedúry na báze elektroliečby a rehabilitačný telocvik. V objekte sa nachádza fitness a sauna. Jednotlivé kúpeľné domy sú prepojené presklenou chodbou.

V roku 1936 bolo postavené letné kúpalisko, v areáli ktorého sa nachádza bazén s rozmermi 25x12 metrov a s hĺbkou od 0,80 do 1,80 metrov a detský kruhový bazén s priemerom 5 metrov a hĺbkou 0,60 metra. Cez obidva bazény neustále preteká voda priamo z Kúpeľného prameňa využívaného na liečebné procedúry s izotermickou teplotou 33,3°C. K dispozícii je volejbalové ihrisko, ihrisko pre malý futbal a 4 tenisové kurty v bezprostrednej blízkosti kúpaliska.

V spoločensko-stravovacej časti sú jedálne pre ústavných pacientov s kapacitou 320 stoličiek, reštaurácia s kapacitou 35 stoličiek, divadlo s kapacitou 300 stoličiek, spoločenská dvorana (s barom) s kapacitou 450 stoličiek, kaviareň (spoločne s letnou terasou) s kapacitou 82 stoličiek a cukráreň s kapacitou 52 stoličiek.

Kúpele vo svojej súčasne podobe neumožňujú po fyzickej stránke razantnejší rozvoj a nárast počtu turistov a hostí. Z rôznych dôvodov sa do kúpeľov neinvestovalo takmer vôbec predchádzajúcich 25 rokov. Riešením je zvyšovanie kapacity v rámci existujúcich objektov ako aj ich postupná rekonštrukcia a modernizácia. Pre rozvoj kúpeľníctva a zvyšovanie počtu kúpeľných hostí je žiaduce zmerať sa najmä na prírodné liečivé zdroje, propagovať ich kvalitu a nenahraditeľnosť.

V priestore severovýchodnej časti extravilánu mesta Sliač je plánovaná výstavba nového kúpeľného areálu HELIOS (súkromný investor/developer).

8 ŠPORT A AKTÍVNY ODDYCH OBYVATEĽOV

Plochami športovísk rôzneho charakteru a ďalšími športovými zariadeniami sú vybavené všetky mestské časti mesta Sliač. V severnej časti mestskej časti Hájniky sa nachádza menšie ihrisko. Je umiestnené medzi prístupovou komunikáciou do skladovo-výrobného areálu a hrádzou Hrona. Ihrisko je v podobe asfaltovej plochy bez ďalšieho vybavenia a bez úpravy okolia. Nakoľko nespĺňa nároky na plnohodnotnú športovú rekreáciu, je potrebné zrealizovať jeho rekonštrukciu.

Ďalšie ihrisko v mestskej časti Hájniky je umiestnené na ulici V. Clementisa, t.j. na južnom konci mesta. Nachádza sa v „zelenom“ páse medzi komunikáciou a hrádzou Vlčieho potoka. Po stránke rozlohy a vybavenosti ide o malé a nedostatočne vybavené ihrisko, ktoré si vyžaduje rekonštrukciu.

V mestskej časti Rybáre sa nachádza niekoľko ihrísk. Celomestský význam má oplotený areál futbalového ihriska s tribúnou, ktorý sa nachádza v severozápadnej časti tejto lokality medzi tokom rieky Hron a Rybárskou ulicou.

Viacúčelové ihrisko s asfaltovým povrchom sa nachádza na Rybárskej ulici pri hrádzi Hrona.

Na južnom okraji intravilánu mesta na ul. Družstevnej sa nachádza asfaltová plocha ihriska, ktoré však nemá žiadnu ďalšiu vybavenosť a nespĺňa podmienky na plnohodnotnú športovú rekreáciu.

Najrozsiahlejšie detské ihrisko sa nachádza na Gorkého ulici v lokalite Pod Kozákom. V ostatných lokalitách HBV sú pri bytových domoch sporadicky umiestnené samostatné preliezky, lavičky či pieskoviská.

V mestskej časti Sampor sa tiež nachádza futbalové ihrisko. Priestorovo je umiestnené v údolí riečky Lukavica pri odbočke z cesty III. triedy do Sampora.

Z pohľadu športovej infraštruktúry predstavuje areál kúpeľov špeciálnu kategóriu, ktorá sa orientuje najmä na kúpeľných hostí a návštevníkov, ktorí vyhľadávajú priestory pre šport a rekreáciu na vyššej úrovni. Na východnom okraji zastavaného územia kúpeľov na okraji lesoparku sa nachádzajú štyri tenisové kurty s antukovým povrchom. Športové plochy pre deti a dospelých sa nachádzajú aj v areáli termálneho kúpaliska, ktoré je v správe kúpeľov.

Mimo územia mesta v katastrálnom území Sielnica sa nachádza golfové ihrisko Tri duby.

Program rozvoja mesta

Vedľa športového areálu Základnej školy A. Sládkoviča sa nachádza športová hala určená pre halové športy, ktorá je vo vlastníctve mesta. V dopoludňajších hodinách je využívaná pre účely vyučovania ZŠ.

ŠPORTOVÉ KLUBY V MESTE

V meste Sliač existuje niekoľko športovo a spoločensky orientovaných klubov pre deti aj dospelých. Patria medzi ne Športový klub RTVS Rytmik Sliač, ktorý organizuje pravidelné cvičebné hodiny už od roku 1979. V súčasnosti má asi 55 členiek klubu a je otvorený pre širokú verejnosť. Členky klubu sa zúčastňujú na seminároch, školeniach, maratónoch aerobiku a iných akciách zameraných na aerobik. Organizujú tiež aqua aerobik.

Ďalším združením je Mestský volejbalový klub žiačok. Funguje pri Základnej škole Andreja Sládkoviča v Sliači (pod záštitou mesta) neoficiálne už od roku 1994. Oficiálne ako volejbalový klub vznikol v roku 2002 pod názvom VK Sliač. Klub pravidelne hráva v I. a II. Slovenskej volejbalovej lige mladších a starších žiačok, a úspešne sa zúčastňuje na turnajoch. Za sezónu odohrá okolo 100 zápasov s domácimi aj zahraničnými družstvami. Jeho niekdajšie členky neskôr hrávali extraligu a reprezentovali Slovensko. Úspechy klubu sú výrazné najmä od roku 2007. Klub je často spomínaný v tlači a propaguje mesto Sliač.

Klub slovenských turistov Sliač vznikol v roku 1985. Stav členskej základne k 31.12.2005 bol 80 členov. Organizuje zaujímavé turistické akcie po celom Slovensku. Niektorí členovia sa zúčastňujú aj na zahraničných akciách.

V meste funguje aj šachový oddiel. Družstvo oddielu hrá v súťaži družstiev 4. ligy. Zúčastňuje sa aj na rôznych turnajoch po celom Slovensku. Na ZŠ A. Sládkoviča pracuje šachový krúžok. Krúžok navštevuje priemerne 20 žiakov.

Ďalším športovým združením je tenisový klub. K 31.12.2005 evidoval 86 členov. Tenisový klub má v správe 4 tenisové kurty v kúpeľoch Sliač pri kúpalisku. Dvorce sú v prevádzke od 20. apríla do 20. októbra. Pre verejnosť sú sprístupnené denne od 8.00 do 20.00 hod. Tenisový klub organizuje zápasy 1. a 2. triedy regionálnej súťaže a zápasy okresnej súťaže družstiev žiakov.

Tab.: Zoznam športových klubov v meste Sliač

	Športový klub	Počet členov	Vedúci
1	Bedmintonový klub	60	Marta Suchá
2	Bežecký klub	26	Renáta Barčíková
3	Futbalový klub Slovan Kúpele Sliač	335	Ján Kíšík
4	Mestský volejbalový klub žiačok	20	Dušan Lehocký
5	RTVS Rytmik Sliač	55	Beáta Mikušová
6	Klub slovenských turistov Sliač	80	Jaroslav Sarvaš
7	Šachový oddiel	16	Miroslav Mikuška
8	Tenisový klub	75	Pavol Antalík

Program rozvoja mesta

Zdroj: MsÚ, www.sliac.sk 2015

V regióne sa v poslednom období rozvíja cykloturistika. Medzi mestami Zvolen a Sliač bola v roku 2015 dobudovaná I. etapa „Rodinnej cyklocestičky“ s asfaltovým povrchom, ktorá v tomto úseku vedie po hrádzi toku Hrona. Táto turistická cyklotrasa je plánovaná v úseku zo Zvolena až do Banskej Bystrice.

ODPORÚČANIA Z ÚZEMNÉHO PLÁNU

Existujúce športoviská, majú rôznu kvalitu prevedenia a väčšinou sú bez doplnkovej vybavenosti. Realizáciou rozvojových zámerov mesta niektoré zaniknú. V rámci rozvoja sa počíta s doplnením vybavenosti futbalového štadiónu na Rybárskej ulici a realizáciou potrebných športových plôch v rámci základnej vybavenosti nových obytných súborov. Vyššia športová vybavenosť je situovaná do mestských častí Hájničky Juh a Rybáre Juh: na pravom brehu Hrona je navrhovaný športový areál s maloplošnými ihriskami, športovou halou a kúpaliskom, na ľavom brehu Hrona je navrhované rekreačno-relaxačné centrum s krytou plavárňou, fitnesscentrom a vodáckou základňou, ktoré by mali slúžiť aj pre cestovný ruch. V meste je v súčasnosti len minimálna možnosť športovej rekreácie v zimných mesiacoch. Absentuje najmä lokalita vhodná na lyžovanie a sánkovanie, ale tiež prírodná či umelá vodná plocha vhodná na korčuľovanie.

V rámci zvyšovania všeobecného záujmu o šport a športové podujatia v meste je nutné zintenzívniť propagáciu dosiahnutých výsledkov v rôznych športových odvetviach prostredníctvom informačných kanálov mesta, internetu a médií. Je tiež vhodné vytvoriť nový model oceňovania výnimočných športových výsledkov vedením mesta a pre túto príležitosť vytvoriť samostatné oficiálne podujatie na pravidelnej ročnej báze.

V budúcnosti je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj riešeniu cyklodopravy v meste. Je potrebné vypracovať dokumentáciu vnútorných mestských cyklotrás a na jej podklade pristúpiť k jej realizácii.

Poloha mesta a dostupnosť voľných trávnatých plôch v okolí Sliača umožňujú rozvoj chovu koní a jeho využitie na turistické účely a organizovanie športových jazdeckých podujatí.

9 FINANČNÁ ANALÝZA

ANALÝZA ROZPOČTU MESTA

Rozvoj mesta Sliač je financovaný z viacerých zdrojov. Hlavným zdrojom je rozpočet mesta, štátny rozpočet, rozpočet Banskobystrického samosprávneho kraja. Doplnkovým zdrojom sú Európske štrukturálne a investičné fondy a finančné zdroje komunitárnych programov EÚ.

Program rozvoja mesta

Tab.: Rozpočet mesta Sliač

	2012	2013	2014
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	3 043 033	2 668 398	3 019 297
Bežné výdavky	1 433 624	1 622 643	1 617 738
Príjmy RO	57 684	67 029	76 271
Výdavky RO	903 058	969 542	1 224 153
Prebytok/schodok BR	764 035	143 242	253 678
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	7 624	848 169	842 758
Kapitálové výdavky	1 124 768	864 690	782 020
Prebytok/schodok KR	-1 117 144	-16 521	60 738
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	564 319	85 999	91 000
Výdavkové finančné operácie	101 013	129 897	156 825
Bilancia FO	463 306	-43 898	-65 825
Bilancia			
Príjmy celkom	3 672 660	3 669 594	4 029 326
Výdavky celkom	3 562 463	3 586 772	3 780 735
Bilancia rozpočtu	110 197	82 823	248 591
Úprava v zmysle Zákona č. 583/2004 Z.z.		-15 525	-167 238
Bilancia celkom	110 197	67 298	81 353
Závazky			
rezervy	22 750	26 686	7 894
dlhodobé záväzky	1 770 559	1 712 276	1 646 835
krátkodobé záväzky	453 545	153 992	90 699
bankové úvery a výpomoci	346 977	400 811	346 346
Celkom	2 593 830	2 293 765	2 091 774
Pohľadávky			
dlhodobé	0	10 946	0
krátkodobé	35 286	56 480	95 016
Celkom	35 286	67 426	95 016
Neobežný majetok			
dlhodobý nehmotný majetok	2 485	774	2 541
dlhodobý hmotný majetok	5 883 889	6 115 335	6 088 868
dlhodobý finančný majetok	1 046 554	1 084 555	1 123 348
Celkom	6 932 928	7 200 664	7 214 757

Zdroj: Záverečné účty mesta Sliač

Program rozvoja mesta

Tab.: Programový rozpočet mesta Sliač

		2012	2013	2014
	Programový rozpočet			
1	Manažment a kontrola	347 666	313 778	312 583
2	Propagácia a marketing	7 426	6 405	9 411
3	Interné služby	274 718	230 362	258 331
4	Bezpečnosť	29 232	29 965	32 213
5	Odpadové hospodárstvo	131 312	177 640	243 062
6	Komunikácie	68 640	34 289	57 173
7	Vzdelávanie	1 118 592	1 190 262	1 365 787
8	Šport	21 579	32 373	21 373
9	Prostredie pre život	89 378	82 529	92 796
10	Požiarne ochrana	1 261	1 715	2 688
11	Sociálne a spoločenské služby	98 559	111 220	102 005
12	Správa a údržba objektov mesta	105 475	121 812	84 450
13	Rozvojový program mesta	1 268 626	995 410	916 859
14	Správa bytov	0	204 012	99 950
15	Domov pre seniorov	0	54 999	182 054
	Spolu	3 562 463	3 586 772	3 780 735

Zdroj: Záverečné účty mesta Sliač

Mesto Sliač hospodári za posledné tri roky s prebytkami v roku 2012 bol prebytok 110 197 euro, v roku 2013 67 298 euro a v roku 2014 to bolo 81 353 euro.

Mesto má záväzky voči bankám vo výške 346 346 euro k 31.12.2014, čo je 12,98 % z bežných príjmov roku 2013. Dlhodobé záväzky má mesto voči štátnym fondom (ŠFRB, ŠF) k 31.12.2014 vo výške 1 646 835 euro. Za posledné tri roky tieto záväzky klesajú, oproti stavu ku 31.12.2012, kedy boli vo výške 1 770 559 euro klesli o cca 7%. Tieto záväzky vznikli výstavbou bytových domov na Rybárskej 31, 33, 35, 37, 39, 41, Topolovej 17, 19, 22, 24, 26 a mesto má zaručené príjmy na ich splácanie. Neobežný majetok je vo výške 7 214 757 euro.

Mesto je v dobrom finančnom stave, aby mohlo spolufinancovať svoje rozvojové projekty.

STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI INVESTÍCIÍ

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené pripravované investície mesta spolu s predpokladaným investičným nákladom a stavom pripravenosti projektovej dokumentácie.

Program rozvoja mesta

Tab.: Súpis budúcich možných investícií mesta Sliač

Názov investície	Predpokladaný investičný náklad v € s DPH	Druh projektovej dokumentácie
Prestavba kina HRON na kultúrno-spoločenské centrum mesta Sliač	1 800 000	projekt pre stavebné povolenie
Rekonštrukcia chodníka a príslušenstva na križovatke ulíc SNP a ČSA - Sliač	62 900	realizačný projekt
IBV Trebuľa, Sliač - Hájniky, dopravné plochy	120 000	realizačný projekt
Sliač kanalizácia Nová ulica	83 000	realizačný projekt
Sliač kanalizácia Továrenská a Mlynská ulica	384 000	realizačný projekt
Lokalita Brázdy, zvislé a vodorovné značenie, parkovacia politika mesta Sliač	12 000	realizačný projekt
Vodojem Sampor	48 000	realizačný projekt
IBV JUH - cesty a spevnené plochy	325 000	realizačný projekt
Rekonštrukcia Základnej umeleckej školy	292 000	realizačný projekt (termín 12/2015 - projekt rekonštrukcie)
Rekonštrukcia Domu služieb, SNP 13 Sliač, časť fasáda a strecha	390 000	realizačný projekt
Revitalizácia mestskej zóny ulica Letecká	150 000	realizačný projekt
Rekonštrukcia a zateplenie MŠ J. Cikkera a úpravy okolia	343 000	realizačný projekt
Cyklocesta Sliač - Kováčová - Sielnica	410 000	štúdia

Zdroj: MsÚ Sliač

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2014-2020

V článku 174 Európskej zmluvy o fungovaní EU sa píše „na podporu harmonického rozvoja bude Únia rozvíjať a realizovať aktivity, vedúce ku posilneniu ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej súdržnosti“. Na tomto základe je postavená hlavná stratégia EU Európa 2020, ktorá definuje rozvoj v troch líniách ako:

- Inteligentný - SMART
- Udržateľný - SUSTAINABLE
- Začleňujúci - INCLUSIVE

Celé programovacie obdobie je zacielené na témy, ktoré sú vyjadrené v 11 tematických cieľoch:

Program rozvoja mesta

Tab.: Tematické ciele EU

	Tematický cieľ
1	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
2	Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
3	Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
4	Podpora prechodu na nízko uhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
5	Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika
6	Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
7	Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
8	Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
9	Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe
10	Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
11	Posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

Zdroj: EK

Prvé tri tematické ciele 1-3 sa týkajú prvej rozvojovej línie - inteligentného rastu, ďalšie štyri tematické ciele 4-7 sú naplnením udržateľného rastu a posledné štyri tematické ciele 8-12 sa týkajú začleňujúceho rastu.

Táto štruktúra je premietnutá aj do Partnerskej dohody, ktorú Slovensko podpísalo s Európskou komisiou a ktorí rieši pravidlá a postupy pre využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre celé programovacie obdobie 2014-2020. Nové obdobie je charakterizované novou paradigmou, ktorá je známa ako „place-based development“, novými nástrojmi (IUI - Integrovaná územná investícia, MRVK - Miestny rozvoj vedený komunitou), zjednodušením administratívnych postupov, snahou o mobilizáciu lokálnych aktérov t.j. najmä miestnych samospráv a dôrazom na výsledky.

EURÓPSKE ŠTRUKTURÁLNE A INVESTIČNÉ FONDY

Na celé programovacie obdobie 201-2020 je v rozpočte Európskej únie vyčlenených 352 mld. € na tzv. kohéznou politiku, ktoré sú rozdelené v troch základných fondoch:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR)
- Európsky sociálny fond (ESF)
- Kohézny fond (KF)

Regióny EU sú rozdelené na tri skupiny, pre ktoré je alokovaných:

- Menej rozvinuté región (< 75% priem. HDP) 182,2 mld. €
- Tranzitívne regióny (75 až 90% priem. HDP) 35,4 mld. €
- Viac rozvinuté regióny (> 90% HDP) 54,3 mld. €

Program rozvoja mesta

Kohézny fond je určený primárne na vyrovnávanie rozdielov medzi členskými štátmi EU a regiónmi pre krajiny, ktorých HDP je menšie ako 90% priemeru EU v oblasti životného prostredia a dopravnej infraštruktúry.

Na európsku územnú spoluprácu t.j. cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu je v programovacom období 2014-2020 určených 10,2 mld. €.

Na základe Partnerskej dohody s Európskou komisiou bude Slovensko môcť využiť finančnú solidárnu pomoc členských štátov Európskej únie v programovacom období 2014-2020, ktorá sa bude realizovať cez deväť operačných programov. Ich zoznam aj s alokáciami je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tab.: Zoznam operačných programov na Slovensku s alokáciami pre programovacie obdobie 2014-2020

	Operačný program	Alokácia EU v mil. Euro
1	Výskum a inovácie	2 267
2	Infraštruktúra	3 967
3	Ľudské zdroje	2 205
4	Životné prostredie	3 138
5	IROP	1 754
6	Verejná správa	278
7	Technická pomoc	159
8	Program rozvoja vidieka	1 545
9	Rybné hospodárstvo	16
Spolu		15 329

Zdroj: web stránky centrálnych orgánov

Najdôležitejší operačný program pre miestnu samosprávu je Integrovaný operačný program (IROP), ktorého prioritné osi aj s prepojením na tematické ciele EU sú nasledovné:

Tab.: Prioritné osi IROP

	Prioritná os	Tematický cieľ	Alokácia EU v tis. euro
1	Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	7	421 000
2	Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	9,10	755 913
3	Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch	8	215 860
4	Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	4,6	199 717
5	Miestny rozvoj vedený komunitou	9	100 000
6	Technická pomoc		62 000
	Spolu		1 754 490

ĎALŠIE FINANČNÉ ZDROJE

Program rozvoja mesta

Ďalšími finančnými zdrojmi, o ktoré sa mesto pre účely svojho rozvoja môže uchádzať sú napr.: komunitárne programy EÚ, programy cezhraničnej spolupráce, program makro regionálnej Dunajskej stratégie.

Medzi komunitárne programy. Ktoré sú obľúbené na Slovensku a kde slovenské samosprávy sú vysoko úspešné je program

EURÓPA PRE OBČANOV

Hlavné ciele programu sú:

- Prispievať k tomu, aby občania EÚ rozumeli Únii, jej histórii a rozmanitosti.
- posilňovať inštitúciu občianstva k Európskej únii a zlepšovať podmienky pre demokratickú a občiansku participáciu na úrovni EÚ.

Špecifické ciele programu sú:

- Zvyšovať povedomie o spoločnej európskej pamäti, histórii a hodnotách tak, aby sa sledoval hlavný cieľ EÚ, ktorým je presadzovať mier, jeho hodnoty a všeobecné blaho občanov EÚ a to podnecovaním debát, reflexií a rozvojom sietí.
- Podporovať demokratickú a občiansku participáciu občanov EÚ rozvíjaním chápania procesu tvorby politík na úrovni EÚ a podporovaním príležitostí pre spoločenskú a medzi kultúrnu výmenu a dobrovoľníctvo na úrovni EÚ.

Program má dve prioritné osi:

1. Európska pamäť (European Remembrance)
2. Podpora demokracie a občianska participácia (Democratic Engagement and Civic Participation)

Druhá os má tri opatrenia:

1. Družobné mestá (Town twining) max. 25 000 € na projekt
2. Siete partnerských miest (Networks of towns) max. 150 000 € na projekt
3. Projekty občianskej spoločnosti (Civil society projects) max. 150 000 € na projekt

V poslednom kole opatrenia družobných miest, ktorého termín odovzdania projektov bol 1. marec 2015 bolo úspešných 26 projektov zo Slovenska. Celkový rozpočet programu Európa pre občanov pre programovacie obdobie 2014-2020 je 185 468 000 €.

MAĎARSKO-SLOVENSKÁ CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

Celkový rozpočet EU pre tento program na roky 2014-2020 je 155 808 987 €. ⁵ Program má 5 prioritných osí, ktoré aj s alokáciami vrátane kofinančných zdrojov sú uvedené v:

⁵ Zdroj: Slovakia-Hungary CBC Programme 2014-2020, Final Draft
Mesto Sliač

Program rozvoja mesta

Tab.: Prioritné osi

	Prioritná os	Rozpočet v €
1	Prírodné a kultúrne dedičstvo	76 974
2	Posilnenie cezhraničnej mobility	34 833
3	Podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a podpora mobility za prácou	34 833
4	Posilnenie cezhraničnej spolupráce verejných orgánov a ľudí, žijúcich v hraničných oblastiach	25 666
5	Technická asistencia	10 998
	Spolu	183 305

Zdroj: SK-HU program cezhraničnej spolupráce

DUNAJSKÝ NADNÁRODNÝ PROGRAM 2014-2020

Dunajská stratégia EU pokrýva 14 krajín - deväť krajín EÚ: Rakúsko, Bulharsko, Chorvátsko, Česko, Maďarsko, Nemecko - Bádensko-Württembersko a Bavorsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko) a päť štátov, ktoré nie sú členmi EÚ (Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Čierna Hora, Srbsko a Ukrajina - 4 oblasti), pričom pozostáva zo 69 regiónov NUTS2.

Dunajská stratégia podporuje štyri prioritné oblasti:

Tab.: Piliere a prioritné oblasti programu Dunajskej stratégie

	Pilier	Priorita
1	<i>Prepojenie podunajskej oblasti</i>	1. zlepšiť mobilitu a multimodalitu (a) vnútrozemské vodné cesty (b) cestné, železničné a letecké spojenia 2. podporovať udržateľnejšie zdroje energií 3. podporovať kultúru a cestovný ruch, kontakty medzi ľuďmi
2	<i>Ochrana životného prostredia</i>	4. obnoviť a udržať kvalitu vôd 5. riadiť riziká v oblasti životného prostredia 6. chrániť biodiverzitu, krajinu a kvalitu ovzdušia a pôd
3	<i>Rozvíjanie prosperity v podunajskej oblasti</i>	7. rozvíjať znalostnú spoločnosť prostredníctvom výskumu, vzdelávania a informačných technológií 8. podporovať konkurencieschopnosť podnikov vrátane rozvoja zoskupení 9. investovať do ľudí a zručností
4	<i>Posilnenie podunajskej oblasti</i>	10. zvýšiť inštitucionálnu kapacitu a spoluprácu 11. spolupracovať s cieľom podporiť bezpečnosť a riešiť organizovanú a závažnú trestnú činnosť

Zdroj.: Stratégia Európskej únie pre podunajskú oblasť

Program rozvoja mesta

Program spolupráce s názvom Dunajský nadnárodný program 2014-2020, ktorý bol prijatý na implementáciu Dunajskej stratégie má štruktúru založenú na piatich prioritných osiach.

Tab.: Prioritné osi programu

	Prioritná os
1	Inovatívny a sociálne zodpovedný Dunajský región
2	Dunajský región zodpovedný voči životnému prostrediu a prírode
3	Lepšie prepojený a energeticky zodpovedný Dunajský región
4	Dobre spravovaný Dunajský región
5	Technická asistencia

Zdroj: Dunajský nadnárodný program 2014-2020

Celkový rozpočet Dunajského programu na celé programovacie obdobie 2014-2020 je 221 924 597 €.

10 SWOT ANALÝZA

Táto analýza vznikla na pracovnom stretnutí riadiaceho tímu pre PRM Sliač na začiatku procesu aktualizácie PHSR mesta a bola následne pripomienkovaná. Silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia sú uvedené v nasledujúcich prehľadoch. Po nich je uvedená matica vzájomných vzťahov silných stránok a príležitostí.

SILNÉ STRÁNKY

- S1 výhodná poloha mesta
- S2 existencia liečivých prameňov
- S3 dobrý stav životného prostredia, dostatok zelene
- S4 dobré podmienky pre bývanie
- S5 dobrá dostupnosť služieb
- S6 vhodné podmienky pre rodinný život
- S7 pohodlné dopravné spojenie - diaľnica, železničné spojenie, prímestská doprava
- S8 kvalitné a dostupné zdravotné služby
- S9 prítomnosť golfového ihriska
- S10 prítomnosť letiska
- S11 prítomnosť hotela a kúpeľného areálu Kaskády

SLABÉ STRÁNKY

- nedostatok pracovných príležitostí pre mladých
- zanedbanosť a nízka funkčnosť kúpeľov

Program rozvoja mesta

- nedostatok pozemkov vo vlastníctve mesta
- chýba priemyselný park pre malých a stredných podnikateľov
- zlý stav objektu kina Hron
- zlý stav bývalého kúpeľného hotela pri železničnej stanici
- vojenská prevádzka letiska a bez kompenzácií pre obyvateľov mesta
- vysoká frekvencia automobilovej dopravy (ulica SNP, ulica ČSA)
- dlhodobo neriešená narastajúca drogová závislosť

PRÍLEŽITOSTI

- P1 uchádzať sa o podiel mesta / zoskupenia miest na vlastníctve kúpeľov
- P2 využitie finančné zdroje Európskych štrukturálnych a investičných fondov na rozvojové projekty mesta v oblasti rozvoja cestovného ruchu, kúpeľníctva, agroturistiky, revitalizácie poľnohospodárstva ap.
- P3 zvýšenie bezpečnosti reguláciou automobilovej dopravy v meste
- P4 využitie nevyužívaných budov v areáli letiska a v areáli v časti Hájniky a vybudovanie priemyselného parku pre MSP
- P5 vytvorenie nového kultúrneho stánku rekonštrukciou kina Hron
- P6 rozvoj cyklistickej infraštruktúry - dobudovanie Rodinnej cestičky, spojenie s Banskou Bystricou, a tiež smerom na Sielnicu a Kováčovú

OHROZENIA

- lokalizácia cesty R2 v katastri mesta s hrozbou zhoršenia životného prostredia
- chátranie a neriešenie kúpeľov

Tab.: matica vzájomných väzieb silných stránok a príležitostí SWOT analýzy

	P1	P2	P3	P4	P5	P6
S1		+		+		+
S2	++	++				
S3		+				
S4	+	+				
S5				+		+
S6			+		+	+
S7			+	+		
S8	+	+				
S9		+				
S10	+	+		+		
S11	+	+				

Zdroj: vlastné spracovanie

B STRATEGICKÁ ČASŤ

11 VÍZIA ROZVOJA MESTA

Vízia rozvoja mesta pre rok 2025 vznikla v diskusii na pracovnom rokovaní Riadiaceho tímu mesta a bola následne pripomienkovaná. Podľa nej bude Sliač kúpeľným mestom s rozvinutým cestovným ruchom, ktoré pre svojich obyvateľov a návštevníkov mesta poskytuje dostatok pracovných príležitostí, vysoko kvalitné mestské služby, má vysokú kvalitu životného prostredia, je čisté s dostatkom upravených parkov, zelene a kvetov, je bezpečné, pomáha seniorom a sociálne odkázaným obyvateľom mesta a je priateľské k rodine. Takisto mesto poskytuje dostatok príležitostí pre kvalitné kultúrne zážitky a podporuje kreativitu.

Sliač - moderné mesto s vysokou kvalitou života:

- prosperujúce mesto využívajúce potenciál svojej polohy a prírodných daností (rozvoj kúpeľníctva a cestovného ruchu) ako aj „vnútorný“ potenciál aktívnych ľudí
- pracovné príležitosti (kreatívny priemysel, služby, menšia nezávadná výroba)
- bezpečné mesto, s vybudovanou dopravnou infraštruktúrou s množstvom atraktívnych verejných priestorov, čisté mesto (bez vizuálneho smogu)
- „zelené“ mesto - s dostatkom parkových plôch a priestorov pre oddych, regeneráciu a trávenie voľného času, mesto so zdravým životným prostredím, spojené s okolitou prírodou (rieka Hron, lesopark kúpeľného areálu)
- mesto poskytujúce kvalitné služby v kvalitných zodpovedajúcich objektoch, mesto s otvorenou samosprávou a aktívnym zapájaním občanov do jeho života (komunitné centrá)
- mesto s kvalitným bývaním a komplexnými službami, priateľské k rodine, s dostatkom školských a sociálnych zariadení pre deti i seniorov, mesto so zodpovedajúcou zdravotníckou a sociálnou starostlivosťou a občianskou vybavenosťou

12 KLÚČOVÉ DISPARITY A FAKTORY ROZVOJA MESTA, KONKURENČNÁ VÝHODA

Kľúčové disparity a faktory rozvoja boli zostavené na základe SWOT analýzy, ktorá je celá uvedená v analytickej časti.

Medzi kľúčové disparity (problémy a ohrozenia) mesta patria:

- nedostatok pracovných príležitostí pre mladých
- zanedbanosť, nízka funkčnosť kúpeľov, chátranie a neriešenie kúpeľov
- chýba priemyselný park pre malých a stredných podnikateľov
- zlý stav objektu kina Hron
- vojenská prevádzka letiska a bez kompenzácií pre obyvateľov mesta
- vysoká frekvencia automobilovej dopravy (ulica SNP, ulica ČSA)
- lokalizácia cesty R2 v katastri mesta s hrozbou zhoršenia životného prostredia

Medzi kľúčové rozvojové faktory a príležitosti patria:

- výhodná poloha mesta
- existencia liečivých prameňov
- dobrý stav životného prostredia, dostatok zelene
- dobré podmienky pre bývanie
- vhodné podmienky pre rodinný život
- pohodlné dopravné spojenie - diaľnica, železničné spojenie, prímestská doprava
- prítomnosť golfového ihriska
- prítomnosť letiska
- možnosť uchádzať sa o podiel mesta / zoskupenia miest na vlastníctve kúpeľov
- využitie finančných zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov na rozvojové projekty mesta v oblasti rozvoja cestovného ruchu, kúpeľníctva, agroturistiky, revitalizácie poľnohospodárstva ap.
- využitie nevyužívaných budov v areáli letiska a v areáli v časti Hájniky a vybudovanie priemyselného parku pre MSP
- vytvorenie nového kultúrneho stánku rekonštrukciou kina Hron
- rozvoj cyklistickej infraštruktúry - dobudovanie Rodinnej cestičky, spojenie s Banskou Bystricou, a tiež smerom na Sielnicu a Kováčovú

Konkurenčnou výhodou mesta Sliač oproti iným mestám na Slovensku je existencia liečivých prameňov, prítomnosť letiska, vysoká vzdelanosť obyvateľov mesta a vhodné podmienky na rozvoj rodinného života.

13 STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA MESTA

Na základe zistení v analytickej časti PRM, konkurenčnej výhody mesta Sliač, nastavenia programovacieho obdobia 2014-2020, nastavenia nadradených strategických dokumentov najmä Národnej stratégie regionálneho rozvoja pre Banskobystrický kraj a podľa záverov diskusie v Riadiacom tíme Program rozvoja mesta obsahuje nasledovné strategické ciele:

1. Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto
2. Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu
3. Sociálne zodpovedné mesto
4. Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu
5. Mesto kultúry, športu a oddychu

SC1: DOBRE SPRAVOVANÉ, MODERNÉ A BEZPEČNÉ MESTO

Kvalita spravovania (t.j. takého prístupu, pri ktorom sú ekonomické a sociálne subjekty a obyvatelia mesta prizývaní k rozhodovaniu) je v posledných rokoch stále viac sledovaný aspekt pri hodnotení predstaviteľov verejného sektoru: štátnej správy a miestnej a regionálnej samosprávy. Dobre spravované mesto je také, ktoré je vysoko transparentné, participatívne, svoje zdroje využíva efektívne a účelne a volení predstavitelia vykazujú vysokú mieru zodpovednosti. Moderné mesto využíva najnovšie poznatky (napr. koncept „Smart city“ t.j. inteligentné a chytré mesto) a technológie (IKT) a je pripravené na transhraničnú spoluprácu. Bezpečnosť je stále najviac obyvateľmi vnímaná potreba mestského prostredia a to nielen fyzická bezpečnosť osôb a majetku ale aj ako dostatok príležitostí na prácu a uplatnenie sa v mestskej komunite.

SC2: MESTO KÚPEĽOV A UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU

Na území Mesta Sliač sa nachádzajú liečivé pramene, ktoré sú zdrojom pre kúpeľníctvo a ich liečivé účinky už boli ocenené mnohými slávnymi osobami a osobnosťami z celého sveta (Vid'. Príloha). Mestu Sliač bol udelený štatút kúpeľného mesta uznesením Vlády SR č. 830/1997 v znení jeho zmeny schválenej uznesením Vlády SR č. 456/1999 a je medzi slovenskou a zahraničnou verejnosťou predovšetkým známe ako kúpeľné mesto.

Liečivé pramene sú prirodzeným zdrojom pre rozvoj cestovného ruchu, čo vytvára silný potenciál pre ďalšie rozvíjanie infraštruktúry CR, destinačného manažmentu a cielených turizmus rozvíjajúcich produktov. Pre priaznivú klímu podnikateľského prostredia v oblasti cestovného ruchu je dôležitá podpora samosprávy mesta a definovanie udržateľného rozvoja turizmu ako strategickkej priority.

Program rozvoja mesta

SC3: SOCIÁLNE ZODPOVEDNÉ MESTO

Základom EU je solidarita a sociálna zodpovednosť voči marginalizovaným, sociálne slabším či handicapovaným členom miestnej komunity. Preto je sociálne začlenenie a boj proti chudobe dôležitým cieľom a tiež je hlavnou témou tohto programovacieho obdobia. Mesto, ktoré prijíma tento prístup sa stáva sociálne zodpovedným mestom a bezpečným miestom pre život svojich obyvateľov. Vysoká kvalita života je spojená so zodpovednosťou za seniorov, sociálne slabších obyvateľov a členov marginalizovaných skupín. Byť sociálne zodpovedným z úrovne samosprávy mesta je známkou kvality a významne prispieva ku atraktivite mesta ako miesta pre život, či už pre mladé rodiny alebo každého kto hľadá nové miesto pre svoj život.

SC4: MESTO ZODPOVEDNÉ VOČI ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU

Vysokou prioritou EU je kvalita životného prostredia, dlhodobá udržateľnosť prostredia a mitigačné opatrenia voči výkyvom počasia. Mesto s kúpeľmi, v ktorých ľudia hľadajú oddych a zlepšenie svojho zdravotného stavu je nemysliteľné bez dostatku zelene, stromov, kvetinových záhonov. Vysoká kvalita starostlivosti o zeleň je znakom mesta, ktoré je zodpovedné voči svojmu životnému prostrediu. Tento cieľ je úzko previazaný s cieľom rozvíjania udržateľného cestovného ruchu, ktorý stavia na kúpeľoch. Dostatok kvalitnej zelene a príjemné prostredie je nutnou podmienkou pre úspech udržateľnej kúpeľnej turistiky.

SC5: MESTO KULTÚRY, ŠPORTU A ODDYCHU

K modernému mestu s nadpriemerne vzdelanými obyvateľmi patrí dostatok možností kultúrneho, športového a voľno časového vyžitia. Preto je pre volených predstaviteľov mesta prirodzené zabezpečiť a podporovať všetky aktivity, ktoré vytvárajú kvalitné mestské prostredie bohaté na zážitky, kultúrne a športové vyžitie a podporujúce rozvoj kreativity, ktorá môže byť pre niekoho hobby alebo inému môže prinášať aj jeho existenčné zabezpečenie. Kvalitné kultúrne podujatia sú stále viac vyhľadávaným zdrojom zážitkov a relaxu a sú znakom vysokej kvality života. V spojení s rozvojom kúpeľnej turistiky a zvyšovania atraktivity mesta sú zárukou úspešného rozvoja. To isté platí aj pre športové aktivity, ktoré sú dôležité aj pre obyvateľov mesta aj pre mnohých kúpeľných hostí a návštevníkov mesta. Kúpele budú zdrojom oddychu, pokiaľ bude mesto kontinuálne zlepšovať podmienky pre aktívne trávenie času aj pre svojich obyvateľov aj pre kúpeľných hostí počas ich liečebného pobytu.

Tieto strategické ciele sú previazané na PHSR mesta z roku 2010 nasledovne:

Program rozvoja mesta

Tab.: previazanosť strategických cieľov s rozvojovými oblasťami PHSR mesta

	Strategické ciele PRM	Rozvojová oblasť PHSR
SC1	Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto	2 Zamestnanosť 6 Miestna samospráva a inštitucionálna spolupráca
SC2	Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu	9 Cestovný ruch a kúpeľníctvo
SC3	Sociálne zodpovedné mesto	1 Vzdelávanie a školská infraštruktúra 5 Sociálna pomoc a zdravotnícka starostlivosť 7 Bývanie a revitalizácia mestských a miestnych častí
SC4	Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu	8 Technická infraštruktúra, tvorba a ochrana životného prostredia
SC5	Mesto kultúry, športu a oddychu	3 Šport a rekreačné aktivity 4 Kultúra

Zdroj: vlastné spracovanie

SÚLAD SO STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI VYŠŠEJ ÚROVNE

Strategickým dokumentom na najvyššej úrovni je **Reformovaná kohézna politika 2014-2020**. Táto pre programovacie obdobie 2014-2020 definuje 11 tematických cieľov, ako sú uvedené v kapitole 9.

Tab.: Súlad strategických cieľov PRM Sliach s Tematickými cieľmi EÚ

	Strategické ciele PRM	Tematické ciele EÚ
SC1	Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto	2 - Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality 8 - Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily 11 - Posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy
SC2	Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu	3 - Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
SC3	Sociálne zodpovedné mesto	9 - Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe 10 - Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
SC4	Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu	5 - Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika 6 - Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
SC5	Mesto kultúry, športu a oddychu	6 - Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov

Zdroj: vlastné spracovanie

Program rozvoja mesta

Národná stratégia regionálneho rozvoja charakterizuje banskobystriický kraj ako „vidiecky, pomaly rastúci, viac stagnujúci, s nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a nízko konkurencieschopný región SR mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Maďarskom“.

NSRR identifikuje **disparity**, z nich nasledujúce sú relevantné pre mesto Sliač.

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve, vrátane vytvárania partnerstiev a klastrov so spracovateľským priemyslom, chýbajúci spracovateľský priemysel nadväzujúci na poľnohospodársku produkciu,
- nevyužitý potenciál rôznych kultúrnych plodín pre oblasť energetiky a ekologického poľnohospodárstva, pestovania ovocia, vrátane drobného ovocia, nedostatočne obhospodarované podhorské oblasti kraja,
- neexistujúca sieť poradenských a inovačných centier na podporu podnikateľského prostredia,
- podpriemerný podiel služieb na regionálnom HDP,
- nevyužitý prírodný a kultúrno - historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu;
- nedostatočná infraštruktúra cestovného ruchu a nepostačujúce využitie existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu,
- nedostatočná sieť cykloturistických trás v napojení na celoslovenskú sieť cyklotrás,
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny a budúcich obnoviteľných zdrojov energie,
- neexistencia integrovaného dopravného systému,
- závažné demografické problémy v niektorých oblastiach kraja spôsobené odchodom mladých a vzdelaných ľudí za prácou, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady, odliv obyvateľstva z vidieka,
- nedostatočná propagácia regiónu a jeho komparatívnych výhod.

Medzi hlavné **faktory** rozvoja v kraji, ktoré sú zaujímavé aj pre mesto Sliač radí:

- dobrý produkčný poľnohospodársky potenciál v oblasti pestovania kultúrnych plodín, ovocinárstvo, špecifické regionálne plodiny,
- potenciál vzniku spracovateľského potravinárskeho priemyslu, prípadne iných spracovateľských odvetví, ktoré na vstupe využívajú výstupy lokálnej poľnohospodárskej výroby,
- podpora vytvárania partnerstiev a odbytových organizácií pre malých farmárov vrátane cezhraničnej spolupráce,
- možnosť rozvoja výroby nových produktov s vyššou pridanou hodnotou na báze obnoviteľných a nerudných surovín,
- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít,
- využitie kultúrno-historického potenciálu a prírodného potenciálu na rozvoj cestovného ruchu,
- vytvorenie oblastných organizácií cestovného ruchu, podpora verejno-súkromných partnerstiev,
- využitie regionálnych produktov a tradičných receptov,
- budovanie poradenských centier pre rozvoj podnikateľského prostredia,
- podpora zelených investícií,
- dostatočný potenciál zdrojov vody a vysoká lesnatosť územia,

Program rozvoja mesta

- využitie letiska Sliač, ktoré sa využíva aj na nepravidelnú civilnú dopravu,

Priority pre Banskobystrický kraj v prvej skupine cieľov **Inteligentný rast**: vytvorenia hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii, ktoré sú relevantné pre mesto Sliač sú nasledovné:

- podporiť a realizovať aktivity na podporu inovácií v hlavných priemyselných odvetviach kraja, ako aj na podporu podnikateľského prostredia MSP, a to hlavne s dôrazom na dominujúce priemyselné oblasti kraja - hutníctvo a strojárstvo, lesníctvo a drevárstvo, ekológiu a obnoviteľné zdroje energie,

- zvýšiť konkurencieschopnosť malých a stredných firiem vybudovaním informačnej, vzdelávacej a podpornej inovačnej infraštruktúry slúžiacej hlavne začínajúcim a malým podnikateľom,

- v oblasti ľudských zdrojov zamerať aktivity na rozvoj rozhodujúcich priemyselných odvetví - strojárstvo a hutníctvo, drevársky a potravinársky priemysel a lesníctvo, ale aj na rast sektoru služieb v kúpeľníctve, cestovnom ruchu a podnikaní na vidieku,

- rozvíjať vysokokvalifikovanú pracovnú silu prostredníctvom zvýšenia dostupnosti ďalšieho vzdelávania najmä podporou rastu podielu IKT v oblasti vzdelávania a tvorby obsahu pre nové perspektívne odvetvia.

Priority v skupine **Udržateľný rast**: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje

- podporiť konkurencieschopne nízko uhlíkové hospodárstvo, zvyšovať podiel energie z obnoviteľných zdrojov,

- podporiť vytváranie partnerstiev a klastrov, ako aj odbytových organizácií predovšetkým pre malovýrobcov a malopestovateľov v záujme prieniku nielen na domáce, ale aj na zahraničné trhy,

- z hľadiska dopravnej obslužnosti kraja dobudovať nadradené prepojenie smerom na Košice (R2) a sever - juh,

- vytvárať podmienky pre rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti kraja,

- zlepšiť stav životného prostredia a racionálne využívanie zdrojov prostredníctvom dobudovania environmentálnej infraštruktúry a posilnenia environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja, posilniť infraštruktúru ochrany prírody a krajiny.

A priority v tretej skupine - **Inkluzívny rast**: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť relevantné pre mesto Sliač boli identifikované:

- vytvoriť nové pracovné miesta v rozhodujúcich priemyselných odvetviach - strojárstvo a hutníctvo, drevársky a potravinársky priemysel a lesníctvo a v sektore sociálnych služieb a kúpeľníctva, turizmu a podnikania na vidieku.

V nasledujúcej tabuľke je uvedený súlad jednotlivých strategických cieľov PRM Sliač s prioritami v NSRR pre Banskobystrický kraj

Program rozvoja mesta

Tab.: Súlad strategických cieľov PRM s prioritami NSRR

	Strategické ciele PRM		Priorita NSRR
SC1	Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto	SMART	Podporiť rast podielu IKT
SC2	Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu	SMART SUST INKL	Ľudské zdroje - rast sektoru služieb v kúpeľníctve, cestovnom ruchu Podporiť rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu Vytvoriť nové pracovné miesta v sektore kúpeľníctva a turizmu
SC3	Sociálne zodpovedné mesto	INKL	Vytvoriť nové pracovné miesta v sektore sociálnych služieb
SC4	Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu	SUST	Zlepšiť stav životného prostredia
SC5	Mesto kultúry, športu a oddychu		-

Zdroj: Vlastné spracovanie

14 PROGRAMOVÁ ČASŤ

SC1 DOBRE SPRAVOVANÉ, MODERNÉ A BEZPEČNÉ MESTO

Opatrenie 1.1 Modernizácia, zvyšovanie kvality spravovania mesta

Aktivity zamerané na:

- Zvýšenie transparentnosti a otvorenosti výkonu samosprávy mesta,
- Zvýšenie kvality web stránky mesta a zabezpečenie informácií v angličtine a ešte aspoň jednom cudzom jazyku,
- Zvyšovanie zapojenia obyvateľov mesta pri rozhodovaní o rozvojových projektoch mesta,
- Zavedenie systému kvality riadenia Mestského úradu (Např. CAF),
- Propagáciu mesta navonok
- Zvyšovanie kompetencií zamestnancov mesta
- Zvyšovanie efektívnosti využívania majetku mesta

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
1.1.1	Vytvoriť novú modernú viacjazyčnú web stránku mesta	2016	MsÚ	MR
1.1.2	Vydávať občasník „Mestské noviny“	2016+	MsÚ	MR
1.1.3	Organizovať participatívne aktivity pri rozhodovaní o investičných projektoch mesta	2016+	MsÚ	MR
1.1.4	Zaviest' systém kvality riadenia mesta	2016+	MsÚ	MR, ŠR
1.1.5	Realizovať propagačné aktivity mesta	2016+	MsÚ	MR

Program rozvoja mesta

1.1.6	Zúčastniť sa na vzdelávacích, školiacich, tréningových aktivitách pre volených a exekutívnych reprezentantov mesta	2016+	MsÚ	MR, ŠR
1.1.7	Zabezpečiť čo najlepšie využívanie mestského majetku	2016+	MsÚ	MR

Merateľné ukazovatele:

1. Počet aktuálnych správ na web stránke mesta ročne
2. Počet návštevníkov web stránky mesačne
3. Počet vydaní informačného občasníka „Mestské noviny“ ročne
4. Počet participatívnych aktivít ročne
5. Systém kvality riadenia zavedený
6. Počet propagačných/promočných aktivít mesta ročne
7. Počet absolvovaných vzdelávacích, školiacich, tréningových aktivít pre volených a exekutívnych reprezentantov mesta ročne
8. Príjmy z prenájmu mestského majetku ročne

Opatrenie 1.2: Vytváranie podmienok pre udržanie a vznik nových pracovných príležitostí

Aktivity zamerané na:

- Organizovanie malých obecných služieb
- Podporu MSP, najmä tých, ktorí poskytujú služby v cestovnom ruchu
- Podporu rodinného podnikania
- Vedenie a zverejnenie evidencie voľných priestorov, nehnuteľností na podnikanie
- Vytváranie investičných príležitostí pre domácich a zahraničných podnikateľov

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
1.2.1	Organizovať aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb	2016+	MsÚ	MR, ŠR
1.2.2	Podporovať malých a stredných podnikateľov, najmä tých, ktorí poskytujú služby v cestovnom ruchu	2016+	MsÚ	MR
1.2.3	Podporovať zakladanie rodinných malých a stredne veľkých firiem	2016+	MsÚ	MR, ŠR
1.2.4	Viesť evidenciu voľných priestorov, nehnuteľností na podnikanie a zverejniť ju na web stránke mesta	2016+	MsÚ	MR
1.2.5	Poskytovať asistenciu zahraničným a domácim investorom, ktorí uvažujú o investovaní v meste	2016+	MsÚ	MR

Merateľné ukazovatele:

Program rozvoja mesta

1. Počet pracovníkov MOS ročne
2. Počet podporených MSP ročne
3. Počet novozaložených rodinných firiem ročne
4. Evidencia voľných priestorov, nehnuteľností na podnikanie zverejnená na web stránke mesta a pravidelne aktualizovaná
5. Počet nových podnikateľských subjektov v meste ročne
6. Miera nezamestnanosti v meste ročne

Opatrenie 1.3: Zvyšovanie bezpečnosti v meste

Aktivity zamerané na:

- budovanie kamerového systému v meste ako nástroja na zvýšenie bezpečnosti a prevencie pred priestupkami na úseku verejného poriadku a pred páchaním trestnej činnosti
- zníženie nehodovosti automobilovej premávky v meste
- zníženie vandalizmu
- zlepšenie statickej dopravy

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
1.3.1	Rozširovať kamerový systém v meste	2016+	MsÚ	MR, ŠR
1.3.2	Zavádzať bezpečnostné prvky, nové technologické systémy v doprave	2016+	MsÚ	ŠR
1.3.3	Zverejňovať prípady vandalizmu ako preventívny prostriedok na znižovanie počtu prípadov vandalizmu	2016+	MsÚ	MR
1.3.4	Zaviest' rezidenčný parkovací systém v meste vrátane distribúcie parkovacích kariet pre obyvateľov mesta	2016+	MsÚ	MR
1.3.5	Realizovať vodorovné a zvislé dopravné značenie statickej dopravy	2016+	MsÚ	MR

Merateľné ukazovatele:

1. Počet osadených bezpečnostných kamier v meste ročne
2. Počet nehôd v automobilovej doprave v meste ročne
3. Počet nových bezpečnostných prvkov v doprave ročne
4. Počet prípadov vandalizmu v meste ročne
5. Rezidenčný systém parkovania v meste zavedený
6. Počet vydaných rezidenčných parkovacích kariet ročne
7. Náklady na realizáciu vodorovného a zvislého značenia statickej dopravy ročne

SC2 MESTO KÚPEĽOV A UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU

Opatrenie 2.1: Zlepšovanie podmienok na rozvoj cestovného ruchu (najmä kúpeľno-liečebného) v meste

Program rozvoja mesta

Aktivity zamerané na:

- Spracovanie konkrétnych čiastkových politík pre rozvoj kúpeľníctva,
- Tvorbu propagačných materiálov mesta a kúpeľov pre domácich a zahraničných návštevníkov,
- Zlepšenie viacjazyčnej propagácie kúpeľov prostredníctvom informačných kanálov mesta vrátane úplného zoznamu ubytovacích a stravovacích služieb
- Zintenzívnenie práce Informačného centra a rozšírenie ponuky o balíčky služieb v oblasti kúpeľníctva a o možnosti trávenia voľného času v meste a okolí
- Zavedenie destinačného manažmentu,
- Zlepšenie priestorového, informačného a orientačného systému mesta,
- Monitoring návštevnosti hostí v meste a prieskumy spokojnosti, potrieb a názorov na kvalitu poskytovaných služieb mesta a kúpeľov

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
2.1.1	Vypracovať marketingovú stratégiu rozvoja cestovného ruchu v meste	2016+	MsÚ	MR, príp. IROP 5.1
2.1.2	Vypracovať politiku podpory a rozvoja kúpeľného cestovného ruchu	2016	MsÚ, Kúpele Sliač a.s.	MR, Kúpele Sliač, príp. IROP 5.1
2.1.3	Vytvoriť Katalóg služieb cestovného ruchu v spolupráci s a.s. Kúpele Sliač	2016	MsÚ, Kúpele Sliač, a.s.	MR, IROP 2.1
2.1.4	Rozšíriť ponuku Info centra o balíčky služieb v kúpeľoch a možnosti trávenia voľného času v meste a okolí	2016	MsÚ, Kúpele Sliač a.s.	MR, Kúpele Sliač a.s.
2.1.5	Doplniť web stránky mesta o úplný zoznam ubytovacích a stravovacích služieb v meste a vytvoriť lepšie prepojenie na kúpele	2016	MsÚ	MR
2.1.6	Vytvoriť platformu poskytovateľov služieb v CR a organizovať pravidelné stretnutia s cieľom zaviesť destinačný manažment rozvoja CR	2016+	MsÚ, Kúpele Sliač a.s.	MR
2.1.7	Vytvoriť a realizovať projekt informačného, priestorového a orientačného systému mesta	2016+	MsÚ	MR
2.1.8	Pravidelne (ročne) monitorovať návštevnosť mesta a kúpeľov	2016	MsÚ, Kúpele Sliač a.s.	MR
2.1.9	Pravidelne (ročne) realizovať prieskum spokojnosti, potrieb a názorov návštevníkov mesta na kvalitu poskytovaných služieb mesta a kúpeľov	2016+	MsÚ, Kúpele Sliač a.s.	MR, Kúpele Sliač, a.s.

Merateľné ukazovatele:

Program rozvoja mesta

1. Vypracovaná marketingová stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste
2. Vypracovaná politika podpory a rozvoja kúpeľného cestovného ruchu
3. Vytvorený Katalóg služieb cestovného ruchu
4. Rozšírená ponuka Info centra o balíčky služieb v kúpeľoch a možnosti trávenia voľného času v meste a okolí
5. Doplnená web stránka mesta o úplný zoznam ubytovacích a stravovacích služieb v meste a vytvorené lepšie prepojenie na kúpele
6. Počet stretnutí platformy poskytovateľov služieb v CR ročne
7. Realizovaný projekt informačného, priestorového a orientačného systému mesta
8. Realizované monitorovanie návštevnosti mesta a kúpeľov (ročne)
9. Realizovaný prieskum spokojnosti, potrieb a názorov návštevníkov mesta na kvalitu poskytovaných služieb mesta a kúpeľov
10. Počet prenocovaní (jednodňových, dvojdňových 3 a viac dňových) v meste ročne
11. Počet klientov v kúpeľoch ročne
12. Počet zahraničných návštevníkov v meste ročne
13. Priemerná doba pobytu jedného návštevníka v meste
14. Tržby z cestovného ruchu v meste ročne

Opatrenie 2.2: Zvyšovanie kvality infraštruktúry pre rozvoj kúpeľno-liečebného cestovného ruchu

Aktivity zamerané na:

- Rekonštrukciu pitných prameňov
- Obnovu a revitalizáciu mobiliáru lesoparku
- Obnovu turisticko-náučných chodníkov v lesoparku
- Modernizáciu a rekonštrukciu kúpeľných domov
- Revitalizáciu a rekonštrukciu letného termálneho kúpaliska
- Rekonštrukciu chodníkov pre peších v lesoparku
- Vytvorenie nového parkovacieho systému v kúpeľoch

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
2.2.1	Realizovať rekonštrukciu pitných prameňov	2016+	Kúpele Sliač, a.s.	Kúpele Sliač a.s.
2.2.2	Postupne obnovovať mobiliár lesoparku (lavičky, altánky, prístrešky, odpočívadlá, studničky, prvky detských ihrísk atď.)	2016+	Kúpele Sliač a.s., MsÚ	Kúpele Sliač, MR. príp. IROP 5.1
2.2.3	Zabezpečiť „Srdiečkové trasy“ proti vandalizmu	2016	Kúpele Sliač, a.s.	Kúpele Sliač, a.s.
2.2.4	Obnoviť turisticko-náučné chodníky v lesoparku (smerové a náučné tabule,	2016+	Kúpele Sliač,	Kúpele Sliač, a.s., MR

Program rozvoja mesta

	farebné značenie)		a.s., MsÚ	
2.2.5	Modernizovať a rekonštruovať „Kúpeľný dom I“ a „Kúpeľný dom II“	2016+	Kúpele Sliač a.s.	Kúpele Sliač a.s., ŠR
2.2.6	Revitalizovať a rekonštruovať letné termálne kúpalisko	2016+	Kúpele Sliač a.s.	Kúpele Sliač a.s., ŠR
2.2.7	Obnoviť a rekonštruovať chodníky pre peších v lesoparku prioritne trasu spájajúcu kúpeľné územie s ulicami Železničná, Kúpeľná, B. Němcovej,	2016+	Kúpele Sliač a.s.	Kúpele Sliač a.s.
2.2.8	Vytvoriť a zaviesť nový parkovací systém v areáli kúpeľov	2016	Kúpele Sliač, a.s., MsÚ	Kúpele Sliač a.s., MR

Merateľné ukazovatele:

1. Realizovaná rekonštrukcia pitných prameňov
2. Počet ks mobiliáru obnoveného ročne
3. Obnovené turisticko-náučné chodníky v lesoparku
4. Kúpeľný dom I zrekonštruovaný
5. Kúpeľný dom II zrekonštruovaný
6. Letné termálne kúpalisko zrekonštruované
7. Počet návštevníkov termálneho kúpaliska ročne
8. Chodníky pre peších v lesoparku obnovené
9. Nový parkovací systém v areáli kúpeľov zavedený

SC3 SOCIÁLNE ZODPOVEDNÉ MESTO

Opatrenie 3.1: Modernizácia školskej infraštruktúry

Aktivity zamerané na:

- Vypracovanie auditov materiálno-technického vybavenia budov a areálov základných a materských škôl
- Spracovanie energetických auditov základných a materských škôl
- Pokračovanie rekonštrukcie a obnovy ZŠ A. Sládkoviča - modernizácii učební: jazyková učebňa, učebňa chémie, učebňa fyziky, učebňa hudobnej výchovy, počítačové učebne, školská knižnica,
- Rekonštrukciu a obnovu ZUŠ a rozšírenie kapacít ZUŠ realizáciou nadstavby
- Modernizáciu a zlepšenie materiálno-technického vybavenia budov a areálov materských škôl
- Zvýšenie energetickej hospodárnosti budov materských škôl

Program rozvoja mesta

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
3.1.1	Spracovať audit MTZ mestských budov a areálov	2016	MsÚ	MR
3.1.2	Spracovať energetický audit ZŠ a MŠ	2016	MsÚ	MR
3.1.3	Modernizovať učebne ZŠ AS	2017	MsÚ, ZŠ AS	IROP ŠC 2.2.2, MR
3.1.4	Pripraviť projektovú dokumentáciu rekonštrukcie vnútorných priestorov a rozvodov inžinierskych sietí v ZŠ AS	2016+	MsÚ	MR
3.1.5	Rekonštruovať a obnoviť ZUŠ	2018	MsÚ, ZUŠ	IROP ŠC 2.2.1, MR
3.1.6	Modernizovať a zlepšiť MTZ MŠ	2017	MsÚ, MŠ	IROP ŠC 2.2.1, MR
3.1.7	Zvýšiť energetickú hospodárnosť MŠ	2018	MsÚ, MŠ	IROP ŠC 2.2.1, MR

Merateľné ukazovatele:

1. Spracovaný audit MTZ budov a areálov ZŠ a MŠ
2. Spracovaný energetický audit ZŠ a MŠ
3. Počet zrekonštruovaných a zmodernizovaných učební ZŠ AS
4. Investičný náklad rekonštrukcie učební ZŠ AS
5. Investičný náklad rekonštrukcie ZUŠ
6. Investičný náklad modernizácie a zlepšenia MTZ MŠ ul. SNP
7. Investičný náklad modernizácie a zlepšenia MTZ MŠ ul. J. Cikkera
8. Investičný náklad na zvýšenie energetickej hospodárnosti MŠ ul. J. Cikkera
9. % zníženia prevádzkových nákladov na vykurovanie v MŠ ul. SNP
10. % zníženia prevádzkových nákladov na vykurovanie v MŠ ul. J. Cikkera

Opatrenie 3.2: Inovovanie výchovno-vzdelávacieho procesu

Aktivity zamerané na:

- inováciu vzdelávacích programov a foriem a metód vzdelávania so zameraním na zvýšenie kompetencií žiakov potrebných pre prispôsobenie vzdelávania požiadavkám trhu práce (napr. jazykové, IKT zručnosti, finančná gramotnosť vrátane zručností na podnikanie, rozvoj kreativity),
- zapájanie sa do rozvojových projektov MŠ SR,
- zapájanie sa do medzinárodných projektov,
- vytvorenie, resp. inovovanie programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov,
- vytváranie partnerstiev medzi školami a záujmovými združeniami, MsKS,
- podporu aktivít na upevňovanie národného povedomia a tradicionalizmu,
- rozvíjanie spolupráce so školou v partnerských mestách (Příbyslav).

Program rozvoja mesta

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
3.2.1	Inovovať vzdelávací program ZŠ AS	2016	ZŠ AS	vlastné
3.2.2	Inovovať vzdelávanie pedagogických zamestnancov	2016	ZŠ AS, ZUŠ, MŠ ul. SNP, MŠ ul. JC	vlastné
3.2.3	Zapojiť sa do rozvojových projektov MŠ SR	2016+	ZŠ AS	vlastné
3.2.4	Zapojiť sa do medzinárodných projektov	2016+	ZŠ AS, ZUŠ	Komunitárne programy spolupráce
3.2.5	Vytvárať nové partnerstvá	2016+	ZŠ AS, ZUŠ, MŠ ul. SNP, MŠ ul. JC	vlastné
3.2.6	Realizovať spoločné aktivity so školami v partnerských mestách	2016+	MsÚ, ZŠ, ZUŠ, MŠ	Komunitárne programy, MR

Merateľné ukazovatele:

1. Inovovaný vzdelávací program ZŠ AS
2. Inovované vzdelávacie programy pedagogických zamestnancov ZŠ, MŠ
3. Počet projektov MŠ SR, do ktorých je ZŠ AS zapojená
4. Počet medzinárodných projektov, do ktorých sú školy zapojené
5. Počet novovytvorených partnerstiev
6. Počet spoločných aktivít v rámci partnerských vzťahov mesta

Opatrenie 3.3: Udržiavanie kvality poskytovaných sociálnych služieb

Aktivity zamerané na:

- Udržanie súčasnej kvality poskytovaných služieb Domova pre seniorov ako moderného komplexu s potrebnými službami a možnosťami aktívneho a plnohodnotného trávenia voľného času seniorov
- Skvalitňovanie sociálneho poradenstva pre seniorov, ktorí majú záujem o poskytovanie sociálnych služieb Domova pre seniorov
- Monitoring kvality poskytovaných pobytových sociálnych služieb
- Realizáciu II. etapy Domova pre seniorov (*II. etapa = realizácia nového poschodia nad existujúcim prízemným krídlom, t.j. rozšírenie kapacity DS*)
-

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
3.3.1	Rozširovať sociálne poradenstvo pre seniorov	2016+	MsÚ	MR
3.3.2	Realizovať monitoring kvality poskytovaných sociálnych služieb v Domove pre seniorov	2016+	MsÚ	MR
3.3.3	Zaviest' štandardy kvality	2016+	MsÚ	MR

Program rozvoja mesta

	poskytovaných sociálnych služieb			
3.3.4	Pripraviť projektovú dokumentáciu II. etapy Domova seniorov	2017+	MsÚ	MR
3.3.5	Realizovať II. Etapu Domova pre seniorov	2018+	MsÚ	MR, ŠR

Merateľné ukazovatele:

1. Počet osôb ročne, ktorým bola poskytnutá pobytová sociálna služba v Domove pre seniorov
2. Počet osôb ročne, ktorým bola poskytnutá sociálna služba v dennom stacionári
3. Počet osôb ročne, ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo
4. Počet vrátených vyplnených dotazníkov ako spätných väzieb monitoringu kvality poskytovaných sociálnych služieb ročne
5. Projektová dokumentácia II. etapy Domova pre seniorov vypracovaná
6. Náklady na II. etapu Domova pre seniorov

Opatrenie 3.4: Zvyšovanie rozsahu komunitných (pobytových aj terénnych) sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb stanovené na roky 2015 - 2020 a Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike kladú na oblasť sociálnych služieb nové úlohy spojené najmä s prípravou na proces deinštitucionalizácie, kde sa javí najlepšia alternatíva k poskytovaným inštitucionálnym službám poskytovanie komunitných služieb. Komunitné služby budú zamerané na štyri odlišné kategórie prijímateľov:

- zdravotne postihnuté osoby
- seniori
- deti
- duševne chorí

Aktivity zamerané na:

- Rozširovanie sociálneho poradenstva
- Aktualizáciu Komunitného plánu sociálnych služieb
- Zriadenie niektorých ďalších komunitných sociálnych služieb (sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, podporné služby)
- Vybudovanie komunitného centra a denného centra pre seniorov, vytvorenie materiálne - technických podmienok pre ich fungovanie
- Nájomné bývanie, kde sa vykonáva dohľad
- Zvýšenie počtu terénnych sociálnych pracovníkov
- Rozvoj dobrovoľníctva v oblasti poskytovaných sociálnych služieb

Program rozvoja mesta

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
3.4.1	Vypracovať analýzu dopytu po komunitných sociálnych službách	2016	MsÚ	MR
3.4.2	Aktualizovať Komunitný plán sociálnych služieb	2016	MsÚ	MR
3.4.3	Zriadiť vybrané komunitné sociálne služby na základe analýzy	2017+	MsÚ	MR, ŠR, FSR
3.4.4	Zazmluvniť vybrané sociálne služby (Např.: komunitné centrum, integračné centrum, nocľaháreň, útulok, nízkoprahové denné centrum, domov na polceste, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu ap.)	2016+	MsÚ	MR, ŠR, iné verejné rozpočty
3.4.6	Vybudovať komunitné centrum a denné centrum pre seniorov	2016+	MsÚ	MR, ŠR
3.4.7	Prípraviť zriadenie komunitnej sociálnej služby nájomného bývania pre seniorov, kde sa vykonáva dohľad	2017+	MsÚ	MR, ŠR
3.4.8	Zvýšiť počet terénnych sociálnych pracovníkov	2016+	MsÚ	MR, ŠR
3.4.9	Rozvíjať dobrovoľnícku prácu v oblasti sociálnych služieb	2016+	MsÚ	MR

Merateľné ukazovatele:

1. Analýza dopytu po komunitných sociálnych službách realizovaná
2. Aktualizovaný komunitný plán sociálnych služieb
3. Počet zavedených nových komunitných sociálnych služieb
4. Vybudovanie komunitného centra a denného centra pre seniorov, vytvorenie materiálne - technických podmienok pre ich fungovanie
5. Počet klientov, ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo ročne
6. Počet osôb ročne, ktorým bola poskytnutá opatrovateľská služba v domácom prostredí
7. Počet klientov, ktorým bola poskytnutá sociálna služba „Nájomné bývanie pre seniorov, kde sa vykonáva dohľad“ ročne
8. Počet terénnych sociálnych pracovníkov ročne
9. Počet dobrovoľníkov poskytujúcich sociálne služby ročne

Opatrenie 3.5 Podpora zdravia a zdravého spôsobu života obyvateľov mesta

Aktivity zamerané na:

- Zvyšovanie informovanosti obyvateľov o zdravotnej starostlivosti, zdravom životnom štýle, liekoch a zdravotných pomôckach

Program rozvoja mesta

- Podporu programov a projektov proti rôznym druhom závislosti
- Podporu aktivít, zameraných na zdravý životný štýl

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
3.5.1	Poskytovať informácie obyvateľom o zdravotnej starostlivosti, zdravom životnom štýle a zdravotných pomôckach prostredníctvom informačných kanálov mesta	2016+	MsÚ	MR
3.5.2	Podporovať programy a projekty, ktoré slúžia na prevenciu proti rôznym, druhom závislosti	2016+	MsÚ	MR
3.5.3	Podporovať aktivity, zamerané na zdravý životný štýl			

Merateľné ukazovatele:

1. Stredná dĺžka života obyvateľov mesta pri narodení
2. Úmrtnosť obyvateľov mesta podľa najčastejších príčin
3. Práceschopnosť obyvateľov mesta v % ročne
4. Počet informačných aktivít (článkov v Mestských novinách, na web stránke mesta, hlásení v Mestskom rozhlase, video shotov na webe, článkov v iných médiách ap.)
5. Počet podporených programov a projektov ročne
6. Počet podporených aktivít ročne

Opatrenie 3.6 Vytváranie podmienok na rozširovanie a skvalitňovanie obytnej zástavby

Aktivity zamerané na:

- Podporu realizácie ďalšej zástavby
- Budovanie základnej infraštruktúry, prístupových komunikácií, technickej infraštruktúry
- Zvyšovanie kvality sídliskovej infraštruktúry
- Zlepšovanie občianskej vybavenosti
- Podporu obnovy bytových domov
- Zvýšenie informovanosti o podmienkach pre IBV

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
3.6.1	Podporovať realizáciu zástavby formou hromadnej a individuálnej bytovej zástavby	2016+	MsÚ	MR, ŠFRB
3.6.2	Podporovať novú výstavbu vybudovaním základnej infraštruktúry, prístupových	2016+	MsÚ	MR, ŠR

Program rozvoja mesta

	komunikácií a technickej infraštruktúry			
3.6.3	Zvyšovať kvalitu sídliskovej infraštruktúry s dôrazom na dostatok trávnatých plôch a zelene, tvorbu sídliskových mini parkov, oddychových plôch a detských ihrísk	2016+	MsÚ	MR, IROP 4.3
3.6.4	Územne pripraviť a projektovo zabezpečiť realizáciu prevádzok občianskej vybavenosti v jednotlivých mestských častiach	2016+	MsÚ	MR
3.6.5	Podporovať vlastníkov bytov pri obnove bytových domov	2016+	MsÚ	MR, ŠR
3.6.6	Informovať obyvateľov o podmienkach novej individuálnej bytovej výstavby	2016+	MsÚ	MR
3.6.7	Vytvoriť mestskú triedu na ulici SNP s výraznými pešími ťahmi a ako nástupnú pešiu trasu do kúpeľného areálu vrátane riešenia cyklistickej dopravy	2016+	MsÚ	MR, ŠR, IROP 4.3

Merateľné ukazovatele:

1. Počet novo postavených bytov ročne
2. Náklady na budovanie základnej infraštruktúry, prístupových komunikácií a technickej infraštruktúry ročne
3. Náklady na budovanie občianskej vybavenosti ročne
4. Počet detských ihrísk v meste

SC4 MESTO ZODPOVEDNÉ VOČI ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU

Opatrenie 4.1: Zvyšovanie kvality dopravnej a technickej infraštruktúry

Aktivity zamerané na:

- Zvyšovanie kvality a rozširovanie cestnej siete
- Zvyšovanie bezpečnosti budovaním kruhových objazdov
- Postupnú implementáciu parkovacej politiky mesta
- Rekonštrukciu siete ciest, chodníkov a spevnených plôch
- Získanie kompenzácie za nepriaznivé vplyvy prevádzky letiska na obyvateľov
- Dobudovanie a rekonštrukciu vodovodu a verejnej kanalizácie
- Aktualizáciu energetickej politiky mesta s dôrazom na nízko uhlíkové opatrenia
- Zníženie spotreby elektrickej energie verejného osvetlenia
- Zvyšovanie penetrácie širokopásmového pripojenia v meste

Program rozvoja mesta

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
4.1.1	Presadzovať napojenie rýchlostnej komunikácie R2 na rýchlostnú komunikáciu R1 mimo katastrálneho územia mesta alternatíva Južný obchvat mesta Zvolen	2016+	MsÚ, MDPT SR, NDS	ŠR, EŠIF
4.1.2	Podporovať rekonštrukciu cesty I69 v úseku Kováčová-Sliač-Banská Bystrica	2016+	MsÚ, SSC	ŠR, EŠIF
4.1.3	Postupne pripravovať cestný obchvat mesta južnou hranicou intravilánu mesta v zmysle ÚPD v spolupráci s BBSK	2016+	MsÚ, SSC	MR, ŠR, R BBSK
4.1.4	Vybudovať kruhový objazd na križovatke tr. SNP, ul. ČSA, Letecká	2017	MsÚ, SSC	MR, ŠR
4.1.5	Vybudovať kruhový objazd na križovatke tr. SNP a ul. Š. Záhorského, ul. Na dolinke	2018	MsÚ, SSC	MR, ŠR
4.1.6	Postupne rekonštruovať miestne a prístupové komunikácie s dôrazom na spevnenie podložia, odstránenie systémových a líniových závad a pokládku nového povrchu vozovky	2016+	MsÚ	MR
4.1.7	Rekonštruovať chodníky a príslušenstvo na križovatke ul. SNP a ul. ČSA	2016+	MsÚ	MR, ŠR
4.1.8	Vybudovať cesty a spevnené plochy na IBV Juh	2016+	MsÚ	MR, ŠR
4.1.9	Revitalizovať mestskú zónu na ul. Leteckej	2016+	MsÚ	MR, ŠR
4.1.10	Vybudovať dopravné plochy na IBV Trebuľa	2016+	MsÚ	MR, ŠR
4.1.11	Vybudovať dopravné plochy v MČ Hájniky	2016+	MsÚ	MR, ŠR
4.1.12	Realizovať zvislé a vodorovné značenie v lokalite Na brázdach	2016+	MsÚ	MR, ŠR
4.1.13	Udržiavať a rekonštruovať sieť chodníkov v meste bezbariérovým prístupom	2016+	MsÚ	MR
4.1.14	Presadiť realizáciu mimoúrovňového prechodu cez železničnú trať pri železničnej stanici	2016+	MsÚ	ŠR
4.1.15	Realizovať úpravu predstaničného priestoru	2016+	MsÚ	ŠR
4.1.16	Iniciovať spracovanie návrhu Zákona o zmiernení nepriaznivých vplyvov a kompenzácii prevádzky letísk na obyvateľov	2016+	MsÚ	MR

Program rozvoja mesta

	Aktivita	Termín	Zodpove dnosť	Zdroje financovania
4.1.17	V spolupráci s OU Kováčová presadiť realizáciu výstavby nového vodovodného potrubia DN 20 z vodojemu Kováčová v MČ Trebuľa	2016+	MsÚ	ŠR, STVS BB
4.1.18	Dobudovať verejnú kanalizáciu v meste a v MČ Trebuľa	2016+	MsÚ	ŠR, STVS BB, súkromné zdroje
4.1.19	Rekonštruovať verejnú kanalizáciu v MČ Hájniky, ul. ČSA	2016+	MsÚ	ŠR, STVS BB
4.1.20	Pripraviť a realizovať verejnú kanalizáciu v MČ Sampor	2018+	MsÚ	ŠR, STVS BB
4.1.21	Vybudovať verejnú kanalizáciu na Továrenskej a Mlynskej ulici	2017+	MsÚ	ŠR, STVS BB
4.1.22	Vybudovať verejnú kanalizáciu na Novej ulici	2017+	MsÚ	ŠR, STVS BB
4.1.23	Aktualizovať energetickú politiku mesta s dôrazom na nízko uhlíkové opatrenia	2016+	MsÚ	MR, OP KZP 4.4.1
4.1.24	Realizovať projekt na zníženie spotreby verejného osvetlenia v meste	2016+	MsÚ	MR
4.1.25	V spolupráci so súkromným sektorom zaviesť širokopásmové pripojenie na internet (optická sieť) v meste	2016+	MsÚ	Súkromné zdroje
4.1.26	Podporovať projekty výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie okrem malých vodných elektrární na Hrone	2016+	MsÚ	OP KZP 4.1.1
4.1.27	Riešiť dopravné napojenie lokality Ležiak (<i>poľnohospodárska výroba, chov koní</i>) z cestného obchvatu južnou hranicou intravilánu mesta v zmysle ÚPD v spolupráci s BBSK	2017+	MsÚ	MR, ŠR

Merateľné ukazovatele:

1. Investičný náklad na rekonštrukciu miestnych komunikácií ročne
2. Investičný náklad na rekonštrukciu siete chodníkov ročne
3. Náklady na implementáciu parkovacej politiky mesta ročne
4. Investičné náklady na dobudovanie a rekonštrukciu vodovodu a verejnej kanalizácie ročne
5. Prevádzkové náklady na verejné osvetlenie ročne
6. Počet pripojených domácností na optickú sieť ročne

Program rozvoja mesta

Opatrenie 4.2: Zlepšovanie prírodného a životného prostredia mesta

Aktivity zamerané na:

- Vypracovanie čiastkovej politiky v oblasti ŽP, generelu zelene, pasportizácie reklamných plôch v meste, štúdie zraniteľnosti mesta voči dopadom klimatických zmien
- Aktualizáciu programu odpadového hospodárstva
- Osvetové a informačné aktivity pre obyvateľov mesta v oblasti ŽP
- Podporu súťaží a iných aktivít na zvýšenie environmentálneho povedomia mládeže aj dospelých obyvateľov
- Revitalizáciu verejných parkov a realizáciu novej výsadby okrasných drevín a kvetov
- Zefektívnenie systému zberu zeleného odpadu
- Monitoring a zneškodňovanie nelegálnych skládok odpadu
- Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych situácií ovplyvnených zmenou klímy

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
4.2.1	Vypracovať Konceptiu starostlivosti o prírodné a životné prostredie v meste	2016+	MsÚ	MR
4.2.2	Spracovať generel zelene v meste	2016	MsÚ	MR
4.2.3	Aktualizovať program odpadového hospodárstva v súlade so všeobecnými predpismi	2017	MsÚ	MR
4.2.4	Spracovať pasportizáciu reklamných plôch v meste	2016	MsÚ	MR
4.2.5	Zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľov mesta cez informačné kanály mesta	2016+	MsÚ	MR
4.2.6	Podporovať aktívne zapojenie obyvateľov do celoštátnych akcií ako Deň Zeme, Deň bez áut, Týždeň mobility ap.	2016+	MsÚ	MR
4.2.7	Podporovať súťaže a iné aktivity zamerané na ochranu životného prostredia	2016+	MsÚ	MR
4.2.8	Podporovať vybudovanie EKO Parku a podobných aktivít s cieľom posilnenia environmentálneho povedomia mládeže	2016+	MsÚ	MR
4.2.9	Revitalizovať verejné parky a realizovať výsadbu okrasných drevín, rastlín a kvetov v meste	2016+	MsÚ	MR
4.2.10	Zefektívniť systém zberu zeleného odpadu	2016	MsÚ	MR
4.2.11	Zamedzovať vzniku nových záťaží	2016+	MsÚ	MR

Program rozvoja mesta

	a zneškodňovať nelegálne skládky odpadu			
	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
4.2.12	Podporovať a presadzovať „Nulový reklamný smog“ v meste	2016+	MsÚ	MR
4.2.13	Podporovať realizáciu preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami (na rieke Hron, mimo rieku Hron, zádržné opatrenia)	2016+	MsÚ, SPSH	ŠR, OP KŽP 2.1.1
4.2.14	Spracovať štúdiu zraniteľnosti mesta a posilniť pripravenosť na mimoriadne situácie ovplyvnené klimatickými zmenami	2016+	MsÚ	MR, OP KŽP 3.1.1
4.2.15	Zlepšiť starostlivosť o sprievodnú zeleň Vlčieho a Sielnického potoka	2016+	MsÚ	MR, ŠR

Merateľné ukazovatele:

1. Produkcia emisií tuhých znečisťujúcich látok v okrese ročne
2. Produkcia emisií vybraných znečisťujúcich látok v okrese ročne
3. Náklady na opatrenia na ochranu pred povodňami ročne
4. Koncepcia starostlivosti o prírodné a životné prostredie v meste spracovaná
5. Generel zelene v meste spracovaný
6. Aktualizácia program odpadového hospodárstva spracovaná
7. Pasportizácia reklamných plôch v meste spracovaná
8. Štúdiá zraniteľnosti mesta v dôsledku klimatických zmien spracovaná
9. Počet informačných a osvetových aktivít v mestskom časopise, na web stránke mesta, v mestskom rozhlase
10. Počet súťaží a iných aktivít zameraných na ochranu životného prostredia
11. Počet obyvateľov zapojených do celoštátnych akcií
12. Investičný náklad na revitalizáciu mestských parkov ročne
13. Náklady na výsadbu okrasných drevín, rastlín a kvetov ročne
14. Náklady na zber zeleného odpadu ročne
15. Počet zneškodnených nelegálnych skládok odpadu ročne
16. Plocha monitorovaných environmentálnych záťaží
17. Počet aktívnych reklamných plôch v meste ročne

SC5 MESTO KULTÚRY, ŠPORTU A ODDYCHU

Opatrenie 5.1 Udržiavanie a zvyšovanie kvality kultúrnej infraštruktúry

Aktivity zamerané na:

- Rekonštrukciu kina Hron
- Vytvorenie podmienok vhodných na rozvoj kultúrnej a kreatívnej ekonomiky
- Úpravy priestorov pri kultúrnych pamiatkach
- Udržiavanie dobrého stavu kultúrnych artefaktov
- Podporu obnovy a revitalizácie kultúrnych pamiatok v meste

Program rozvoja mesta

- Vytvorenie expozície Andreja Sládkoviča

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
5.1.1	Zrekonštruovať kino Hron a vytvoriť kultúrny stánok s priaznivým prostredím pre rozvoj kreatívnej a kultúrnej ekonomiky	2016+	MsÚ, MsKS	MR, IROP 3.1
5.1.2	Dokončiť úpravy priestorov mestského parku ul. ČSA a areálu kostola sv. Mikuláša	2016+	MsÚ	MR, RKC
5.1.3	Udržiavať pamätne tabule, pamätníky, vojnové hroby, hroby významných osobností v dobrom stave	2016+	MsÚ	MR
5.1.4	Podporiť obnovu a revitalizáciu kultúrnych pamiatkových objektov: objekty Kúpeľov s areálom (LD Palace, LD Detva, LD Slovensko, kúpeľný park, liečebný prameň, altánok, kaplnka sv. Hildegardy, pomník SNP), kostol sv. Mikuláša, Bezeghovský kaštieľ so záhradou atď.	2016+	MsÚ	ŠR, súkromné zdroje
5.1.5	Vytvoriť trvalú expozíciu o živote a diele Andreja Sládkoviča a jeho pôsobení na Sliachi	2017	MsKS	MR, grantová schéma MK SR
5.1.6	Projektovo zabezpečiť prípravu a realizáciu revitalizácie nevyužívaných objektov kotolní (napr. : ul. Rybárska, ul. Na Brázdach) na kultúrno-komunitné centrá	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.1.7	Projektovo pripraviť a realizovať vytvorenie kreatívneho inkubátora v priestoroch Domu služieb	2016+	MsÚ	MR, IROP 3.1

Merateľné ukazovatele:

1. Rekonštrukcia kina Hron zrealizovaná
2. Náklady na udržiavanie kultúrnych artefaktov ročne
3. Náklady na obnovu a revitalizáciu kultúrnych pamiatok ročne
4. Expozícia Andreja Sládkoviča vytvorená
5. Projekty na rekonštrukciu nevyužívaných objektov kotolní pripravené
6. Rekonštrukcia nevyužívaných objektov kotolní zrealizovaná
7. Kreatívny inkubátor v priestoroch Domu služieb vytvorený

Program rozvoja mesta

Opatrenie 5.2 Bohatá ponuka a vysoká kvalita kultúrnych podujatí

Aktivity zamerané na:

- Koordináciu spolupráce kultúrnych operátorov
- Propagáciu kultúrnych podujatí
- Organizovanie tradičných kultúrnych podujatí
- Dokončenie elektronizácie Mestskej knižnice
- Podporu aktivít pre rozvoj kreatívnej a kultúrnej ekonomiky

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
5.2.1	Koordinovať spoluprácu poskytovateľov služieb v kultúrnej oblasti	2016+	MsKS	MR
5.2.2	Propagovať kultúrne podujatia využitím informačných kanálov mesta	2016+	MsKS	MR, súkromné zdroje
5.2.3	Pravidelne organizovať tradičné kultúrne podujatia ako Dni mesta, Sliačske kultúrne leto, Mestský ples, Karneval masiek, Deň matiek, Cesta rozprávkovým lesom, Šarkaniáda, Sliačske Vianoce ad'.	2016+	MsÚ	MR
5.2.4	Dokončiť elektronizáciu Mestskej knižnice	2016+	MsKS	MR, dotačná schéma MK SR
5.2.5	Využívať priestory obradnej siene MsÚ na kultúrne podujatia (koncerty, výstavy ap.)	2016+	MsKS	MR
5.2.6	Organizovať besedy so známymi osobnosťami verejného života	2016+	MsKS	MR
5.2.7	Vytvárať priaznivé prostredie pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií v kultúrnom a kreatívnom priemysle	2016+	MsKS	MR, IROP 3.1

Merateľné ukazovatele:

1. Počet návštevníkov na kultúrnych podujatiach ročne
2. Počet zorganizovaných kultúrnych podujatí v meste (vrátane besied s osobnosťami) ročne
3. Počet kultúrnych podujatí v obradnej sieni MsÚ ročne
4. Počet novovzniknutých subjektov typu „start-up“ v kultúrnom a kreatívnom priemysle ročne
5. Ročný obrat start-up subjektov, pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle v meste ročne

Program rozvoja mesta

6. Počet propagačných aktivít o kultúre (článkov v Mestských novinách, na web stránke mesta, hlásení v mestskom rozhlase, video shotov na webe, článkov v iných médiách ap.) ročne

Opatrenie 5.3 Zlepšovanie infraštruktúry pre šport, rekreáciu a oddych

Aktivity zamerané na:

- Vybudovanie krytej ľadovej plochy
- Modernizáciu vše športového areálu Rybáre
- Podporu budovania ihrísk pre menej tradičné športy
- Vytváranie podmienok pre športové aktivity obyvateľov so zdravotným postihnutím

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
5.3.1	Vytvoriť podmienky pre vybudovanie krytej ľadovej plochy	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.3.2	Projektovo pripraviť modernizáciu všešportového areálu Rybáre	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.3.3	Podporovať budovanie ihrísk pre menej tradičné športy (skateboard, pentague ap.)	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.3.4	Podporiť a realizovať pokračovanie projektu „Rodinná cestička“	2016+	MsÚ	MR, R BBSK, IROP 4.3
5.3.5	Realizovať projekt vybudovania cyklocesty Sliach-Kováčová-Sielnica	2016+	MsÚ	MR, R BBSK, IROP 4.3
5.3.6	Zvyšovať kvalitu cyklo-infraštruktúry najmä vytváraním podmienok na bezpečné parkovanie bicyklov	2016+	MsÚ	MR, R BBSK, IROP 4.3
5.3.7	Podporovať vytvorenie podmienok na chov koní s možnosťou ich využitia pre jazdecký šport	2016+	MsÚ	Súkromné zdroje
5.3.8	Vytvárať podmienky pre šport pre obyvateľov so zdravotným postihnutím	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.3.9	Územne a projektovo pripraviť riešenie využitia nábrežia rieky Hron ako rekreačno-relaxačnú zónu	2016+	MsÚ	MR
5.3.10	Projektovo pripraviť Rekonštrukciu športovej haly na ul. Pionierskej	2017+	MsÚ	MR, súkromné zdroje

Program rozvoja mesta

Merateľné ukazovatele:

1. Počet obyvateľov - členov športových klubov v štruktúre podľa jednotlivých druhov športov ročne
2. Pokračovanie projektu „Rodinná cestička“ zrealizované
3. Počet km nových cyklo-ciest a cyklo-chodníkov ročne
4. Počet nových miest na parkovanie bicyklov ročne
5. Počet chovaných koní na jazdecký šport ročne
6. Projekt využitia nábrežia rieky Hron pripravený
7. Projekt rekonštrukcie športovej haly na ul. Pionierskej pripravený
8. Krytá ľadová plocha vybudovaná

Opatrenie 5.4 Podpora aktivít pre šport, rekreáciu a oddych

Aktivity zamerané na:

- Vypracovanie čiastkovej politiky mesta pre rozvoj športu
- Podporu športu pre všetkých
- Podporu športových klubov a MVO
- Podporu športovcov - reprezentantov mesta
- Podporu tradičných športových podujatí
- Prezentáciu a popularizáciu výsledkov športových podujatí

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
5.4.1	Vypracovať politiku mesta pre rozvoj športu	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.4.2	Podporovať športové kluby a neziskové organizácie pôsobiace v oblasti športu v meste	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.4.3	Podporovať športové aktivity pre všetkých	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.4.4	Podporovať športovcov, ktorí reprezentujú mesto	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.4.5	Podporovať tradičné športové podujatia (Turnaj o putovný pohár SNP, Športový deň pre deti, Detská olympiáda, Tenisový turnaj o pohár primátora mesta, ad'.)	2016+	MsÚ	MR, súkromné zdroje
5.4.6	Prezentovať a popularizovať výsledky športových podujatí cez mestské informačné kanály	2016+	MsÚ	MR

Merateľné ukazovatele:

1. Politika mesta pre oblasť športu vypracovaná
2. Náklady na podporu športu ročne v členení: športové aktivity pre všetkých, tradičné športové podujatia, športové kluby, športovci - reprezentanti mesta
3. Počet športových podujatí v meste ročne

Program rozvoja mesta

4. Počet podporených tradičných športových podujatí v meste ročne
5. Počet športovcov - reprezentantov mesta
6. Počet informačných a propagačných aktivít o športe (článkov v Mestských novinách, na web stránke mesta, hlásení v mestskom rozhlase, video shotov na webe, článkov v iných médiách ap.) ročne

15 REALIZAČNÁ ČASŤ

Za implementáciu Programu rozvoja mesta nesú politickú zodpovednosť voči občanom mesta zvolení zástupcovia mesta - primátor a poslanci Mestského zastupiteľstva. Za realizáciu jednotlivých aktivít opatrení je priamo zodpovedný výkonný orgán mesta - Mestský úrad. Odborní pracovníci mesta pripravujú podklady na realizáciu jednotlivých aktivít na rozhodnutie primátorovi mesta v súlade s časovým plánom implementácie PRM.

Pri realizácii rozvojového plánu je mesto v rôznych pozíciách/roliach. Aktivitu môže byť priamo realizovať, alebo iniciovať, alebo zadať externému subjektu, alebo sa podieľať na realizácii v spolupráci s partnerom z verejného, súkromného alebo neziskového sektoru. Pri realizácii jednotlivých aktivít PRM môže teda mesto:

- Priamo realizovať celú aktivitu
- Realizovať aktivitu v spolupráci s partnerom z verejného sektoru (napr. samosprávnym krajom)
- Realizovať aktivitu v spolupráci s partnerom zo súkromného sektoru (PPP projekt)
- Zadať aktivitu externému subjektu (súkromnej firme, mimovládnej organizácii, športovému klubu ap.)
- Iniciovať realizáciu aktivity (najmä ak to nie je v pôsobnosti mesta)
- Vytvoriť podmienky na realizáciu aktivity

Pri implementácii rozvojového plánu mesta je odporúčané dodržiavať nasledovné princípy dobrého spravovania:

- **Zodpovednosť** - rozhodovanie nestranne, vo verejnom záujme, v prospech obyvateľov mesta založené na morálne integrovanom správaní; dodržiavanie etických princípov prijatie zodpovednosti za svoje rozhodnutia; dodržiavanie všeobecne platných predpisov
- **Transparentnosť** - prehľadné, zrozumiteľné rozhodovanie, postavené na verejne známych kritériách; nulová tolerancia voči klientelizmu a korupcii; slobodný tok a dostatok informácií, ktoré sú prístupné všetkým, ktorých sa týkajú
- **Participácia** - zabezpečenie účasti v procese realizácie PRM tým, ktorý majú priamy vplyv na implementáciu rozhodnutia a umožnenie účasti tých, ktorí majú záujem a chcú byť zainteresovaní
- **Efektívnosť** - realizácia jednotlivých aktivít PRM tak, aby výsledky a výstupy boli dosiahnuté s optimálnym využitím zdrojov

Program rozvoja mesta

- **Účinnosť** - realizovať tie riešenia, ktoré odstraňujú problém, využívajú príležitosť alebo uspokojujú potrebu

MONITORING A HODNOTENIE

Realizáciu rozvojového plánu mesta je nutné podľa zákona (par. 12 ods. a. a b. Zákona 539/2006 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja) pravidelne monitorovať a vyhodnocovať. Monitorovanie a hodnotenie je priebežný proces, ktorý porovnáva plán so skutočnosťou (ako sa jednotlivé opatrenia a aktivity PRM implementujú) a vyhodnocuje ho. Zákon nepredpisuje ako často je potrebné monitorovať rozvojový plán mesta, ale pre menšie mestá je vhodný nasledovný systém:

- Prednosta MsÚ min. 1x štvrťročne
- Primátor mesta min. 1x polročne
- Mestské zastupiteľstvo min. 1x ročne

Pre každú úroveň by mala byť spracovaná monitorovacia správa, ktorá hodnotí vecné a časové napĺňanie jednotlivých aktivít, merateľné ukazovatele a zmeny, ktoré sa udiali vo vnútornom a vonkajšom prostredí mesta, ktoré by mohli ovplyvniť realizáciu jednotlivých aktivít.

Monitorovacia správa má nasledujúcu štruktúru:

1. Predmet monitoringu - špecifický cieľ, opatrenie, aktivita, relevantné ukazovatele
2. Hodnotenie: popis priebežného stavu aktivity (začaté/nezačaté, čiastočne zrealizované..., neaktuálne - uviesť dôvod ap.)
3. Popis zmien (ak nejaké nastali), ktoré môžu mať vplyv na splnenie aktivity a referenčné podklady (napr. Aktualizácia Zákona)
4. Zoznam pripomienok k realizácii PRM od odborných pracovníkov MsÚ, poslancov MsZ, inštitúcii a obyvateľov mesta
5. Návrh korekcií, doplnkov či zmien PRM

Na rokovanie Mestského zastupiteľstva spracuje Mestský úrad podrobnú správu o plnení PRM najlepšie do 31. mája teda v rovnakom čase, ako sa zasiela na Úrad BBSK.

Správu o plnení PRM zasiela mesto v súlade so Zákomom (par. 12 ods. 2 Zákona 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja) každoročne v termíne do 31. mája Banskobystrickému samosprávnemu kraju.

V strednodobom horizonte 3 až 4 rokov je potrebné spracovať hodnotenie dopadov realizovaných projektov - aktivít PRM, či nastala predpokladaná zmena a v akom rozsahu. Takéto hodnotenie je podkladom pre aktualizáciu rozvojového plánu mesta resp. prípravu nového PRM.

Program rozvoja mesta

AKTUALIZÁCIA PROGRAMU ROZVOJA MESTA

Program rozvoja mesta je strategický dokument, ktorý podlieha zmenám vo vnútornom aj vonkajšom prostredí. S odstupom času so zmenou poznania, alebo objavením sa nových inovácií je potrebné definované ciele, opatrenia a aktivity prehodnotiť a teda aktualizovať rozvojový plán mesta. Aktualizácia PRM je teda súvislý proces prehodnocovania definovaných cieľov, opatrení a aktivít z pohľadu zmeneného vnútorného aj vonkajšieho prostredia. V rámci tohto procesu je potrebné sledovať zmeny v legislatíve, v teórii, skúsenosti iných miest doma aj v zahraničí a diskutovať o korekciách definovaných cieľov. Takisto je potrebné sledovať nové príležitosti pre rozvojové projekty mesta, výzvy riadiacich orgánov na Slovensku aj v zahraničí (napr.: komunitárne programy EÚ). Pri objavení sa nových technológií je potrebné sa pýtať, či daný projekt/aktivitu nie je možné realizovať s menšími finančnými nákladmi a teda sledovať princíp efektívnosti dobrého spravovania mesta.

Aktualizácia PRM je žiaduca v nasledovných prípadoch:

- Po objavení sa nového podnetu (od poslancov, obyvateľov mesta, inštitúcie ap.), ktorý jednoznačne vylepšuje definované opatrenia a aktivity
- Po zmene legislatívy, ktorá má priamy dopad na implementáciu PRM
- Po objavení sa novej príležitosti (ktorá nebola vopred známa) uchádzať sa o dodatočné finančné zdroje na realizáciu aktivít PRM
- Po zistení/získaní nových skúseností s podobnými projektmi, ako sú pripravené na realizáciu v PRM
- Po objavení sa nových teoretických poznatkov/technológií, ktoré majú priamy dopad na realizáciu aktivít PRM
- Po schválení zmeny v územnom pláne mesta
- Po aktualizácii strategického dokumentu vyššej úrovne pri takých zmenách, ktoré majú priamy dopad na realizáciu opatrení a aktivít PRM

KOMUNIKÁCIA

V súlade s princípom otvorenosti / transparentnosti dobrého spravovania mesto má povinnosť informovať o rozvoji mesta a teda aj o realizácii jednotlivých opatrení a aktivít Programu rozvoja mesta. Na tento účel má využiť všetky vhodné komunikačné kanály pre zrozumiteľné, jasné, jednoznačné a efektívne informovanie svojich obyvateľom mesta. Vhodné komunikačné kanály sú:

- Mestské noviny
- Web stránka mesta
- Mestský rozhlas
- Verejné zhromaždenia
- Rokovania Mestského zastupiteľstva
- Mestská televízia
- Informačné tabule na území mesta
- Letáky, skladačky a iné jednorazové informačné materiály
- Zverejňovanie informácií na sociálnych sieťach

Program rozvoja mesta

- Vystúpenia (primátora) v celoštátnych televíznych kanáloch
- Vystúpenia zvolených predstaviteľov mesta pri rôznych spoločenských udalostiach
- Zasielanie SMS/MMS správ
- Vystúpenia pre pozvaných zástupcov jednotlivých skupín obyvateľov (napr. podnikatelia, seniory ap.)

Pri realizácii menších investičných aktivít, ktoré sa priamo dotýkajú obyvateľov mesta v danej lokalite, kde sa investícia bude realizovať je vhodné informovať o pripravovanej investícii dotknutých obyvateľov vopred na verejnom zhromaždení, alebo vhodným informačným materiálom, ktorý bude zverejnený na mieste, kde je možné ho denne zachytiť (napr.: vchodové spoločné priestory v bytových domoch). Najlepšie v štádiu prípravy, kedy obyvatelia môžu ešte vstúpiť do projektu a ovplyvniť konečný stav investície (Např.: pri výstavbe detského ihriska).

Najdôležitejším nástrojom realizácie rozvojových projektov je rozpočet mesta. Preto je dôležité ho správne komunikovať v „užívateľsky priateľskej“ podobe . V zahraničí sa osvedčilo sprístupniť ho v podobe tzv. „rozklikávacieho rozpočtu“ na web stránke mesta. Ide o viacúrovňové grafické informácie o príjmoch a výdavkoch mesta, ktoré je možné „rozklikávať“ do nižších úrovní. Ak sú jednotlivé programy a podprogramy rozpočtové úzko previazané s cieľmi Programu rozvoja mesta, tak systém podáva zrozumiteľný grafický obraz o napĺňaní jednotlivých cieľov, opatreniach a aktivitách PRM. Takto prezentovaný rozpočet mesta musí byť pravidelne aktualizovaný min. na mesačnej báze aby poskytoval pravdivý a aktuálny „obraz“ o finančnom stave mesta a jeho jednotlivých rozvojových projektoch.

AKČNÝ PLÁN 2016

Akčný plán pozostáva z aktivít, ktoré sú jednorazové, majú termín rok 2016 a ich kofinancovanie je obsiahnuté v rozpočte mesta na rok 2016, ďalej z tých, ktoré sú periodické a nie sú viazané na cudzie zdroje, a z tých, ktoré majú termín rok 2016 a sú zabezpečované z iných zdrojov ako z mestského rozpočtu.

V nasledujúcej tabuľke sú vybrané len niektoré aktivity, ktoré majú termín rok 2016, sú jednorazové, alebo sú viazané na cudzie zdroje (EŠIF, súkromné zdroje).

Tab.: Vybrané aktivity Akčného plánu 2016

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
2.1.2	Vypracovať politiku podpory a rozvoja kúpeľného cestovného ruchu	2016	MsÚ, Kúpele Sliač a.s.	MR, Kúpele Sliač, príp. IROP 5.1
2.1.3	Vytvorenie Katalógu služieb cestovného ruchu v spolupráci s a.s. Kúpele Sliač	2016	MsÚ, Kúpele Sliač, a.s.	MR, IROP 2.1

Program rozvoja mesta

	Aktivita	Termín	Zodpovednosť	Zdroje financovania
2.2.3	Zabezpečiť „Srdiečkové trasy“ proti vandalizmu	2016	Kúpele Sliač, a.s.	Kúpele Sliač, a.s.
2.2.8	Vytvoriť a zaviesť nový parkovací systém v areáli kúpeľov	2016	Kúpele Sliač, a.s., MsÚ	Kúpele Sliač a.s., MR
3.1.1	Spracovanie auditu MTZ budov a areálov ZŠ a MŠ	2016	MsÚ	MR
3.1.2	Spracovanie energetického auditu ZŠ a MŠ	2016	MsÚ	MR
3.3.3	Aktualizácia Komunitného plánu sociálnych služieb	2016	MsÚ	MR
3.4.3	Vypracovať analýzu dopytu po komunitných sociálnych službách	2016	MsÚ	MR
4.2.2	Spracovať generel zelene v meste	2016	MsÚ	MR
4.2.4	Spracovať pasportizáciu reklamných plôch v meste	2016	MsÚ	MR
4.2.10	Zefektívniť systém zberu zeleného odpadu	2016	MsÚ	MR

16 FINANČNÁ ČASŤ

Indikatívny finančný plán - rozpočet na realizáciu Programu rozvoja mesta je celkovým prehľadom odhadovaných finančných prostriedkov potrebných na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Finančný plán vychádza z projektovaných rozpočtov existujúcej projektovej dokumentácie pre pripravené investičné aktivity, z odborných odhadov potreby investičných prostriedkov a z odhadu možných finančných zdrojov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovacom období 2014-2020.

Program rozvoja mesta

Tab.: Indikatívny finančný plán spolu

	MR	ŠR	EŠIF	Súkr.	Spolu
SC1 Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto					
Opatrenie 1.1 Modernizácia, zvyšovanie kvality spravovania mesta	25 065	0	0	0	25 065
Opatrenie 1.2: Vytváranie podmienok pre udržanie a vznik nových pracovných príležitostí	0	0	0	0	0
Opatrenie 1.3: Zvyšovanie bezpečnosti v meste	15 000	20 000	0	0	35 000
Súčet	40 065	20 000	0	0	60 065
SC2 Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu					
Opatrenie 2.1: Zlepšovanie podmienok na rozvoj cestovného ruchu (najmä kúpeľno-liečebného) v meste	16 600	0	14 000	8 000	38 600
Opatrenie 2.2: Zvyšovanie kvality infraštruktúry pre rozvoj kúpeľno-liečebného cestovného ruchu	10 500	500 000	0	313 000	823 500
Súčet	27 100	500 000	14 000	321 000	862 100
SC3 Sociálne zodpovedné mesto					
Opatrenie 3.1: Modernizácia školskej infraštruktúry	58 650	87 300	742 050	0	888 000
Opatrenie 3.2: Inovovanie výchovno-vzdelávacieho procesu	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.3: Udržiavanie kvality poskytovaných sociálnych služieb	2 500	0	0	0	2 500
Opatrenie 3.4: Zvyšovanie rozsahu komunitných (pobytových aj terénnych) sociálnych služieb	120 000	980 000	0	0	1 100 000
Opatrenie 3.5 Podpora zdravia a zdravého spôsobu života obyvateľov mesta	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.6 Vytváranie podmienok na rozširovanie a skvalitňovanie obytnej zástavby	420 000	0	0	0	420 000
Súčet	601 150	1 067 300	742 050	0	2 410 500
SC4 Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu					
Opatrenie 4.1: Zvyšovanie kvality dopravnej a technickej infraštruktúry	463 750	1 288 900	1 646 450	0	3 399 100
Opatrenie 4.2: Zlepšovanie prírodného a životného prostredia mesta	237 750	1 500	312 750	0	552 000
Súčet	701 500	1 290 400	1 959 200	0	3 951 100
SC5 Mesto kultúry, športu a oddychu					
Opatrenie 5.1 Udržiavanie a zvyšovanie kvality kultúrnej infraštruktúry	156 000	1 449 000	1 861 500	825 000	4 291 500
Opatrenie 5.2 Bohatá ponuka a vysoká kvalita kultúrnych podujatí	20 000	20 000	85 000	0	125 000
Opatrenie 5.3 Zlepšovanie infraštruktúry pre šport, rekreáciu a oddych	113 000	126 000	1 071 000	450 000	1 760 000
Opatrenie 5.4 Podpora aktivít pre šport, rekreáciu a oddych	91 000	0	0	10 000	101 000
Súčet	380 000	1 595 000	3 017 500	1 285 000	6 277 500
Spolu	1 749 815	4 472 700	5 732 750	1 606 000	13 561 265

Zdroj: MsÚ, odhad

Program rozvoja mesta

Tab.: Indikatívny finančný plán pre roky 2016-2018

	2 016					2 017					2 018				
	MR	ŠR	EŠIF	Súkr.	Spolu	MR	ŠR	EŠIF	Súkr.	Spolu	MR	ŠR	EŠIF	Súkr.	Spolu
SC1 Dobře spravované, moderné a bezpečné mesto															
O 1.1	8 200	0	0	0	8 200	8 354	0	0	0	8 354	8 511	0	0	0	8 511
O 1.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O 1.3	10 000	20 000	0	0	30 000	0	10 000	0	0	10 000	0	0	0	0	0
Súčet	18 200	20 000	0	0	38 200	8 354	10 000	0	0	18 354	8 511	0	0	0	8 511
SC2 Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu															
O 2.1	8 200	0	4 000	8 000	20 200	8 200	0	10 000	0	18 200	200	0	0	0	200
O 2.2	3 500	0	0	56 000	59 500	3 500	500 000	0	231 000	734 500	3 500	0	0	26 000	29 500
Súčet	11 700	0	4 000	64 000	79 700	11 700	500 000	10 000	231 000	752 700	3 700	0	0	26 000	29 700
SC3 Sociálne zodpovedné mesto															
O 3.1	15 000	0	0	0	15 000	11 500	23 000	195 500	0	230 000	32 150	64 300	546 550	0	643 000
O 3.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O 3.3	2 200	0	0	0	2 200	200	0	0	0	200	200	0	0	0	200
O 3.4	20 000	55 000	0	0	75 000	0	10 000	0	0	10 000	100 000	915 000	0	0	1 015 000
O 3.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O 3.6	25 000	30 000	255 000	0	310 000	10 000	0	0	0	10 000	15 000	30 000	255 000	0	300 000
Súčet	62 200	85 000	255 000	0	402 200	21 700	33 000	195 500	0	250 200	147 350	1 009 300	801 550	0	1 958 200
SC4 Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu															
O 4.1	30 000	0	0	0	25 000	183 050	260 500	512 550	0	951 100	250 700	1 028 400	1 133 900	0	2 408 000
O 4.2	42 750	1 500	12 750	0	57 000	87 500	30 000	255 000	0	370 000	122 500	0	0	0	120 000
Súčet	72 750	1 500	12 750	0	82 000	270 550	290 500	767 550	0	1 321 100	373 200	1 028 400	1 133 900	0	2 528 000
SC5 Mesto kultúry, športu a oddychu															
O 5.1	500	200 000	0	100 000	300 500	120 000	719 000	1 861 500	350 000	3 050 500	35 500	530 000	0	375 000	940 500
O 5.2	5 000	0	0	0	5 000	5 000	10 000	0	0	15 000	10 000	10 000	85 000	0	105 000
O 5.3	12 500	5 000	42 500	10 000	70 000	50 500	41 000	348 500	130 000	570 000	50 000	80 000	680 000	310 000	1 120 000
O 5.4	29 000	0	0	3 000	32 000	33 000	0	0	4 000	37 000	29 000	0	0	3 000	32 000
Súčet	47 000	205 000	42 500	113 000	407 500	208 500	770 000	2 210 000	484 000	3 672 500	124 500	620 000	765 000	688 000	2 197 500
Spolu	211 850	311 500	314 250	177 000	1 009 600	520 804	1 603 500	3 183 050	715 000	6 014 854	657 261	2 657 700	2 700 450	714 000	6 721 911

Zdroj: MsÚ, odhad

17 ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV A TABULIEK

Graf: Celkový prírastok/úbytok obyvateľov mesta v rokoch 2009-2014.....	35
Graf: Dosiahnutý stupeň vzdelania obyvateľov mesta Sliač.....	38
Graf: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo okresu Zvolen a Banskobystrického kraja	42
Graf: Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Zvolen a v Banskobystrickom kraji v rokoch 2009-2015.....	43
Graf: Náboženské zloženie obyvateľov mesta Sliač.....	32
Graf: Počet evidovaných nezamestnaných v okrese Zvolen a v SR v rokoch 2009- 2015	42
Graf: Počet obyvateľov mesta Sliač v rokoch 2009 - 2014	31
Graf: Počet obyvateľov podľa pohlavia a veku v roku 2011.....	33
Graf: Počet sobášov v meste Sliač za roky 2012-2014	36
Graf: Počet zomrelých osôb v meste v rokoch 2009-2014	35
Graf: Počet živonarodených osôb v meste v rokoch 2009 - 2014.....	35
Graf: Porovnanie dosiahnutého stupňa vzdelanie obyvateľov mesta Sliač a okresu Zvolen	39

Program rozvoja mesta

Graf: Porovnanie dosiahnutého stupňa vzdelanie obyvateľov okresu Zvolen a SR .	37
Graf: Porovnanie vzdelania mužov a žien okresu Zvolen.....	38
Graf: Veková štruktúra obyvateľov mesta k 31.12.2014.....	34
Graf: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Sliač v percentách	39
Graf: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov okresu Zvolen v percentách	36
Obrázok: Dopravné napojenie mesta Sliač	12
Obrázok: Križovatka ciest I69 (Zvolen - Banská Bystrica) a III06615.....	13
Obrázok: Maľovaná mapa mesta Sliač.....	9
Obrázok: Mapa areálu kúpeľov	67
Tab.: Ambulancie Polikliniky mesta Sliač	53
Tab.: Domový a bytový fond mesta Sliač	47
Tab.: Emisie základných znečisťujúcich látok najväčšieho prevádzkovateľa v okrese v roku 2013	24
Tab.: Emisie základných znečisťujúcich látok v tonách.....	25
Tab.: Indikatívny finančný plán	114
Tab.: Indikatívny finančný plán pre roky 2016-2018.....	115
Tab.: Kapacita kúpeľných domov	67
Tab.: Klimatická charakteristika územia	20
Tab.: matica vzájomných väzieb silných stránok a príležitostí SWOT analýzy.....	81
Tab.: Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Sliač.....	31
Tab.: Navrhovaný bytový fond mesta Sliač.....	49
Tab.: Obývané byty v domovom fonde podľa typu domu a kategórie bytu.....	48
Tab.: Odhad záťaže cesty III06615, delba dopravy pre deň pracovného pokoja v roku 2020	14
Tab.: Odhad záťaže cesty III06615, odhad počtu automobilov pre deň pracovného pokoja v roku 2020	14
Tab.: Počet detí v Materskej škole, ul. SNP v rokoch 2013-2016	56
Tab.: Počet prenocovaní v meste Sliač za roky 2012-2014	65
Tab.: Počet uchádzačov o zamestnanie v meste za obdobie 2009-2012.....	44
Tab.: Porovnanie ZŠ AS s priemerom SR v rámci Testovania 9 v rokoch 2013-2015.....	59
Tab.: previazanosť strategických cieľov s rozvojovými oblasťami PHSR mesta	86
Tab.: Prioritné osi IROP	77
Tab.: Prognóza intenzity automobilovej dopravy	13
Tab.: Programový rozpočet mesta Sliač	74
Tab.: Rozdelenie poľnohospodárskej pôdy v meste Sliač	25
Tab.: Rozpočet mesta Sliač.....	73
Tab.: Súlad strategických cieľov PRM s prioritami NSRR	89
Tab.: Súlad strategických cieľov PRM Sliač s Tematickými cieľmi EÚ	86
Tab.: Súpis budúcich možných investícií mesta Sliač.....	75
Tab.: Štruktúra obývaných domov a bytov podľa formy vlastníctva, obdobia výstavby a veľkosti obytnej plochy miestností	47
Tab.: Štruktúra podľa počtu obytných miestností na obyvateľa a počtu osôb v byte	48
Tab.: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okrese Zvolen v rokoch 2009-2015.	43
Tab.: Tematické ciele EÚ.....	76
Tab.: Typ vybavenia domácností	49

Program rozvoja mesta

Tab.: Veková štruktúra a priemerný vek klientov v Domove pre seniorov.....	52
Tab.: Vybrané aktivity Akčného plánu 2016.....	112
Tab.: Zoznam liečivých prameňov v meste	22
Tab.: Zoznam operačných programov na Slovensku s alokáciami pre programovacie obdobie 2014-2020	77
Tab.: Zoznam športových klubov v meste Sliač.....	71
Tab.: Zoznam vybraných podnikateľských subjektov so sídlom na území mesta ...	41

18 SKRATKY

BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
CR	Cestovný ruch
ECAV	Evanjelická Cirkev Augsburgského vyznania
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
ENRF	Európsky námorný a rybársky fond
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
FSR	Fond sociálneho rozvoja
HDP	Hrubý domáci produkt
HBV	Hromadná bytová výstavba
IBV	Individuálna bytová výstavba
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ISCED	Medzinárodné štandardné členenie vzdelávania (angl.: The International Standard Classification of Education)
IUI	Integrovaná územná investícia
KF	Kohézny fond
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
LD	Liečebný dom
MČ	Mestská časť
MOS	Menšie obecné služby
MR	Mestský rozpočet
MRVK	Miestny rozvoj vedený komunitou
MsKS	Mestské kultúrne stredisko
MsÚ	Mestský úrad
MVO	Mimovládna organizácia
MTZ	Materiálno-technické zabezpečenie
MSP	Malé a stredné podniky
MsKS	Mestské kultúrne stredisko
MsÚ	Mestský úrad
MŠ	Materská škola
NSRR	Národná stratégia regionálneho rozvoja
NUCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
Mesto Sliač	

Program rozvoja mesta

OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PPP	verejno-súkromné partnerstvo (Public-Private Partnership)
PPMS	Parkovacia politika mesta Sliač
PRM	Program rozvoja mesta
PSV	Pohronský skupinový vodovod
RIUS	Regionálna integrovaná územná stratégia
SAD	Slovenská autobusová doprava
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SHMU	Slovenský hydrometeorologický ústav
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
STVS	Stredoslovenská vodárenská spoločnosť
SWOT	Silné (strong) a slabé (weak) stránky, príležitosti (opportunities) a ohrozenia (threats)
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠU SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠR	Štátny rozpočet
TZL	Tuhé znečisťujúce látky
UPD	Územná projektová dokumentácia
VUC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ZŠ	Základná škola
ZUŠ	Základná umelecká škola
ŽP	Životné prostredie

Program rozvoja mesta

PRÍLOHA: ZOZNAM SLÁVNÝCH OSÔB A OSOBNOSTÍ, KTORÉ NAVŠTÍVILI KÚPELE SLIAČ

1		Janko Alexy	slovenský spisovateľ, maliar a publicista (* 25. január 1894, Liptovský Mikuláš - † 22. september 1970, Bratislava)
2		János Arany	maďarský novinár, spisovateľ, básnik a prekladateľ (* 2.3.1817– † 22.10.1882)
3		Aleksej Nikitič Asmolov	veliteľ partizánskych vojsk na Slovensku, čestný občan mesta Sliač (*30. 3. 1906 - †3. 9. 1981)
4		Hildegarda Bavorská	manželka arcivojvodu Albrechta (* 10.jún 1825 Würzburg -† 2.apríl 1864)
5		Matej Bel	polyhistor, pedagóg, geograf, ev. kňaz (* 24. marec 1684, Očová - † 29. august 1749, Bratislava)
6		Martin Benka	slovenský maliar, grafik, ilustrátor, výtvarný pedagóg a esperantista (* 21. september 1888, Kostolište - † 28. jún 1971, Malacky, pochovaný na Martinskom národnom cintoríne)
7		Edvard Beneš	český politik a štátnik (* 28. máj 1884, Kožlany - † 3. september 1948, Sezimovo Ústí)
8		Valentín Beniak	slovenský básnik a prekladateľ, predstaviteľ symbolizmu (* 19. február 1894, Chynorany - † 6. november 1973, Bratislava)
9		Josef Vlastimil Burian	český divadelný herec, spevák, divadelný riaditeľ, športovec, podnikateľ, filmový herec, filmový režisér, spisovateľ a imitátor, známy ako Kráľ komikov (* 9. apríl 1891, Liberec † 31. január 1962, Praha)
10		Ján Borodáč	divadelný režisér herec, pedagóg a prekladateľ, jeden zo zakladateľov a budovateľov slovenského profesionálneho

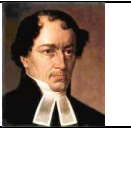

Program rozvoja mesta

			divadla (* 18. jún 1892, Prešov † 18. február 1964, Bratislava)
11		Olga Borodáčová , rod. Országhová	slovenská herečka manželka režiséra Janka Borodáča (* 16. december 1899, Martin-Záturčie † 13. september 1986, Bratislava)
12		Róbert Cilchert (Czilchert)	poľnohospodársky odborník, lekár, publicista. (* 9. marec 1809, Banská Bystrica - † 4. február 1884, Bratislava)
13		Jozef Čiger- Hronský	slovenský spisovateľ, učiteľ, maliar, redaktor, nakladateľ, publicista, autor literatúry pre mládež, neskôr tajomník a správca Matice slovenskej (* 23. február 1896, Zvolen - † 13. júl 1960, Luján, Argentína)
14		Ján Cikker	slovenský hudobný skladateľ a pedagóg (* 29. júl 1911, Banská Bystrica † 21. december 1989, Bratislava)
15		Ferdinand Coburg	botanik, entomológ a filatelista, bulharský panovník 1887 - 1918, v rokoch 1908 - 1918 bol cárom (*26.február 1861 Viedeň - †10.september 1948 Coburg (Nemecko))
16		František Dibarbora	slovenský herec, roku 1986 dostal titul zaslúžilý umelec (* 19. november 1916, Bratislava † 4. september 1987, Bratislava, pri automobilovej nehode)
17		Pavol Dobšinský	slovenský evanjelický kňaz, folklorista a zberateľ ľudovej slovesnosti (* 16. marec 1828, Slavošovce - † 22. október 1885, Drienčany)
18		Alexander Dubček	slovenský komunistický politik, hlavná osobnosť Pražskej jari 1968 (* 27. november 1921, Uhrovec - † 7. november 1992, Praha)
19		Ctibor Filčík	slovenský herec * 15. august 1920, Dolné Plachtince † 21. november 1986, Bratislava
20		Ľudovít Fulla	slovenský maliar, grafik, ilustrátor, scénograf a výtvarný pedagóg (* 27. február 1902, Ružomberok - † 21. apríl 1980, Bratislava)

Program rozvoja mesta

21		Ferdinand Gabaj	slovenský prozaik (* 17. december 1908, Liptovská Porúbka - † 12. júl 1974, Bratislava)
22		Klement Gottwald	česko-slovenský politik, prvý komunistický prezident Česko-slovenska (* 23. november 1896, Dědice, dnes súčasť Vyškova - † 14. marec 1953, Praha)
23		Franz Grillparzer	rakúsky básnik a dramatik (* 15.1.1791 Viedeň - † 21.1.1872 Viedeň)
24		Andrej Hlinka	slovenský rímskokatolícky kňaz, politik, vedúca osobnosť slovenského národného hnutia (* 27. september 1864, Černová, dnes časť Ružomberka - † 16. august 1938, Ružomberok)
25		Milan Hodža	slovenský politik, štátnik a publicista (* 1. február 1878, Sučany, Rakúsko- Uhorsko - † 27. jún 1944, Clearwater, USA)
26		Pavol Horov	slovenský básnik a prekladateľ (* 25. máj 1914, Bánovce nad Ondavou - † 29. september 1975, Bratislava)
27		Mikuláš Huba	slovenský herec (* 19. október 1919, Spišská Nová Ves † 12. október 1986, Bratislava)
28		Gustáv Husák	slovenský politik, prezident ČSSR (* 10. január 1913, Dúbravka, dnes časť Bratislavy - † 18. november 1991, Bratislava)
29		Pavol Országh Hviezdoslav	slovenský básnik, dramatik, spisovateľ, prekladateľ, právnik, člen Revolučného Národného zhromaždenia ČSR (1918) a čestný predseda Matice slovenskej (1919) (* 2. február 1849, Vyšný Kubín - † 8. november 1921, Dolný Kubín)
30		Nikita Sergejevič Chruščov	sovietsky politik, prvý tajomník ÚV KSSZ v rokoch 1953-1964 a predseda rady ministrov (premiér) ZSSR v rokoch 1958- 1964 (* 17. apríl 1894, Kalinovka - † 11. september 1971, Moskva)

Program rozvoja mesta

31		Ondrej Jariabek (Sváko Ondro)	slovenský herec (* 20. február 1908, Kráľova Lehota † 3. február 1987, Bratislava)
32		Pavol Jozeffy	Učiteľ, evanjelický farár (*31.január 1775, Vrbovce - † 29.marec1848, Tisovec)
33		Mária Kišonová-Hubová	slovenská operná speváčka (soprán), sólistka (1938-1978) opery Slovenského národného divadla v Bratislave, profesorka na VŠMU v Bratislave manželka Mikuláša Hubu a matka Martina Hubu (* 17. marec 1915, Láb - † 11. august 2004, Bratislava)
34		Ján Jiskra (z Brandýsa)	český vojvodca, stratég a diplomat (* asi 1400 Brandýs nad Orlicou - † asi 1469)
35		Jozef Božetěch Klemens	maliar, sochár, dagerotypista, technik, prírodovedec, autor oltárnych obrazov a realistických portrétov (* 8. marec 1817, Liptovský Mikuláš - † 17. január 1883, Viedeň)
36		Ján Kollár	slovenský politik, básnik a spisovateľ (* 29. júl 1793, Mošovce - † 24. január 1852, Viedeň)
37		Jozef Kollár	slovenský maliar (* 8.3.1899, Banská Štiavnica - † 21.10.1982, Banská Štiavnica)
38		Matej Korvín alebo Matej I.	v rokoch 1458 až 1490 uhorský kráľ od roku 1486 rakúsky vojvoda od roku 1469 si nárokoval aj titul českého kráľa (* 23. február 1440 Kluž - 6. apríl 1490, Viedeň)
39		Lajos Kossuth	maďarský právnik, politik a regent- prezident v roku 1849 (*19.9.1802 Monok - †20.3.1894 Turín)
40		Karol Ľudovít (Carl Ludwig) Libay	slovenský maliar (*13.5.1816, Banská Bystrica - †16.1.1888 Viedeň)

Program rozvoja mesta

41		Juraj Macák	katolícky kňaz, vlastenec, archeológ a publicista (*11.apríl 1909, Myslava - 18.apríl 2010 Velký Šariš)
42		Imre Madách	maďarský spisovateľ (* 21. január 1823, Dolná Strehová - † 5. október 1864, Dolná Strehová)
43		Tomáš Garrigue Masaryk	český filozof, sociológ, pedagóg, politik, štátnik a novinár, prvý prezident ČSR (1918-1935) (* 7. marec 1850, Hodonín - † 14. september 1937, Lány)
44		Karol Anton Medvecký	slovenský etnograf, historik a cirkevný hodnostár (* 8. jún 1875, Dolná Lehota - † 12. december 1937, Bojnice)
45		Ľudovít Medvecký	Bankár, spoluzakladateľom Zvolenskej ľudovej banky (*28. júl 1878, Zvolen - †26. marec 1954, Modrý Kameň)
46		Ho Chi Minh	vietnamský revolucionár a štátnik, v rokoch 1946 - 1955 predseda vlády, prezident Vietnamskej demokratickej republiky v rokoch 1945-1969 (*19. máj 1890 Hoàng Trù, Francúzska Indočína - † 2. september 1969 Hanoj, VDR)
47		Alexander Moyzes	slovenský skladateľ, pedagóg a organizátor hudobného života (* 4. september 1906, Kláštor pod Znievom † 20. november 1984, Bratislava)
48		Štefan Moyzes	biskup bansko-bystrickej rímskokatolíckej diecézy, pedagóg, verejný činiteľ, kultúrny pracovník, národovec, zakladateľ a prvý predseda Matice slovenskej (* 24. október 1797, Veselé - † 5. júl 1869, Žiar nad Hronom)
49		Alois Mrštík	český prozaik, dramatik a publicista (*14. 10. 1861 Jimramov - †24. 2. 1925 Brno)
50		Oskar Nedbal	svetoznámy český dirigent a operetný skladateľ (* 26. marec 1874 Tábor † 24. december 1930 Záhreb)

Program rozvoja mesta

51		Božena Němcová rod. Barbora (Novotná) Panklová	česká spisovateľka (* 4. február 1820, Viedeň - † 21. január 1862, Praha)
52		Vítězslav Novák	český hudobný skladateľ, hudobný pedagóg, klavirista a horolezec (* 5. december 1870, Kamenice nad Lipou † 18. júl 1949, Skuteč)
53		Július Pántik	slovenský herec a pedagóg (* 15. január 1922, Stredné Plachtince † 25. august 2002, Bratislava)
54		Viliam Pauliny	verejný činiteľ, politik, bankár (* 20. december 1877 Slovenské Pravno - † 1945 Slovensko)
55		Štefánia Partošová	Slovenská poetka a publicistka, autorka veršov o porozumení medzi ľuďmi a o humanistických ideáloch (* 28.10.1913, Trenčín - † 10.7.1987, Bratislava)
56		Pápež Pius II	(*18.októbra 1405 Corsignano(Siena) - †14. augusta 1464 Ancona(Marche)
57		Ľudmila Podjavorinská	slovenská prozaička a poetka (* 26. apríl 1872, Horné Bzince, teraz Bzince pod Javorinou - † 2. marec 1951, Nové Mesto nad Váhom)
58		Hana Ponická	slovenská prozaička, prekladateľka, publicistka, autorka diel pre deti a mládež, disidentka, bývalá manželka slovenského spisovateľa Štefana Žáryho (* 15.7.1922 - † 21. 8. 2007)
59		Martin Rázus	slovenský básnik, prozaik, esejista, dramatik, publicista, politik a evanjelický kňaz (* 18. október 1888, Liptovský Mikuláš - † 8. august 1937, Brezno)
60		Ivan Romančík	slovenský herec (* 9. apríl 1950, Martin)

Program rozvoja mesta

61		Norodom Sihanouk	1941-55, 1993-2004 kráľ Kambodže (*31.október1922, Phnom Penh)
62		Dominik Skutecký	slovenský maliar židovského pôvodu (* 14. február 1849, Gajary - † 13. marec 1921, Banská Bystrica)
63		Andrej Sládkovič	slovenský evanjelický kňaz, básnik, kritik literárnych a dramatických prác, publicista a prekladateľ (* 30. marec 1820, Krupina - † 20. apríl 1872, Radvaň nad Hronom)
64		Božena Slančíková-Timrava	slovenská prozaička a dramaticka (* 2. október 1867, Polichno - † 27. november 1951, Lučenec)
65		Ladislav Slovák	dirigent, riaditeľ Slovenskej filharmónie, otec Kamily Magálovej, slovenskej herečky (*10.september1919, Veľké Leváre - †22.júl1999, Bratislava) 1964 zaslúžilý umelec 1977 národný umelec
66		Otto Smik	najúspešnejší slovenský pilot a letecké eso v službách britskej RAF (* 20. január 1922, Bordžomi, Gruzínsko - † 28. november 1944, pri Zwolle, Holandsko)
67		Ján Smrek	slovenský básnik, spisovateľ, redaktor, publicista, vydavateľ a organizátor kultúrneho života (* 16. december 1898, Zemianske Lieskové (časť obce Melčice - Lieskové) - † 8. december 1982, Bratislava)
68		Ludvík Svoboda	česko-slovenský generál a prezident, V rokoch 1968 až 1975 bol prezidentom Československej socialistickej republiky. (* 25. november 1895, Hroznatín - † 20. september 1979, Praha)
69		Jozef Škultéty	slovenský literárny kritik, historik, jazykovedec, publicista a prekladateľ (* 25. november 1853, Potok - † 19. január 1948, Martin)
70		Václav Špála	český maliar, grafik a ilustrátor (*24.august 1885, Žlunice - †12. alebo 13.máj 1946, Praha)

Program rozvoja mesta

71		Ľudovít Štúr	politik, filozof, historik, jazykovedec, učiteľ, spisovateľ, básnik, publicista, novinár, redaktor a pedagóg (* 28. október 1815, Uhrovec, okres Bánovce nad Bebravou - † 12. január 1856, Modra, okres Pezinok)
72		Jozef Tiso	prezident Slovenského štátu, rímskokatolícky kňaz (* 13. október 1887, Veľká Bytča, dnes Bytča, †18. apríl, 1947, Bratislava)
73		Terézia Vansová	slovenská spisovateľka (* 18. apríl 1857, Zvolenská Slatina - † 10. október 1942, Banská Bystrica)
74		Ján Vesel	slovenský advokát, verejný činiteľ, zakladateľ <i>Zvolenskej ľudovej banky</i> (* 25. september 1862, Banská Bystrica - Kráľová - † 22. marec 1931, Banská Bystrica)
75		Štefan Záhorský	Rímsko-katolícky kňaz, národný pracovník, pedagóg, mecen (* 28.4.1817 Žiar nad Hronom - † 25.2.1863 Sliač - Hájniky)
76		Antonín Zápotocký	česko-slovenský politik, druhý komunistický prezident Československa (* 19. december 1884 Zákolany - † 13. november 1957, Praha)
77		Kristián Andrej Zipser (Christian Andreas)	pedagóg, mineralóg, geológ, vlastivedný pracovník, organizátor vedeckého života a prírodovedec - entomológ (* 25. november 1783, Győr - † 20. február 1864, Banská Bystrica)